

Vodič kroz
sporazumno
finansijsko
restrukturiranje
privrednih
društava

Vodič kroz
SPORAZUMNO
FINANSIJSKO
RESTRUKTURIRANJE
privrednih
društava

Septembar 2014. godine

Urednice:
Catherine Bridge
Ana Toskić

Izdavač:
Partneri za demokratske
promene Srbija

Za izdavača:
Blažo Nedić

Autori:
Luka Andrić
Branko Radulović
Milan Stefanović
Marko Brežančić
Gordon W. Johnson
Blažo Nedić

Dizajn i prelom:
Stefan Ignjatović

Štampa:
Manuarta, Beograd

Tiraž:
500

Ova publikacija je sačinjena uz podršku Evropske banke za obnovu i razvoj (EBRD) u okviru Projekta tehničke podrške primeni Zakona o sporazumnom finansijskom restrukturiranju privrednih društava. Sadržaj ove publikacije zamišljen je da služi kao opšti vodič o opcijama koje su na raspolaganju učesnicima u sporazumnom finansijskom restrukturiranju i nema karakter pravnog ili finansijskog saveta. Bilo koja osoba koja razmatra primenu smernica iznetih u ovoj publikaciji treba da pribavi i nezavisne pravne i/ili finansijske savete u pogledu primenljivosti i utemeljenosti takvih smernica, i ne može da se pouzda u sadržaj ove publikacije.

Sadržaj

Skraćenice	5
Predgovor.....	7
I UVOD.....	9
II RESTRUKTURIRANJE KAO NUŽNOST PRIVREDE SRBIJE	11
1. Problemi sa likvidnošću i visok nivo problematičnih kredita	11
2. Restrukturiranje privrednih subjekata u teškoćama	13
3. Oblici i načini restrukturiranja društva u teškoćama	15
4. Plan i mere restrukturiranja privrednog društva u teškoćama	18
III SPORAZUMNO FINANSIJSKO RESTRUKTURIRANJE PRIVREDNIH DRUŠTAVA.....	23
1. Pravni okvir za sporazumno finansijsko restrukturiranje u Republici Srbiji	24
1.1. Zakon o sporazumnom finansijskom restrukturiranju privrednih društava	24
1.2. Pravilnik o uslovima i načinu institucionalnog posredovanja u sporazumnom finansijskom restrukturiranju privrednih društava.....	26
1.3. Pravilnik o sadržini ugovora o mirovanju dugova	26
1.4. Uputstvo Privredne komore Srbije o institucionalnom posredovanju u finansijskom restrukturiranju	27
1.5. Odluka Privredne komore Srbije o visini troškova institucionalnog posredovanja u sporazumnom finansijskom restrukturiranju privrednih društava	27
1.6. Program osnovne i specijalizovane obuke za posrednike-medijatore Privredne komore Srbije	27
1.7. Odluka o utvrđivanju liste posrednika Privredne komore Srbije.....	27
2. Uslovi i obeležja sporazumnog finansijskog restrukturiranja	28
2.1. Načela postupka	30
2.2. Institucionalno posredovanje	32
2.3. Mirovanje dugova (moratorijum)	36

Skraćenice

APR	Agencija za privredne registre
EBRD	Evropska banka za obnovu i razvoj
INSOL	Međunarodna asocijacija stručnjaka za restrukturiranje, insolventnost i stečaj
NBS	Narodna banka Srbije
NBS-OPN	Odeljenje za prinudnu naplatu Narodne banke Srbije
PKS	Privredna komora Srbije
Centar	Centar za usluge i posredovanje Privredne komore Srbije
RP	Rukovodilac predmeta
RPK	Regionalna privredna komora
SFR	Sporazumno finansijsko restrukturiranje
Sl. glasnik RS	Službeni glasnik Republike Srbije
Sl. list SCG	Službeni list Srbije i Crne Gore
Sl. list SFRJ	Službeni list Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije
Sl. list SRJ	Službeni list Savezne Republike Jugoslavije
UPPR	Unapred pripremljen plan reorganizacije
US	Ustavni sud
USJ	Ustavni sud Jugoslavije
ZSFRPD	Zakon o sporazumnom finansijskom restrukturiranju privrednih društava

Predgovor

Imajući u vidu da je Privredna komora Srbije, kao nacionalna asocijacija privrede, prepoznala potrebu privrednih društava koja su u finansijskim poteškoćama da redefinišu odnose sa svojim poveriocima, prvenstveno bankama, Zakon o sporazumnom finansijskom restrukturiranju privrednih društava je upravo Privrednu komoru Srbije odredio za institucionalnog posrednika u postupku.

Privredna komora Srbije kao institucionalni posrednik u ovom postupku, na zahtev dužnika ili jednog ili više poverilaca, pruža pomoć pri uspostavljanju saradnje između dužnika i poverilaca radi pregovora o ponovnom uređivanju dužničko-poverilačkih odnosa i pruža podršku dužnicima i poveriocima u toku pregovora radi njihovog uspešnog okončanja, a sve u cilju opstanka i oporavka privrednog društva u finansijskim teškoćama i namirenja potraživanja poverioca.

Pozivamo vas da se, ukoliko imate problema u servisiranju preuzetih obaveza ili očekujete probleme u narednom periodu, obratite Privrednoj komori Srbije, radi pokretanja postupka sporazumnog finansijskog restrukturiranja i na taj način redefinisanja vaših finansijskih obaveza.

Centar za usluge i posredovanje
Privredne komore Srbije

I Uvod

Na međunarodnom nivou prepoznata je rastuća potreba za efikasnim instrumentima za restrukturiranje dugova radi poboljšanja izgleda za oporavak poslovanja preduzeća. Ovi instrumenti su takođe jedan od načina za rešavanje sistemskog pitanja problematičnih kredita.

Evropska banka za obnovu i razvoj (EBRD) smatra da inicijative poput Zakona o sporazumnom finansijskom restrukturiranju privrednih društava igraju važnu ulogu u restrukturiranju dugova i razvoju kulture restrukturiranja uopšte. Uloga medijatora (posrednika) je ključna za sporazumno finansijsko restrukturiranje (SFR). Medijacija olakšava postizanje zajedničkog sporazumnog rešenja između strana i pomaže da se izgradi odnos poverenja između poverilaca i dužnika.

U cilju podrške sprovođenju sporazumnog finansijskog restrukturiranja i široj primeni ovog postupka od strane banaka i poslovne zajednice, u avgustu 2013. godine, EBRD je, u saradnji sa Privrednom komorom Srbije (PKS), pokrenula projekat koji je uz pomoć Partnera za demokratske promene Srbija, Advokatske kancelarije Andrić, EMA Global (SAD) i ADR Centra (Italija) kao konsultanata, do sada ostvario niz ključnih ciljeva. Nakon sprovedenih analiza pravnog okvira i kapaciteta PKS, preduzete su mere radi unapređenja institucionalnog posredovanja kroz seriju treninga posrednika i zaposlenih u PKS. U okviru projekta uspostavljen je elektronski (IT) sistem u okviru PKS, s ciljem da se poboljša svakodnevno upravljanje i praćenje predmeta sporazumnog finansijskog restrukturiranja. Projekta je doprineo podizanju svesti o značaju sporazumnog finansijskog restrukturiranja kod velikog broja potencijalnih učesnika, uključujući banke, privredna društva i njihove finansijske i pravne savetnike. Na ovaj način povezani su Beograd i drugi regionalni centri i poboljšan je nivo komunikacije između PKS i regionalnih privrednih komora, što doprinosi uspostavljanju značajnih veza sa lokalnim poslovnim zajednicama. Pored toga, upućen je niz preporuka Vladi Srbije koje su trenutno u razmatranju, a tiču se boljeg uređenja postojećeg pravnog i regulatornog okvira za SFR.

Cilj Vodiča je da se postupak sporazumnog finansijskog restrukturiranja učini dostupnim svim potencijalnim korisnicima i da se istaknu njegove osnovne karakteristike i prednosti. Nadamo se da će Vam ovaj Vodič biti koristan izvor informacija, ne samo o sporazumnom finansijskom restrukturiranju, već i o restrukturiranju dugova uopšte.

Catherine Bridge
Viši pravni savetnik
Odeljenje za finansijsko pravo
Evropska banka za obnovu i razvoj

II Restrukturiranje kao nužnost privrede Srbije

1. Problemi sa likvidnošću i visok nivo problematičnih kredita

Privredu u Srbiji karakteriše nesigurnost u naplati potraživanja i smanjena finansijska disciplina, usled činjenice da subjekti u tržišnim transakcijama ne izvršavaju svoje obaveze. Sve ovo doprinosi nelikvidnost, odnosno postojeću ili preteću nesposobnost plaćanja, sa velikim brojem poslovnih računa privrednih subjekata blokiranih u postupku prinudne naplate potraživanja. To dalje pogoršava njihovu finansijsku situaciju i stvara sve veći broj nenaplativih kreditnih plasmana, odnosno problematičnih kredita.

U slučaju niske likvidnosti, odnosno nelikvidnosti, povećan je rizik naplate, a teška situacija u pogledu likvidnosti usmerava napore mnogih privrednika, posebno iz reda malih i srednjih privrednih društava, prvenstveno ka opstanku („preživljavanju“) na tržištu i oporavku, pa tek onda u pravcu investicija, širenju poslovanja i izlasku na nova tržišta.

Likvidnost i solventnost privrednog društva

Likvidnost privrednog društva je njegova sposobnost da uredno i blagovremeno izmiruje svoje dospele novčane obaveze tekućim novčanim sredstvima (sposobnost plaćanja). Uslov za likvidnost je usklađenost priliva i odliva novca i dovoljan obrtni kapital društva. Likvidnost, dakle, treba posmatrati kroz priliv sredstava od naplate (potraživanja nastala od prodaje robe ili usluga), kao i kroz likvidna sredstva na poslovnim računima društva i njegove zalihe.

U bliskoj vezi sa likvidnošću je **solventnost** društva – sposobnost društva da ukupnim sredstvima podmiri sve novčane obaveze pod pretpostavkom da one dospevaju u istom trenutku, što znači da sredstva društva treba da budu jednaka ili veća od ukupnih izvora

sredstava (odnosno, ukupna imovina solventnog društva veća je od njegovih ukupnih obaveza – a ta razlika računski gledano predstavlja kapital društva).¹

Nelikvidnost je, dakle, nesposobnost privrednog subjekta da blagovremeno i uredno izmiruje svoje novčane obaveze. Nesposobnost plaćanja (nelikvidnost) može biti **preteća** ili, pak, **trajna**, koja je često (ali ne uvek) uzrokovana insolventnošću.

Saglasno Zakonu o stečaju („Sl. glasnik RS“, br. 104/2009, 99/2011 - dr. zakon, 71/2012 - odluka US i 83/2014), preteća nesposobnost plaćanja postoji ako sam stečajni dužnik učini verovatnim da svoje već postojeće novčane obaveze neće moći da ispuni po dospeću.

Trajnija nesposobnost plaćanja (ili nelikvidnost) postoji ako stečajni dužnik ne može da odgovori svojim novčanim obavezama u roku od 45 dana od dana dospelosti obaveze (odnosno ako bilo kom poveriocu nije izmirio dospelu i nespornu obavezu u tom roku) ili potpuno obustavi sva plaćanja u neprekidnom trajanju od 30 dana (što se u praksi izjednačava sa blokadom računa u tom trajanju).

U cilju popravljanja ovakvog stanja i poboljšanja likvidnosti privrednih društava, postoji značajna potreba za restrukturiranjem privrednih subjekata – i to pre svega u pogledu dugova prema finansijskom sektoru². Drugi modaliteti rešavanja problematičnih kredita – kroz prinudno izvršenje i stečaj – u uslovima smanjene tražnje, finansijske krize i plitkog tržišta, dovede do umanjena značajnog dela vrednosti imovine i poslovanje društva, što konsekvantno stvara gubitke kako za privrednike tako i za banke kao poverioce, jer namirenje u takvim uslovima obično nije potpuno.

U tom smislu, u prethodnom periodu su preduzete određene mere i predloženi zakonski i regulatorni instrumenti za efikasnije restrukturiranje dugova i smanjenje nivoa nenaplativih plasmana privredi, a jedan od njih je i donošenje zakona kojim je uređeno sporazumno finansijsko restrukturiranje privrednih društava. Ovaj zakon nastao je kao jedan od odgovora na

1 Kod privrednih društava koja su organizovana kao tzv. društva lica - ortačko društvo ili komanditno društvo, prezaduženost obično ne može postojati kao zakonski pojam ukoliko to društvo ima najmanje jednog ortaka, odnosno komplementara, koji je fizičko lice.

2 Ipak, treba imati u vidu da uspeh finansijskog restrukturiranja često direktno zavisi i od drugih mera reorganizacije poslovanja konkretnog privrednog subjekta, odnosno od paralelnog ili naknadnog operativnog i poslovnog restrukturiranja i promene načina upravljanja.

povećane i sve češće zahteve u okviru privrede Srbije za novim, fleksibilnijim modalitetima restrukturiranja, budući da se pokazalo da postojanje većeg broja mehanizama koji stoje na raspolaganju privrednim subjektima i bankama za sprovođenje restrukturiranja stvaraju bolju poslovnu klimu i omogućava da se za svaku pojedinačnu situaciju pronađe adekvatan i dovoljno fleksibilan model kojim će se restrukturiranje sprovesti.

2. Restrukturiranje privrednih subjekata u teškoćama

Potreba za restrukturiranjem društva u teškoćama može biti različitog intenziteta i stepena ozbiljnosti.

Smatra se da je potrebno sprovesti restrukturiranje društva u teškoćama u situaciji kada mu pretili finansijski i poslovni neuspeh ukoliko odmah ne preduzme korektivne radnje i mere oporavka, koje obično obuhvataju finansijske mere usmerene na restrukturiranje dugova, odnosno reorganizaciju njegovog odnosa sa najvećim (ili čak svim) poveriocima.

Kako bi se postigli bolji rezultati i uspešna reorganizacija, potrebno je regovati već u ranoj fazi – kada poslovanje društva počne da usporava, dolazi do neostvarivanja ciljeva i kada je njegova sposobnost da uredno otplaćuje dugove dovedena u pitanje. Upravo iz tih razloga, potrebno je preduzeti mere da se poslovanje reorganizuje i da se preokrenu poslovni trendovi.

Definicija društva u finansijskim teškoćama

Zakon o sporazumnom finansijskom restrukturiranju privrednih društava („Sl. glasnik RS“, br. 36/2011) definiše privredno društvo u finansijskim teškoćama kao dužnika koji se nalazi u stanju nesposobnosti plaćanja (nelikvidnosti), preteće nesposobnosti plaćanja (preteće nelikvidnosti) ili prezaduženosti (insolventnosti).

Nezavisno od toga, u literaturi i finansijskoj praksi definisanje privrednog subjekta u teškoćama zasniva se i na određenim pokazateljima poslovanja, kao što su rast gubitaka, smanjenje ukupnog prihoda, rast zaliha, višak kapaciteta, smanjenje novčanih tokova, rast duga, porast troškova kamata i pad (ili nulta) neto vrednost imovine (kapitala). Ovo je značajno razumeti budući da banke u praksi koriste ove pokazatelje kao rane znake upozorenja i mogu za određenog subjekta smatrati da je u teškoćama nezavisno od ispunjenosti gore navedenih zakonskih uslova.

Uzroci finansijskih teškoća društva mogu biti unutrašnji i spoljašnji.

U pogledu **unutrašnjih uzroka**, često je u pitanju kombinacija više elemenata, koji obično obuhvataju i nezadovoljavajući menadžment, odnosno loše korporativno upravljanje. To je posebno izraženo u Srbiji, u situacijama kada je društvo (ili grupa društava) u kratkom vremenskom periodu poraslo i razvilo se u toj meri da mu je profesionalizacija menadžmenta neophodan uslov za dalje uspešno poslovanje, ali vlasnik (ili vlasnici) društva (grupe) ne prepoznaju tu potrebu ili, pak, odbijaju da prepuste kontrolu nad operativnim vođenjem kompanije profesionalcima. Nastavak istog modela poslovanja često dovodi do prevelikog pritiska na samog vlasnika koji više ne može da uspešno i efikasno vodi sve segmente poslovanja društva (grupe), počev od finansijskog menadžmenta pa nadalje.

Dodatni unutrašnji uzroci obuhvataju i prekomerno preuzimanje rizika, loše planiranje ili investiranje u neisplative projekte ili prekomerno investiranje, koji su međusobno uslovljeni ili uzrokovani, a svakako su jednim značajnim delom rezultat i loše korporativne organizacije i nedostatka jasno utvrđenog procesa donošenja odluka i nepostojanja mehanizama koji međusobno ograničavaju različite sektore i organe samog društva.

Neprilagođena struktura troškova (previsoki troškovi), loš marketing proizvoda u prisustvu jake konkurencije, nedovoljna iskorišćenost materijalnih i nematerijalnih resursa (loša iskorišćenost uložениh sredstava odnosno investicija) i nerealizacija potencijala društva takođe predstavljaju tipične unutrašnje uzroke finansijskih teškoća, posebno ako nisu prepoznati na vreme od strane menadžmenta društva.

Sa druge strane, u domaćim kompanijama često su prisutni i slab transfer tehnologije, loš inovacioni potencijal, nedovoljno iskustvo u oblastima poslovanja gde postoji jaka konkurencija iz zemlje ili inostranstva, kao i nedostatak analiza i loše poslovne procene.

Što se tiče **spoljnih uzroka**, tu su jačanje konkurencije, ali i loša zaštita od nelojalne konkurencije (prevashodno kroz poslovanje velikog broja subjekata u svojoj ekonomiji), ali i promene u strukturi tržišta (primera radi, zasićenje tržišta određenim proizvodom odnosno uslugom, ako uprava društva to ne prepozna na vreme).

Država takođe nameće određene spoljne faktore, kroz promenu propisa koje nekada nose više troškove (dodatne administrativne procedure, sertifikati, dozvole, licence i dr) ili stvaraju nepovoljno poresko regulisanje određene delatnosti.

Opšta finansijska situacija ima uticaj na društvo kroz česte promene deviznog kursa (npr. deprecijacija domaće valute) i inflaciju, kao i preko visoke cena novca (visoke kamate³). Opšta nelikvidnost posebno negativno deluje

---

3 U Srbiji nisu razvijeni ne-bankarski finansijski instrumenti (odnosno izvori finansiranja koji nisu banke), slabo je razvijeno tržište korporativnih obveznica i malo je tržišno učešće lizinga i faktoringa kao klasičnih načina finansiranja.

po sistemu „spojenih sudova“ (lančana dugovanja i nemogućnost servisiranja dugova zbog nenaplativosti sopstvenih potraživanja).

Prema stepenu ozbiljnosti situacije, potreba društva u teškoćama za restrukturiranjem može biti:

1. **vidljiva pretežno menadžmentu društva, ali ne i zaposlenima, konkurenciji, dobavljačima i spoljnim saradnicima** – simptomi uključuju usporenje performansi društva, tako da društvo ne ostvaruje planirane ciljeve, odnosno postavljene indikatore uspešnosti itd;
2. **vidljiva kako menadžmentu društva, tako i širem krugu subjekata koji su povezani sa društvom ili sa njim redovno saraduju** – simptomi uključuju kašnjenja u plaćanjima i pad obrtnog kapitala itd;
3. **očigledna i vidljiva svima** – simptomi uključuju uvećanje dugovanja, blokadu poslovnih računa društva, obustavu isporuka od strane dobavljača, gubitak kupaca odnosno klijenata, smanjen pristup finansiranju, otkazi i odlazak ključnih zaposlenih i menadžera.

3. Oblici i načini restrukturiranja društva u teškoćama

U zavisnosti od stepena finansijskih poteškoća, mogu se preduzimati različiti koraci radi popravljavanja situacije i restrukturiranja društva. Ovaj pregled se, ipak, ograničava samo na mogućnosti i metode finansijskog restrukturiranja, ne uzimajući u obzir i ostale forme restrukturiranja koje društvu u teškoćama svakako stoje na raspolaganju (i bez kojih često ni finansijsko restrukturiranje, gledano na srednji ili dugi rok, ne može da bude uspešno), kao što su operativno, statusno i strateško restrukturiranje (prodaja dela biznisa, fokusiranje na osnovnu delatnost i napuštanje sporednih oblasti poslovanja, smanjenje broja zaposlenih ili drugo smanjenje troškova, itd).

Kao **kratkoročna mera za rešavanje nelikvidnosti** često se javlja pozajmica povezanog društva – najčešće, matičnog društva („društva-roditeља“), ili kredit banke za likvidnost, koji se koriste za privremeno premošćavanje ovakvog stanja. Drugi načini poboljšanja novčanih tokova društva mogu obuhvatiti i faktoring⁴, iako treba napomenuti da bi korišćenje tako obezbeđenih sredstava trebalo da bude ograničeno na podmirivanje potreba društva u pogledu obrtnog kapitala (kojim se finansira svakodnevno funkcionisanje društva).

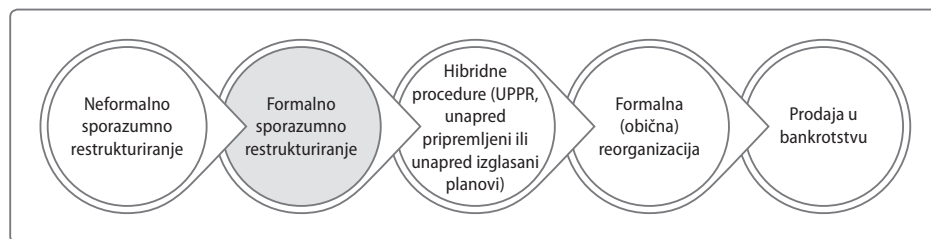
4 Faktoring je finansijska usluga kupovine i prodaje dospelih ili budućih novčanih potraživanja društva (obično kratkoročnih) koja nastaju o osnovu prodaje robe ili usluga od strane društva prema njegovim kupcima, na domaćem tržištu ili u inostranstvu. Faktoring je detaljnije regulisan Zakonom o faktoringu („Sl. glasnik RS“, broj 62/2013).

Ukoliko finansijska situacija i dalje ostane ozbiljna, društvo u teškoćama može otpočeti neformalne razgovore sa bankama i drugim poveriocima radi pokušaja restrukturiranja dugova i izmene uslova njihove otplate, u skladu sa opštim pravilima obligacionog prava i na bazi dobrovoljnosti. U slučaju da društvo ima određeni broj poverilaca koji su banke i postizanje dogovora se pokaže kao potencijalno problematično, društvo u teškoćama može pokušati da iskoristi pravni okvir za **sporazumno finansijsko restrukturiranje** (koje predstavlja vrstu institucionalnog restrukturiranja, budući da se sprovodi uz učešće Privredne komore Srbije), kako bi postigao sporazum sa svojim poveriocima (takođe na bazi dobrovoljnosti).

Ako, pak, ovaj pristup ne da rezultate, najčešće iz razloga nepostojanja saglasnosti u pogledu predloga restrukturiranja na strani pojedinih poverilaca, mogu se pokušati nešto radikalnije metode finansijskog restrukturiranja. Takve metode uključuju reorganizaciju društva u okviru pravnog okvira za stečaj, pod uslovom da su ispunjeni osnovni kriterijumi (konkretno nesposobnost plaćanja ili insolventnost). Društvo u tom smislu može podneti unapred pripremljeni plan reorganizacije istovremeno sa predlogom za pokretanje stečaja, što predstavlja **sudski mehanizam restrukturiranja dugova**. Drugi sudski mehanizam restrukturiranja je obična reorganizacija u stečajnom postupku, m koja se može predložiti i sporovati nakon što je stečaj nad društvom već otvoren. Ipak, za razliku od SFR postupka, korišćenje stečajnog okvira podrazumeva javni postupak i usled toga društvo u teškoćama može doživeti dodatno pogoršanje svoje finansijske pozicije. Međutim, korišćenje stečajnog okvira nekada može biti jedini način da se reši problem nesaglasnih manjinskih poverilaca.

Grafikon u nastavku daje pregled svih opcija koje poveriocima i dužnicima stoje na raspolaganju u pravnom okviru Republike Srbije, gde s jedne strane imamo potpuno neformalno sporazumno restrukturiranje, sa druge strane prodaju imovine u bankrotstvu, a između i ostale pomenute metode restrukturiranja (odnosno rešavanja problematičnih kredita).

Izvor: Garido, J. M. „Out-of-Court Debt Restructuring“, World Bank, 2012.

Sledeća tabela daje uporedni prikaz bitnih karakteristika sporazumnog finansijskog restrukturiranja, unapred pripremljenog plana reorganizacije i obične reorganizacije u stečaju:

	Sporazumno finansijsko restrukturiranje	Unapred pripremljeni plan reorganizacije	Stečajna reorganizacija
Učesnici	Samo poverioci koji dobrovoljno pristupaju (minimum dve poslovne banke)	Svi poverioci srazmerno visini njihovih potraživanja u okviru odgovarajućih klasa	Svi poverioci srazmerno visini njihovih potraživanja u okviru odgovarajućih klasa
Mirovanje dugova (moratorijum)	Poverioci koji zaključe ugovor o mirovanju dugova	Moguće (uz odobrenje sudije) i odnosi se na sve poverioce	Zakonska zabrana izvršenja i namirenja i odnosi se na sve poverioce
Uloga stečajnog upravnika	Nema	Moguća, ograničena samo na proveru tačnosti podataka	Stečajni upravnik vodi poslove i zastupa stečajnog dužnika
Učešće suda	Ne	Da	Da
Raspolaganje potraživanjem	Slobodno raspolaganje ako ugovorom nije drugačije određeno	Slobodno	Slobodno
Administrativni zahtevi / direktni troškovi	Niski	Srednji	Visoki
Indirektni troškovi (reputacija, prekid poslovne saradnje)	Nema	Mogući	Značajni
Podsticaji za poverioce i dužnike	Postoje – poreski i bankarski	Postoje - poreski i bankarski	Postoje – poreski
Posledice neusvajanja plana / zaključenja ugovora o finansijskom restrukturiranju	Nema	Nema	Bankrotstvo

Uspešno sprovedenim finansijskim restrukturiranjem, društvo u teškoćama može popraviti svoju finansijsku poziciju i vratiti se profitabilnom poslovanju. Da bi to bilo uspešno i na duži rok održivo, kao što je već pomenuto, vrlo često je potrebno i operativno restrukturiranje društva.

Nezavisno od svega navedenog, društvo u teškoćama (odnosno njegovi vlasnici) mogu, u okviru pokušaja restrukturiranja, potražiti i nove investitore u kapital društva. Budući da finansiranje putem tržišta kapitala (berze) nije previše zastupljeno na tržištu Srbije (posebno u vreme finansijske

krize i krize likvidnosti), takvi investitori se često pojavljuju u formi specijalizovanih fondova privatnog kapitala, odnosno fondova specijalizovanih za investiranje u društva u teškoćama⁵.

4. Plan i mere restrukturiranja privrednog društva u teškoćama

Načelno govoreći, postoje dva osnovna dokumenta koja se uobičajeno koriste u kontekstu svakog sporazumnog restrukturiranja, pa i u okviru SFR. Prvi je koncept restrukturiranja (plan restrukturiranja) sa pratećim dokumentima i podacima koji su potrebni da se predstavi jasna slika stanja poslovanja društva u teškoćama. Drugi dokument je sporazum (ugovor) o restrukturiranju, sa pratećim dokumentima koja se uz njega pripremaju.

Kada je reč o pripremi **koncepta restrukturiranja** društva u teškoćama, u cilju umanjavanja rizika i obezbeđenja uspešnosti restrukturiranja, menadžment društva može koristiti različite strategije. U praksi, za srednje i velike privredne subjekte neophodno je široko i ozbiljno sagledavanje svih aspekata poslovanja društva. Potrebno je analizirati potencijal za uspešno restrukturiranje i za povratak održivom poslovanju, uz ispitivanje rizika koji su sa tim povezani. U analizi potencijala društva u teškoćama za uspešno restrukturiranje ispituju se tržišna vrednost i profitabilnost društva u teškoćama, uključujući i njegovu istoriju profitabilnosti, te potencijal društva za preživljavanje na kratak i dugi rok. Potrebno je uzeti u obzir i širu privrednu sliku i ispitati opšte stanje u određenoj privrednoj grani ili sektoru, kao i stanje konkurenata. Za kreiranje kompletne slike o društvu u teškoćama, od suštinskog je značaja sprovođenje ekonomsko-finansijske, pravne, poreske i tehničke analize (*due diligence*), preko kompetentnih pravnih i finansijskih savetnika, što obuhvata pregled i ispitivane dokumentacije društva i razgovore sa odgovornim licima u društvu.

Treba imati u vidu da mikro i mali privredni subjekti treba da sagledaju samo neke od ovih aspekata. Ipak, detaljna finansijska analiza je potrebna čak i za takva društva. Odsustvo ovakve analize najčešće dovodi do loše sprovedenog restrukturiranja i neodrživih rešenja, ili stvara nepotrebne dodatne troškove za vlasnika i poverioce, budući da perspektive društva nisu na adekvatan način sagledane, pa se pristupa pokušajima restrukturiranja koji od starta nemaju dobre izgleda za uspeh.

---

⁵ Privatni kapital predstavlja kapital investiran od strane investicionih fondova ili drugih fondova u društva (uključujući i društva u teškoćama), bilo putem otkupa postojećeg kapitala od vlasnika društva ili kroz povećanje kapitala. Takve investicije se preduzimaju samo ako fond koji investira proceni da društvo ima dobre šanse za uspeh, poslovni potencijal i poslovne perspektive da se razvija i da raste, odnosno da se oporavi, prevaziđe poteškoće i postane konkurentno na tržištu, a sve u cilju da na taj način (kroz uvećanje vrednosti biznisa) donese visok povraćaj fondu na tako uloženi kapital.

Prilikom analize potencijala društva u teškoćama za preživljavanje na kratak rok, analiza bi trebalo da sadrži:

- procenu realističnosti potreba i načina pribavljanja finansijskih sredstava i obrtnog kapitala,
- predlog načina realizacije finansijskih ušteda (npr. prodaja imovine koja se slabo koristi ili stvara nepotrebno visoke troškove),
- predlog smanjenja ili obustave određenih investicija, uz eventualnu njihovu prodaju uz diskont,
- utvrđivanje mera koje je potrebno preduzeti bez odlaganja kako bi se sprečio dalji poslovni pad društva.

Kada se radi o analizi potencijala društva u teškoćama za srednjoročno i/ili dugoročno održivo poslovanje, analiziraju se i:

- finansijski pokazatelji društva (različiti pokazatelji i kategorije prometa, dobiti i povraćaja, odnosno prinosa koji daje kapital društva),
- uzroci finansijske nestabilnosti društva i načini njihovog otklanjanja,
- poslovni planovi društva (što može da uključuje analizu osjetljivosti – *stress test* – kada se testiraju planovi i projekcije poslovanja u odnosu na promene odgovarajućih uslova, odnosno parametara),
- unutrašnje prepreke u društvu koje onemogućavaju rast i razvoj,
- postupanje i rezultati menadžmenta društva,
- stanje na tržištu,
- delatnosti koje društvo obavlja i njihovi pokazatelji uspešnosti,
- kvalitet upravljanja rizicima,
- upravljanje kvalitetom,
- marketing proizvoda/usluge i razvoj brenda,
- odnosi i komunikacija sa poslovnim partnerima, nosiocima javnih ovlašćenja i drugim zainteresovanim stranama i njihovi stavovi prema društvu,
- drugi bitni elementi i pokazatelji.

Društvo u teškoćama uobičajeno je strana koja priprema plan (ili koncept) restrukturiranja na osnovu ovako izvršenih analiza i procena menadžmenta, koji služi kao informativni dokument učesnicima u postupku SFR dok pokušavaju da postignu sporazum o restrukturiranju. Plan opisuje relevantne poslovne i finansijske informacije društva u teškoćama, istorijske i projektovane rezultate poslovanja i predlog koraka i radnji (mera) - koje bi trebalo da budu preduzete kako bi se omogućilo društvu u teškoćama da održivo otplati svoje dugove. Plan restrukturiranja, kao što je pomenuto, pored finansijskog, može da obuhvata i mere strateškog, organizacionog i operativnog restrukturiranja, pri čemu uobičajeno definiše rokove, lica i organe društva odgovorne za realizaciju pojedinih mera, a može sadržati i kratkoročne, srednjoročne i dugoročne pokazatelje (indikatore) uspešnosti realizacije plana.

Obim otkrivanja informacija o poslovanju i stanju društva u teškoćama koji se očekuje u ovakvom predlogu varira od društva do društva u zavisnosti od broja zainteresovanih strana i složenosti pitanja koja treba rešiti u restrukturiranju.

U okviru diskusije sa poveriocima o predlogu plana restrukturiranja, društvo u teškoćama uobičajeno omogućava uvid u relevantne poslovne informacije, kao što su:

- pregled celokupne imovine društva;
- spisak neizmirenih dugova prema bankama i drugim poveriocima koji učestvuju u postupku, ali i dugova prema svim drugim poveriocima;
- listu sredstava obezbeđenja (hipoteke i zaloge) na imovini društva;
- procene imovine, ukoliko su dostupne;
- kratkoročni plan likvidnosti i potrebe za gotovinom (projekcije to-kova gotovine).

Plan restrukturiranja bi kao minimum trebalo da sadrži sledeće elemente:

- uzroke poslovnih i finansijskih teškoća društva – unutrašnje i spoljne;
- mere restrukturiranja i načine otklanjanja uzroka poslovnih i finansijskih teškoća, sa pregledom aktivnosti koje će biti usmerene ka tom cilju;
- plan i izvore obezbeđenja finansiranja potreba društva tokom sprovođenja plana,;
- finansijske i ekonomske projekcije (koje se sačinjavaju na vremenski period koji plan obuhvata, a to je najčešće na srednji rok – 5 godina).

Pored toga, plan restrukturiranja može sadržati i brojne druge elemente koji zavise od konkretne situacije društva, zahteva ili očekivanja poverilaca, kao i od mera samog plana, ali i od veličine i kompleksnosti strukture društva (ili grupe društava), kao što su:

- pregled poslovne i finansijske istorije društva u teškoćama;
- procenu prednosti i nedostataka društva u teškoćama;
- stanje na tržištu na kome posluje društvo, uključujući stanje konkurencije, segmentaciju tržišta, tržišni udeo, privlačnost tržišta i druge pokazatelje i kategorije;
- plan strateškog pozicioniranja na tržištu,
- mere za smanjenje troškova i ostvarenje novih prihoda, uključujući i prodaju odnosno napuštanje delatnosti koje nisu ključne ili profitabilne;
- pregled nove organizacione strukture i šeme upravljanja sa definisanim ulogama, ovlašćenjima, dužnostima i odgovornostima organa društva i odgovornih lica;
- plan proizvodnje, prodaje i marketinga;
- plan komunikacije sa kupcima/klijentima (potrošačima), dobavljačima i drugim zainteresovanim stranama;
- plan za upravljanje rizicima;
- druga pitanja od značaja za restrukturiranje društva u teškoćama.

Predviđene mere restrukturiranja društva u teškoćama mogu da obuhvataju širok spektar promena u poslovanju i imovini društva, kao i u odnosu sa poveriocima, i one su uslovljene pre svega situacijom na tržištu i mogućnostima samog društva, ali u određenoj meri i stavom poverilaca (koji nekada postavljaju određene uslove kako bi prihvatili takav plan, koji se svode na dodatna obezbeđenja njihovih potraživanja, promenu strukture društva ili načina upravljanja, promenu menadžmenta i slično). Primera radi, to mogu biti sledeće mere:

- statusne promene i promene pravne forme,
- promene unutrašnje organizacije društva i promena menadžmenta,
- otpis dela duga (u praksi je to najčešće zatezna i eventualno ugovorna kamata, a znatno ređe i glavnica duga),
- predviđanje otplate duga u ratama, uz izmenu rokova dospelosti, kamatnih stopa, redosleda u naplati ili drugih uslova duga,
- unovčenje (prodaja) dela imovine (u slučaju imovine opterećene založnim pravom, to se može izvršiti sa takvim teretom, ili bez njega, uz saglasnost obezbeđenog poverioca)
- prenos određene imovine poveriocima na ime namirenja duga (institut zamene ispunjenja),
- zatvaranje pogona ili prestanak obavljanja određenih delatnosti, ili promena delatnosti, odnosno premeštanje određenih pogona ili delatnosti na lokacije sa nižim troškovima proizvodnje,
- raskid ili izmena ugovora sa poslovnim partnerima, dobavljačima ili kupcima,
- izvršenje, izmena ili odricanje poverioca od založnog prava,
- davanje u zalogu već opterećene ili neopterećene imovine,
- pretvaranje (konverziju) potraživanja u kapital,
- zaključivanje novih ugovora o kreditu, odnosno zajmu, ili izdavanje hartija od vrednosti, a sve radi pribavljanja novog finansiranja,
- smanjenje broja zaposlenih ili angažovanih lica, uz eventualni prelazak na uslužno obavljanje određenih aktivnosti van samog društva,
- izmene i dopune opštih akata društva,
- osnivanje novih pravnih lica uz prenos dela imovine društva na takva lica, itd.

U specifičnim slučajevima mere restrukturiranja mogu da uključuju i ulaganje u istraživanje i razvoj, unapređenje procesa proizvodnje, sklapanje poslovnih partnerstava i ulazak u zajedničke poslovne poduhvate, te uopšte redefinisane strategije nastupa na tržištu.

Poverioci će od društva koje predlaže plan restrukturiranja često očekivati da takav plan, nakon određenog perioda primene, dovede do boljeg leveridža tj. odnosa duga (pozajmljenog novca) i kapitala (sopstvenog novca), budući da je taj odnos jedan od ključnih pokazatelja solidnosti i održivosti finansijske pozicije društva.

III Sporazumno finansijsko restrukturiranje privrednih društava

Srbija je u 2011. godini usvojila novi pravni okvir za dobrovoljno, institucionalno finansijsko restrukturiranje u cilju promovisanja efikasnijeg rešavanja sve većeg broja problematičnih kredita i prezaduženih odnosno nelikvidnih privrednih subjekata. Koristeći INSOL principe⁶ kao polazne tačke za ovaj postupak, pravni okvir uključuje zakon i podzakonske akte koji poveravaju PKS institucionalno vođenje posredovanja-medijacije u finansijskom restrukturiranju. Srpski pravni okvir je takođe u skladu i sa međunarodnim standardima predviđenim u Principima Svetske banke za efikasan dužničko-poverilački režim⁷, koji predviđaju ulogu dobrovoljnih pregovora ili medijacije u efikasnim neformalnim (odnosno vaninstitucionalnim) postupcima restrukturiranja potraživanja (dugova). Iako su INSOL principi, pre svega, formirani imajući u vidu dobrovoljne i vaninstitucionalne forme pregovora dužnika sa više poverilaca, Srbija je kroz pomenute propise usvojila pravni okvir za finansijsko restrukturiranje koji olakšava ovaj proces i koji se oslanja na učešće institucionalnog posrednika (PKS) radi omogućavanja postizanja sporazuma između poverilaca (pre svega banaka) i dužnika⁸.

---

6 Principi dobrovoljnog finansijskog restrukturiranja koje uključuje više poverilaca, usvojeni od strane Međunarodne asocijacije stručnjaka za restrukturiranje, insolventnost i stečaj (INSOL), dostupno na www.insol.org, koji su formulisani kao dobrovoljni okvirni principi odnosno uputstva za učesnike u finansijskom restrukturiranju, a koji su stvoreni tako da budu primenjivi u većini država i zakonodavstava (naravno uz različita konkretna prilagodjavanja u primeni u skladu sa lokalnim pravnim okvirom).

7 Primenjivi standardi su sadržani u načelu B4 (neformalni postupci namirenja potraživanja) Principa za efikasan dužničko-poverilački režim (2011), dostupno na www.worldbank.org/gild.

8 Druge države su imale različite pristupe, uključujući i usvajanje INSOL principa isključivo u vidu preporuka od strane bankarskih regulatora ili državnih organa.

1. Pravni okvir za sporazumno finansijsko restrukturiranje u Republici Srbiji

1.1. *Zakon o sporazumnom finansijskom restrukturiranju privrednih društava*

Kako bi se na opštem i zakonskom nivou artikulisalo, standardizovalo, institucionalizovalo i podržalo sporazumno finansijsko restrukturiranje privrednih društava u teškoćama, a društva u teškoćama i banke (i drugi poverioci) usmerili i podstakli na restrukturiranje dugova, donet je Zakon o sporazumnom finansijskom restrukturiranju privrednih društava (ZSFRPD)⁹, sa pratećim propisima i uz izmene određenih zakona odnosno propisa iz drugih oblasti (poreskih i bankarskih propisa).

ZSFRPD uređuje uslove i način sporazumnog finansijskog restrukturiranja privrednih društava u Republici Srbiji. Ono se može sprovesti bilo kada tokom postojanja privrednog društva, osim nakon formalnog otvaranja stečajnog postupka¹⁰. Zakon je izglasan u Narodnoj skupštini Republike Srbije 25. maja 2011. godine, stupio je na snagu 04. juna 2011. godine kao osmog dana od dana objavljivanja u „Sl. glasniku RS“ broj 36/2011, a sa primenom počeo po isteku devedesetog dana od dana stupanja na snagu, odnosno 03. septembra 2011. godine¹¹.

Zakonom se popunjava praznina koja je postojala između, sa jedne strane, tržišnog (dobrovoljnog, van-institucionalnog) mehanizma i, sa druge strane, formalne (sudske) reorganizacije (putem unapred pripremljenog plana reorganizacije ili reorganizacije u stečajnom postupku). Prvi mehanizam podrazumeva sporazumno (vansudsko, vanstečajno) restrukturiranje, tj. prepuštanje poveriocima i dužnicima da sami reše finansijski problem korišćenjem pristupa „od slučaja do slučaja“, po opštim principima ugovornog prava i primenom Zakona o obligacionim odnosima, dok formalna reorganizacija predstavlja regulisan sudski postupak. ZSFRPD stvara uslove za tzv. srednji pristup - vansudski mehanizam uz institucionalno posredovanje PKS i mogućnost korišćenja određenih javnih podsticaja. Ovaj zakon definiše SFR kao redefinisane dužničko-poverilačkih odnosa između društva u teškoćama i njegovih poverilaca, prevashodno banaka (i, eventualno, najvećih dobavljača).

---

9 Prilog 1.

10 U Republici Srbiji stečajni postupak je formalno otvoren donošenjem i objavljivanjem rešenja nadležnog Privrednog suda o otvaranju stečajnog postupka nad društvom.

11 U toku ovog perioda trebalo je da budu doneti i svi potrebni podzakonski akti za primenu zakona, ali se to ipak nije desilo u praksi pa je zakon, *de facto*, počeo da se primenjuje znatno kasnije, tokom 2012. godine, nakon donošenja tih akata.

Sporazumno finansijsko restrukturiranje može se sprovoditi samo ako u njemu učestvuju najmanje dve domaće ili strane banke u svojstvu poverilaca¹². Pregovori se vode između dužnika i poverilaca uz posredovanje PKS. Kako je je SFR dobrovoljan postupak, svaki poverilac, kao i dužnik, mogu u svakom trenutku da odustanu od daljeg učešća u postupku, sve do potpisivanja konačnog sporazuma (ugovora) o finansijskom restrukturiranju.

Cilj SFR je blagovremeno prepoznavanje i rešavanje finansijskih poteškoća dužnika i stvaranje uslova za normalan nastavak poslovanja dužnika. Sporazumno finansijskom restrukturiranju tipično se pristupa ako relevantni poverioci procene da je opstanak i oporavak društva u teškoćama ekonomski opravdan i izvodljiv, odnosno da će društvo moći da nastavi da održivo posluje na srednji ili duži rok, što bi trebalo da omogući poveriocima povoljnije namirenje njihovih potraživanja u odnosu na alternativu stečaja dužnika.

Ključne novine Zakona

Osim toga što je uveo institucionalizovano i regulisano (vansudsko) finansijsko restrukturiranje privrednih društava pred PKS kao institucionalnim posrednikom, ostale značajne novine koje je Zakon uveo u domaću regulativu su:

- koncept mirovanja dugova, kao privremene obustave i zabrane prinudnog izvršenja prema privrednom društvu, koja se odnosi na poverioce koji učestvuju u finansijskom restrukturiranju;
- izričito propisan kontinuitet založnih prava poverilaca, kako tokom tako i po okončanju postupka SFR;
- stvaranje osnova za propisivanje zakonskih i drugih podsticaja za SFR.

Ugovor o mirovanju dugova, koji ZSFRPD predviđa, uspostavlja poseban mehanizam privremene deblokade računa od strane onih poverilaca (učenika u postupku SFR) koji prihvate da potpišu taj ugovor. Poverioci potpisuju ovaj ugovor sa dužnikom ako su saglasni da deblokiraju račun dužnika na određeni period¹³ tokom kojeg će pregovarati sa dužnikom o eventualnom finansijskom restrukturiranju (odnosno o potpisivanju ugovora o sporazumno finansijskom restrukturiranju), odnosno ako su saglasni da obustave ili odlože izvršne postupke koje su eventualno, pre početka postupka pregovora, pokrenuli nad imovinom dužnika (i da se obavežu da takve prinudne postupke neće pokretati tokom tog perioda).

---

12 Ovaj uslov je uveden, pre svega, iz razloga pravne i ekonomske sigurnosti, odnosno izbegavanja korišćenja ovog okvira za tzv. bilateralno restrukturiranje dugova između jedne banke i njenog dužnika.

13 Obično je to period od 60 ili 90 dana u zavisnosti od odredaba ugovora o mirovanju dugova, ali može da varira budući da nikakva ograničenja nisu propisana zakonom.

Cilj ugovora o mirovanju dugova je da obezbedi nastavak svakodnevnog i redovnog poslovanja dužnika, da spreči nastupanje stečaja i eventualno pogodovanje pojedinih poverilaca, a sve za vreme koje se procenjuje da je potrebno da se sprovedu pregovori o SFR.¹⁴

Pregovori se vode uz posredovanje PKS, a sam postupak je, osim zakonom, propisan i posebnim pravilnikom (donetim na osnovu zakona) kao i opštim aktom PKS (uputstvo).

Zakon predviđa da se pregovori o finansijskom restrukturiranju (odnosno sam postupak SFR) okončavaju potpisivanjem ugovora o restrukturiranju, kojim se međusobni odnosi dužnika i poverilaca – ali samo onih koji su učestvovali u restrukturiranju i potpisali taj ugovor – redefinišu na novi način, primenom jedne ili više mera restrukturiranja (reprogram duga, otpust duga, pretvaranje potraživanja u kapital i slično).

Na osnovu Zakona doneti su podzakonski propisi koji regulišu institucionalno posredovanje u ovom postupku, kao i sadržinu ugovora o mirovanju dugova. Svi relevantni podzakonski akti i propisi dostupni su na web stranici PKS¹⁵.

1.2. *Pravilnik o uslovima i načinu institucionalnog posredovanja u sporazumnom finansijskom restrukturiranju privrednih društava*

Pravilnikom o uslovima i načinu institucionalnog posredovanja u sporazumnom finansijskom restrukturiranju privrednih društava¹⁶ („Sl. glasnik RS“, br. 65/2011 i 67/2011), uređuju se uslovi, način i postupak po kome se odvija institucionalno posredovanje u okviru SFR. Pravilnik utvrđuje načela po kojima se institucionalno posredovanje sprovodi, daje detaljan prikaz postupka sporazumnog finansijskog restrukturiranja, i određuje pojam i ulogu posrednika u ovom postupku.

1.3. *Pravilnik o sadržini ugovora o mirovanju dugova*

Pravilnikom o sadržini ugovora o mirovanju dugova („Sl. glasnik RS“, br. 21/2012) regulisana je sadržina pomenutog ugovora o mirovanju dugova. Pravilnik utvrđuje odredbe koje ovaj ugovor obavezno sadrži (obavezne odredbe) i odredbe koje ne mora, ali može sadržati (fakultativne odredbe). Na ovaj način, zakonodavac je pokušao da olakša i ubrza postupak pregovaranja o ovom ugovoru i njegovo potpisivanje.

---

14 Iako odredbe ZSFRPD o ugovoru o mirovanju dugova impliciraju da je taj ugovor jedan od koraka u okviru postupka SFR, u dosadašnjoj praksi PKS (tokom nešto više od dve godine primene zakona) njegovo zaključenje bilo je više izuzetak nego pravilo, tako da, *de facto*, njegovo zaključenje nije obavezno u okviru postupka SFR.

15 <http://www.pks.rs/Usluge.aspx?tipUslugeID=4>

16 Prilog 2.

1.4. Uputstvo Privredne komore Srbije o institucionalnom posredovanju u finansijskom restrukturiranju

Uputstvo za sprovođenje institucionalnog posredovanja u sporazumnom finansijskom restrukturiranju privrednih društava, koje je donela PKS 08. maja 2012. godine, sadrži odgovore na različita tehnička i proceduralna pitanja koja se odnose na institucionalno posredovanje i SFR. Ovo uputstvo pretežno je namenjeno zaposlenima u Centru za usluge i posredovanje PKS, koji administrativno pomažu i vode postupke SFR, kao i posrednicima (medijatorima) PKS koji učestvuju u postupku SFR.

1.5. Odluka Privredne komore Srbije o visini troškova institucionalnog posredovanja u sporazumnom finansijskom restrukturiranju privrednih društava

Odluka je doneta 26. oktobra 2011. godine (izmenjena 06. jula 2012. godine) i predviđa da strane u SFR zajednički snose troškove institucionalnog posredovanja, koje čine: naknada za rad posrednika i naknada za troškove puta i smeštaja posrednika, kao i troškovi organizovanja institucionalnog posredovanja. Odluka propisuje tarifu po kojoj se određuju ovi troškovi, a koja u suštini predviđa relativno simboličnu naknadu koja se plaća na početku postupka, dok najveći deo naknade i troškova dospeva na plaćanje tek ukoliko posredovanje (odnosno sam postupak SFR) bude uspešno okončano.

1.6. Program osnovne i specijalizovane obuke za posrednike-medijatore Privredne komore Srbije

Nakon usvajanja ZSFRPD, Privredna komora Srbije usvojila je Program obuke posrednika (medijatora) u sporazumnom finansijskom restrukturiranju privrednih društava. Na osnovu odluke predsednika PKS od 12. oktobra 2011. godine program obuke obuhvatao je dva dela, i to 1) osnovnu obuku medijatora u trajanju od 5 dana (koja se sprovodi u skladu sa Zakonom o posredovanju – medijaciji („Sl. glasnik RS”, broj 18/2005) i Pravilnikom za obuku posrednika u skladu sa Zakonom o posredovanju – medijaciji („Sl. glasnik RS”, broj 44/2005), kao i 2) specijalizovanu obuku za sporazumno finansijsko restrukturiranje, čiji je cilj da medijatorima pruži specijalizovane veštine potrebne za postupanje u predmetima SFR. Program obuke je unapređen i dodatno prilagođen specifičnostima posredovanja u finansijskom restrukturiranju novom odlukom predsednika PKS od 7. maja 2014. godine.

1.7. Odluka o utvrđivanju liste posrednika Privredne komore Srbije

Na osnovu izmenjenog Programa obuke, obučena je nova grupa posrednika za postupke SFR, pa je, nakon sprovođenja javnog konkursa, Odluka o

utvrđivanju liste posrednika u SFR (prvobitno usvojena 30. maja 2012. godine) dana 12. juna 2014. godine zamenjena novom Odlukom, kojom je utvrđena Lista posrednika PKS u privrednim sporovima, kao i lista posrednika PKS u postupku SFR na koju su upisana 22 posrednika - stručnjaka iz oblasti restrukturiranja, privrednog prava, bankarstva i finansija.

2. Uslovi i obeležja sporazumnog finansijskog restrukturiranja

Zakon se primenjuje na privredna društva kao dužnike¹⁷, uz određene izuzetke koji se odnose na banke, društva za osiguranje, pokrovitelje emisije hartija od vrednosti, privatne investicione fondove, društva za upravljanje investicionim i dobrovoljnim penzijskim fondovima, brokersko-dilerska društva, privredna društva koja obavljaju poslove finansijskog lizinga, kao i druga privredna društva koja se pretežno bave pružanjem finansijskih usluga u skladu sa zakonom. Na ovaj način, iz sporazumnog finansijskog restrukturiranja izuzeta su lica koja posluju pretežno ili isključivo u finansijskom sektoru, koja su predmet posebnog režima uređenja, institucionalnog nadzora i kontrole od strane Narodne banke Srbije i Komisije za hartije od vrednosti, kao nezavisnih regulatornih i kontrolnih tela, što znači da se ovaj zakon primenjuje samo na realni (korporativni) sektor u užem smislu reči.

Kao što je već pomenuto, propisana je mogućnost učešća stranih banaka (banke-nerezidenti) u svojstvu poverilaca u SFR, što je bitno za rešavanje restrukturiranja u pogledu zaduženosti domaćih privrednih društava u inostranstvu po osnovu kreditnih poslova sa inostranstvom.

Propisivanje obaveznog učešća najmanje dve (domaće ili strane) banke¹⁸ (koje su finansijske institucije čiji rad uređuje i nadzire NBS kao centralna banka) usmereno je ka sprečavanju mogućih zloupotreba i neopravdanog korišćenja propisanih podsticaja, do čega bi moglo da dođe u praktičnoj primeni ovog zakona ukoliko bi se kao minimum propisalo obavezno učešće samo jedne banke. Ovaj uslov takođe reflektuje činjenicu da SFR kao metod restrukturiranja ima najveću primenu upravo u multi-lateralnim pregovorima banaka sa njihovim dužnicima. Sa druge strane, uobičajeno je da se pregovori privrednog društva sa njegovim dobavljačima o regulisanju dugovanja za isporučenu robu odnosno usluge sprovede na bilateralnoj osnovi i najčešće su fokusirani na izbegavanje kratkoročne

---

17 Pod uslovom da nad njima nije otvoren stečajni postupak.

18 U okviru SFR Analize predoženo je da se iz praktičnih razloga ovaj skup proširi i sa učešćem Fonda za razvoj Republike Srbije, kao i Agencije za osiguranje i finansiranje izvoza Republike Srbije, te da se precizira da se smatra da je ovaj uslov ispunjen i ako se jedna ili čak obe banke – poverioci nalaze u stečaju.

destabilizacije poslovanja, a ne na dugoročno finansijsko restrukturiranje. ZSFRPD ne propisuje druge uslove za sprovođenje postupka SFR.

Kako je gore pomenuto, da bi se SFR uspešno primenilo, potrebno je da se prethodno sprovedu poslovne i finansijske analize, te da postoje razumni izgledi za trajniji nastavak poslovanja privrednog društva.

Postupak SFR obuhvata sledeće korake:

1. privredno društvo u teškoćama (dužnik) prethodno (pre pokretanja SFR) pokušava da sa poveriocima usaglasi uslove restrukturiranja na bilateralnoj (ili čak multilateralnoj) osnovi, na tzv. van-institucionalni način (ovaj korak nije predviđen Zakonom, niti je obavezan, ali se u praksi često javlja);
2. ako takvi prethodni pokušaji restrukturiranja nisu uspešni, privredno društvo i/ili poverioci (najmanje dve domaće ili strane banke) podnose zahtev PKS za institucionalno posredovanje u postupku SFR;
3. PKS ovaj zahtev, sa pozivom za učešće u postupku SFR, prosleđuje drugim potencijalnim učesnicima (koje je identifikovao predlagač u svom predlogu), koji odlučuju da li će učestvovati u postupku SFR;
4. učesnici u postupku SFR na zajedničkim (ali i odvojenim sastancima, prema potrebi), uz institucionalnu podršku PKS i uz posredovanje posrednika PKS, pregovaraju o redefinisaju dužničko-poverilačkih odnosa;
5. strane mogu da zakluče ugovor o mirovanju dugova, kako bi deblokirali poslovne račune dužnika i/ili obustavili na određeni period prinudno izvršenje na imovini dužnika (ovaj korak je, kao što je gore pomenuto, u praksi opcioni, ali je nekada neophodan za uspešno restrukturiranje);
6. strane postižu sporazum o finansijskom restrukturiranju, koji se registruje kod PKS;
7. ugovorne strane sprovode mere finansijskog restrukturiranja i koriste (prema okolnostima slučaja) propisane podsticaje.

Kao rezultat navedenih koraka, privredno društvo nastavlja da posluje i izmiruje svoje obaveze prema poveriocima¹⁹.

(Detaljan opis postupka SFR, dat je u Odeljku III.4. – Tok postupka SFR)

---

19 Treba primetiti da zaključenje ugovora o SFR i uspešno sprovođenje ovakvog restrukturiranja nema uticaja na prava drugih poverilaca, koji u postupku nisu učestvovali, te privredno društvo prema njima zadržava sve svoje obaveze, pod uslovima koji su važili i pre sprovođenja SFR postupka.

2.1. Načela postupka

Polazeći od primera dobre međunarodne i inostrane regulative i prakse, pre svega „Principa Međunarodnog udruženja stručnjaka za restrukturiranje, insolventnost i stečaj (INSOL) o korporativnom finansijskom restrukturiranju“, Zakonom su definisana načela sporazumnog finansijskog restrukturiranja:

- načelo podobnosti;
- načelo dobrovoljnosti;
- načelo održivosti poslovanja dužnika;
- načelo postupanja u dobroj veri;
- načelo saradnje i koordinacije poverilaca;
- načelo ravnopravnosti položaja poverilaca i položaj srazmeran visini potraživanja;
- načelo institucionalnog posredovanja;
- načelo pristupa podacima i poverljivosti podataka.

Značaj ovih načela se posebno ogleda u sprečavanju nastanka zakonskih, odnosno pravnih praznina u primeni zakona, te davanja smernica svim učesnicima (a posebno posrednicima-medijatorima) u pogledu načina postupanja i pregovaranja koje treba da pokušaju da što doslednije primenjuju u praksi.

Načelo podobnosti predviđa da se SFR sprovodi radi ponovnog uređivanja dužničko-poverilačkih odnosa povodom duga, odnosno potraživanja kojim dužnik i poverioci imaju pravo da slobodno raspoložu. Ovde je potrebno istaći da Centar za usluge i posredovanje pri PKS proverava podobnost dužničko-poverilačkog odnosa za finansijsko restrukturiranje.²⁰

Finansijsko restrukturiranje sprovodi se **dobrovoljno**, na osnovu pisane saglasnosti poverilaca i dužnika²¹, uz učešće institucionalnog posrednika. Ne postoji, prema tome, obaveza poverilaca ili dužnika da pristanu na finansijsko restrukturiranje ukoliko to ne žele, a iz postupka SFR mogu istupiti u bilo kom trenutku do potpisivanja ugovora o SFR bez posledica.

Kada je reč o načelu **održivosti poslovanja dužnika**, finansijsko restrukturiranje sprovodi se samo ako je moguć oporavak i održiv nastavak poslovanja privrednog društva. Procena oporavka i održivog nastavka poslovanja je prepuštena poveriocima²². Principom održivog poslovanja treba da se preduredi uzaludno finansijsko restrukturiranje društava koja formalno postoje,

20 Iako ovo načelo u principu ne isključuje primenu SFR i na dugove prema državi (fiskusu), u praksi SFR ne obuhvata potraživanja Poreske uprave iz razloga koji će u nastavku biti nešto bliže objašnjeni.

21 U principu, ovakva saglasnost se može smatrati da postoji i konkludentno, ako se učesnici pojave na zakazanom sastanku za SFR.

22 Odnosno, PKS kao institucionalni posrednik nije ovlašćena da ulazi u procenu da li je ovaj uslov ispunjen.

ali su u ozbiljnim i praktično nerešivim (na održiv način) finansijskim teškoćama, budući da nemaju održivo poslovanje (npr. njihovi operativni prihodi nisu dovoljni ni da pokriju operativne rashode, tako da nema nikakve supstance za vraćanje uzetih kredita, a društvo konstantno troši više nego što zarađuje, pa se time i njegova supstanca (kapital) troši i nestaje).

Prema načelu **postupanja u dobroj veri**, finansijsko restrukturiranje sprovodi se u skladu sa načelom savjesnosti i poštenja, sa pažnjom koja se u pravnom prometu zahteva u određenoj vrsti odnosa (npr. pažnja dobrog privrednika ili pažnja dobrog stručnjaka), a poverilac i dužnik ne mogu da preduzimaju radnje kojima se drugom može prouzrokovati šteta. U toku mirovanja dugova, dužniku je zabranjeno da preduzima radnje koje bi mogle sprečiti ili otežati naplatu potraživanja poverilaca koji su zaključili ugovor o mirovanju dugova.

Načelo ravnopravnosti položaja poverilaca i položaj srazmeran visini potraživanja predviđa da se u finansijskom restrukturiranju svim poveriocima obezbeđuje jednak tretman i ravnopravan položaj u srazmeri sa visinom njihovih potraživanja²³, osim ako se učesnici u postupku ne dogovore drugačije.

Prema načelu **saradnje i koordinacije poverilaca**, u finansijskom restrukturiranju svi poverioci koji su prihvatili da u njemu učestvuju međusobno sarađuju, kako bi se stvorili uslovi za dužnika da prikupi i pruži podatke i obaveštenja o svojoj imovini, kapitalu, obavezama, poslovanju i poslovnim perspektivama, kao i radi pripreme predloga plana mera restrukturiranja. U slučaju učešća većeg broja poverilaca, ova saradnja može da uključuje imenovanje jednog ili više lica koje će voditi pregovore sa dužnikom ili koordinirati nastup tih poverilaca, obrazovanje tela za koordinaciju, izbor i imenovanje stručnih savetnika (koji mogu zajedno sa posrednikom PKS da obavljaju i usluge posredovanja, ako se poverioci i dužnik o tome saglase), kao i druge aktivnosti.

Što se tiče načela **pristupa podacima i poverljivosti podataka**, u finansijskom restrukturiranju dužnik obezbeđuje poveriocima, odnosno licima koja oni ovlaste, blagovremen i nesmetan pristup podacima i dokumentaciji od značaja za finansijsko restrukturiranje, a koji se odnose na njegovu imovinu, kapital, obaveze, poslovanje i poslovne perspektive, a sve kako bi se omogućila pravilna procena finansijskog stanja dužnika i priprema predloga plana restrukturiranja (odnosno kako bi se pružile potrebne informacije poveriocima da razmotre mere restrukturiranja koje obično predlaže sam

---

23 Iako ovo načelo postupka nije detaljnije razrađeno u Zakonu, svi poverioci u postupku SFR imaju jednak položaj, i ovo načelo treba tumačiti tako da se nijednom poveriocu, nezavisno od toga koliko je malo njegovo potraživanje, u postupku SFR ne može nametnuti rešenje sa kojim taj poverilac nije izričito saglasan, ali sa druge strane, primera radi, isplate koje će po usvojenom reprogramu društvo vršiti prema poveriocima koji su zaključili SFR neće biti jednake u apsolutnim iznosima, već će po pravilu biti srazmerne iznosima potraživanja svakog poverioca (procentualno određeno).

dužnik na početku postupka SFR). Podaci i obaveštenja dobijeni za potrebe finansijskog restrukturiranja koji se odnose na imovinu, kapital, obaveze, poslovanje i poslovne perspektive dužnika i predlog mera finansijskog restrukturiranja treba da budu dostupni svim poveriocima koji učestvuju u finansijskom restrukturiranju, ali i da budu tretirani kao poverljivi od strane svih učesnika postupka SFR, kako poverilaca, tako i institucionalnog posrednika-medijatora (i tehničko-administrativnih lica PKS).

2.2. *Institucionalno posredovanje*

Zakonom je utvrđeno da PKS postupa kao institucionalni posrednik u postupku sporazumnog finansijskog restrukturiranja, i to tako što pomaže u dovođenju u vezu dužnika i poverilaca radi pregovaranja o redefinisaniu dužničko-poverilačkih odnosa, i pruža podršku u toku pregovora radi njihovog uspešnog okončanja.

Zakon ne uređuje detalje postupka institucionalnog posredovanja, te je na osnovu ovlašćenja iz člana 13. stav 2. ZSFRPD, Privredna komora Srbije uredila uslove, način i postupak po kome se odvija institucionalno posredovanje u okviru postupka SFR, pomenutim Pravilnikom o uslovima i načinu institucionalnog posredovanja u sporazumnom finansijskom restrukturiranju privrednih društava („Sl. glasnik RS“ br. 65/11 i 67/11).

Pravilnik utvrđuje načela po kojima se sprovodi institucionalno posredovanje, i to:

- **Načelo blagovremenosti** – institucionalno posredovanje u finansijskom restrukturiranju se sprovodi na način koji obezbeđuje pravovremeno uočavanje i prepoznavanje finansijskih teškoća privrednog društva;
- **Načelo efikasnosti** – PKS, kao institucionalni posrednik, obezbeđuje uspešno i kvalitetno ostvarivanje i zaštitu prava i pravnih interesa strana u finansijskom restrukturiranju;
- **Načelo ekonomičnosti** – institucionalno posredovanje u finansijskom restrukturiranju se sprovodi bez odugovlačenja i sa što manje troškova za strane;
- **Načelo nepristrasnosti i nezavisnosti** – PKS, kao institucionalni posrednik, je nepristrasna i nezavisna u odnosu na strane i predmet finansijskog restrukturiranja;
- **Načelo poverljivosti** – podaci i obaveštenja dobijeni za potrebe finansijskog restrukturiranja koji se odnose na imovinu, kapital, obaveze, poslovanje i poslovne perspektive dužnika i predlog mera finansijskog restrukturiranja tretiraju se kao poverljivi od strane poverilaca i institucionalnog posrednika, u meri u kojoj nisu javno dostupni.

Posredovanje se sprovodi na sastancima kojima prisustvuju strane u postupku, posrednik, zadužena lica u Centru za usluge i posredovanje, a po

potrebi i uz saglasnost strana u postupku, i druga lica²⁴. Uvodni i svaki sledeći sastanak zakazuje posrednik PKS. Sastanci se održavaju prema potrebi i prema dinamici koju, u dogovoru sa stranama u postupku, utvrđuje posrednik PKS.

Ukoliko strane postignu sporazum, potpisuje se ugovor o finansijskom restrukturiranju, koji se registruje u Privrednoj komori Srbije i zavodi u posebnu knjigu, nakon čega ga dužnik dostavlja Registru privrednih društava pri Agenciji za privredne registre, radi zabeležbe postojanja tog ugovora.

Institucionalno posredovanje u finansijskom restrukturiranju okončava se:

1. zaključivanjem ugovora o finansijskom restrukturiranju;
2. pisanom izjavom o odustajanju, koju jedna strana dostavlja posredniku i drugoj strani, odnosno drugim učesnicima, ako nakon tog odustajanja u postupku više ne učestvuju najmanje dve banke u svojstvu poverilaca;
3. pisanom izjavom o okončanju institucionalnog posredovanja, koju dužnik i poverioci dostavljaju posredniku;
4. u drugim slučajevima kada prestane da postoji uslov učešća najmanje dve banke u svojstvu poverilaca.

Detaljan opis postupka institucionalnog posredovanja dat je u Odeljku III.4. – *Tok postupka SFR.*

2.2.1. Posrednik (medijator)

Posrednik je lice koje na osnovu sporazuma strana sprovodi postupak i posreduje između strana u SFR, bez ovlašćenja da im nameće rešenje. Posredovanje mogu obavljati lica upisana na Listu posrednika PKS u postupku SFR, koju utvrđuje odlukom predsednik Privredne komore Srbije. Na Listu mogu biti upisana lica koja su završila osnovnu obuku za posrednike i specijalizovanu obuku za posrednike-medijatore u postupku SFR, u skladu sa Programom osnovne i specijalizovane obuke za posrednike-medijatore PKS.

Posrednik je dužan da postupa profesionalno, savesno i u skladu sa odredbama zakona i etičkog kodeksa posrednika. Međutim, za razliku od prethodno važeće, nova Odluka o listi posrednika ne propisuje obavezu medijatora da prihvati posredovanje u svakom predmetu u kome je odabran/a od strane učesnika, tj. imenovan/a od strane Centra za usluge i posredovanje PKS.

---

24 Poput pravnih ili finansijskih savetnika nekog od učesnika, a mogu prisustvovati eventualno i određeni poverioci koji ne učestvuju u postupku SFR ali je njihovo pravovremeno informisanje o postojanju i toku postupka od značaja za uspešno restrukturiranje (npr. Poreska uprava)

Administrativno-tehničku podršku posredniku pružaju stručne službe Privredne komore Srbije, što je veoma bitno za svakodnevni rad i efikasnost procesa. Radi efikasnog sprovođenja postupka SFR, za poslove upravljanja predmetima SFR (*case management*) obučeno je troje zaposlenih u okviru PKS, kao i predstavnici devet regionalnih privrednih komora.²⁵ Rukovodioci predmetima u okviru PKS, pored Direktora Centra za usluge i posredovanje, jedini su koji imaju potpuni pristup elektronskom sistemu za upravljanje predmetima SFR, u skladu sa načelom poverljivosti postupka. Elektronski sistem sadrži liste propisa i formulare koji se koriste u postupku SFR, detaljan prikaz faza, toka, aktivnosti i relevantnih dokumenata za svaki od predmeta SFR, kao i statističke preglede statusa sprovedenih i tekućih predmeta, na osnovu kojih se generišu opšti i posebni izveštaji.

Rukovodilac predmeta i posrednik-medijator postupaju kao tim u predmetu SFR, u kome je rukovodilac predmeta zadužen za prijem podnesaka, slanje obaveštenja i komunikaciju sa stranama, vođenje zapisnika, i pružanje tehničke i logističke podrške posredniku pri organizaciji i sprovođenju posredovanja.

2.2.2. Troškovi

Učesnici snose svoje troškove institucionalnog posredovanja, uključujući i troškove svojih punomoćnika (a po potrebi i stručnog savetnika i prevodioca²⁶), a zajedničke troškove snose na jednake delove, osim ako nije drugačije dogovoreno²⁷.

Zajedničke troškove institucionalnog posredovanja čine naknada za rad posrednika i naknada za troškove njegovog puta i boravka, ako je van mesta posredovanja, kao i naknada za organizovanje institucionalnog posredovanja. Tarifa za institucionalno posredovanje u okviru postupka SFR utvrđena je Odlukom o visini troškova institucionalnog posredovanja u sporazumnom finansijskom restrukturiranju privrednih društava, i prikazana je sledećoj tabeli:

---

25 Vojvodina, Zaječar, Leskovac, Užice, Srem, Požarevac, Kruševac, Kraljevo i Valjevo.

26 <http://www.pks.rs/Usluge.aspx?tipUslugeID=4>

27 Treba primetiti da je praksa pokazala da skoro uvek ove troškove snosi dužnik, a ne poslovne banke koje učestvuju u postupku, što je i inače široko rasprostranjena praksa u svetu u ovakvim pregovorima.

1. Taksa za podnošenje zahteva	200 evra
2. Naknada za postupak posredovanja plaća se prema visini potraživanja koja su predmet finansijskog restrukturiranja, prema sledećoj tarifi:	
• za iznose potraživanja do 500.000 evra	1.000 evra
• za iznose potraživanja od 500.000 evra do 1.000.000 evra	1.000 evra + 0,1% na razliku preko 500.000 evra
• za iznose potraživanja od 1.500.000 evra do 2.000.000 evra	2.000 evra + 0,1% na razliku preko 1.500.000 evra
• za iznose potraživanja od 2.000.000 evra do 2.500.000 evra	2.500 evra + 0,1% na razliku preko 2.000.000 evra
• za iznose potraživanja od 2.500.000 evra do 3.000.000 evra	3.000 evra + 0,1% na razliku preko 2.500.000 evra
• za iznose potraživanja od 3.000.000 evra do 3.500.000 evra	3.500 evra + 0,1% na razliku preko 3.000.000 evra
• za iznose potraživanja od 3.500.000 evra do 4.000.000 evra	4.000 evra + 0,05% na razliku preko 3.500.000 evra
• za iznose potraživanja od 4.000.000 evra do 5.000.000 evra	4.050 evra + 0,05% na razliku preko 4.000.000 evra
• za iznose potraživanja od 5.000.000 evra do 10.000.000 evra	4.550 evra + 0,02% na razliku preko 5.000.000 evra
• za iznose potraživanja preko 10.000.000 evra	5.550 evra

Na primer, za potraživanje od 1.250.000 evra koje se restrukturira, taksa za podnošenje zahteva iznosi 200 evra, a naknada za postupak institucionalnog posredovanja iznosila bi 1.750 evra, odnosno ukupno 1.950 evra. Način plaćanja je uređen tako da se taksa uplaćuje prilikom podnošenja zahteva, 30% od naknade za institucionalno posredovanje po potpisivanju ugovora o mirovanju dugova (ako bude potpisan), dok se preostalih 70% naknade (odnosno 100% u slučaju da se ne potpisuje ugovor o mirovanju dugova) plaća samo i ukoliko se potpiše ugovor o SFR.

2.3. Mirovanje dugova (*moratorijum*)

U toku finansijskog restrukturiranja, ako strane procene da je potrebno i o tome se usaglaise²⁸, može biti uvedeno mirovanje dugova (*moratorijum*) kroz zaključenje ugovora o mirovanju dugova.

Mirovanje dugova (*moratorijum*) je od velikog značaja za praksu i privredno poslovanje. Na ovaj način omogućava se poslovni „predah“ društvu u teškoćama i njegova privremena konsolidacija, kako bi se stvorili uslovi i pretpostavke za finansijsko restrukturiranje tog društva, a istovremeno se utiče na poverioce da se ozbiljno angažuju u pregovorima o finansijskom restrukturiranju tog društva.

Mirovanje dugova proizvodi pravno dejstvo danom zaključenja ugovora o mirovanju dugova, koji predstavlja osnov za obustavu izvršenja u prinudnoj naplati sa računa privrednog društva u pogledu potraživanja poverilaca koji zakluče taj ugovor, kao i za zabranu pokretanja, odnosno odlaganje prinudnog izvršenja pokrenutog na predlog izvršnog poverioca koji je zaključio taj ugovor.

Ovo rešenje je u skladu sa odredbama Zakona o izvršenju i obezbeđenju („Sl. glasnik RS“, br. 31/2011 i 99/2011 – dr. zakon). Saglasno načelu hitnosti iz člana 6. stav 2. Zakona o izvršenju i obezbeđenju, u postupku izvršenja i obezbeđenja odlaganje nije dozvoljeno, osim ako zakonom nije izričito propisano drugačije. Zakon o izvršenju i obezbeđenju ostavlja, dakle, mogućnost da se drugim zakonom propiše odlaganje izvršenja, što je i učinjeno putem ZSFRPD.

Tokom ovog vremenski ograničenog perioda, dakle, poverioci koji reše da pristupe sporazumno finansijskom restrukturiranju privrednih društava i zakluče ugovor o mirovanju dugova sa dužnikom ne mogu da traže naplatu svojih potraživanja sa računa privrednog društva – dužnika, niti da protiv njega sprovode postupak izvršenja.

Ako su sredstva na računu privrednog društva već blokirana na osnovu potraživanja ovih poverilaca, ugovor o mirovanju dugova predstavlja osnov za deblokadu računa²⁹.

Ugovor o mirovanju dugova se zaključuje u pisanoj formi, a sadržina mu je propisana Pravilnikom o sadržini ugovora o mirovanju dugova.

---

28 Treba napomenuti da ZSFRPD ne zabranjuje da samo pojedini poverioci koji učestvuju u postupku SFR potpišu ovakav ugovor sa dužnikom, čak i ako neki drugi poverioci koji učestvuju to ne žele. U takvom slučaju, naravno, ugovor o mirovanju dugova obavezuje samo poverioce koji su ga potpisali.

29 Osim, naravno, ako se u blokadi nalaze i nalozi za prinudnu naplatu drugih poverilaca, koji nisu potpisali ugovor o mirovanju dugova, u kom slučaju račun ostaje u blokadi po tim drugim osnovima.

Obavezne odredbe ovog ugovora uređuju:

1. dugove koji su predmet finansijskog restrukturiranja – iskazani po pojedinačnim osnovima i visini, kao i po pojedinačnim poveriocima, koji jasnoće radi mogu uključivati i dospele i nedospele dugove (uz navođenje datuma dospeća)³⁰;
2. period mirovanja dugova (datum početka i isteka) – mirovanje dugova je uvek ograničenog trajanja, koje nije utvrđeno imperativnim propisom, nego se utvrđuje ugovorom³¹. Svrha mirovanja dugova je da stvori uslove i ostavi dovoljno vreme da dužnik i poverioci pregovaraju o uslovima restrukturiranja i eventualnom zaključenju ugovora o SFR, pa će potpisnici ovog ugovora u skladu sa procenom potrebnog vremena i odrediti trajanje moratorijuma³²;
3. privremenu obustavu plaćanja dugova i zabranu pokretanja prinudnog izvršenja prema dužniku³³ – što obuhvata svaki oblik sudske ili vansudske naplate potraživanja u periodu mirovanja dugova³⁴;
4. obavezu uzdržavanja dužnika od radnji koje bi mogle sprečiti ili otežati naplatu potraživanja poverilaca – navedena obaveza dužnika uključuje neposredne i posredne radnje i uticaje, odnosno kako činjenje (npr. prodaja i drugi prenos imovine ili određenih imovinskih prava na treće lice po niskim cenama ili bez naknade, otpuštanje duga prema trećem licu, isplata potraživanja jednom od poverilaca, itd.), tako i nečinjenje, odnosno propuštanje (npr. nenaplaćivanje dospelog duga, propuštanje podnošenja žalbe ili drugih pravnih lekova u postupcima koje dužnik vodi prema trećim licima, itd.);

---

30 Ovo je važno i zbog daljeg postupanja NBS – OPN, koje mora imati jasan pregled svih osnova prinudne naplate koji treba da budu uklonjeni iz sistema prinudne naplate po osnovu ovakvog ugovora.

31 Član 12. stav 10. ZSFRPD.

32 Iz ovih razloga, uobičajeni period mirovanja dugova iznosi 60 ili 90 dana, s tim što se ugovor može pre isteka tog roka produžiti (uz saglasnost svih potpisnika, ili pak samo nekih od njih, u kom slučaju u daljem periodu obavezuje samo one poverioce koji su pristali na takav produžetak), do čega može doći neograničen broj puta.

33 Odnosno, u slučaju da je postupak prinudnog izvršenja već pokrenut, obavezu izvršnog poverioca da podnese izvršnom sudu zahtev za odlaganje izvršenja za period trajanja moratorijuma.

34 Izuzetak je podnošenje tužbi radi naplate potraživanja u cilju sprečavanja nastupanja zastarelosti potraživanja.

5. pristup poverilaca podacima i dokumentaciji dužnika koja je od značaja za finansijsko restrukturiranje (podaci i dokumenta koji se odnose na njegovu imovinu, kapital, obaveze, poslovanje i poslovne planove), a u cilju omogućavanja pravilne procene poverilaca u pogledu finansijskog stanja dužnika i pripreme predloga mera finansijskog restrukturiranja;
6. poverljivost podataka i dokumenata koji su učinjeni dostupni poveriocima u skladu sa gornjim – konkretno, ova obaveza se odnosi kako na svakog od poverilaca, tako i na posrednika PKS;
7. jednak tretman i ravnopravan položaj poverilaca u srazmeri sa visinom njihovih potraživanja, osim ako se ne dogovore drugačije – ova odredba predstavlja sprovođenje već pomenutog načela ZSFRPD³⁵;
8. položaj potraživanja nakon isteka mirovanja dugova – ove odredbe mogu regulisati međusobne odnose poverilaca u slučaju da period mirovanja dugova istekne, a ne dođe do zaključenja ugovora o SFR.

Fakultativne odredbe ugovora o mirovanju mogu biti sledeće:

1. navođenje sredstava obezbeđenja potraživanja koja su predmet moratorijuma;
2. mere zaštite položaja poverilaca i mogućnosti naplate potraživanja poverilaca, koje mogu obuhvatiti ograničenja i/ili praćenje plaćanja koja vrši dužnik, ili daljeg zaduživanja dužnika, kroz prethodnu ili naknadnu saglasnost poverilaca (ili nekog poverilačkog tela koje se može formirati, kao što je odbor poverilaca) ili putem imenovanja lica ovlašćenog za supotpisivanje naloga za plaćanje (uz deponovanje njegovog potpisa kod poslovne banke dužnika). U tom pogledu, lice ovlašćeno za supotpisivanje dužno je da postupa u interesu svih poverilaca koji su potpisali ugovor o mirovanju dugova. Pored toga, moguće je uvesti i ograničenje u pogledu zastupanja dužnika u periodu moratorijuma, kroz registraciju novog zastupnika sa ovlašćenjem za supotpis (zajedno sa direktorom dužnika, čija ovlašćenja time postaju ograničena) kod APR. Konačno, mogu se ugovoriti i druge restriktivne ugovorne klauzule, kojima se može zahtevati da dužnik tokom perioda moratorijuma održava

---

35 Moguće ugovaranje izuzetaka od ovog pravila, naravno uz saglasnost svih potpisnika ugovora o mirovanju obaveza, predstavlja, primera radi, privilegovani tretman jednog od poverilaca (po pitanju namirenja dela duga, uspostave dodatnih sredstava obezbeđenja i slično), što može biti praktično potrebno kako bi se restrukturiranje (u konačnom sledu) uspešno sprovelo i obezbedila saradnja tog poverioca u daljem toku postupka.

određene finansijske pokazatelje, kao što su nivo likvidnosti i slično, zatim zabrana dužniku da vrši bilo kakve isplate vlasnicima kapitala dužnika (članovima i akcionarima) u smislu dividendi i slično, zabrana prodaje imovine i drugo;

3. izbor i imenovanje stručnih savetnika za restrukturiranje, što je posebno značajno u slučaju učešća većeg broja poverilaca. Takvi savetnici mogu biti uključeni i u same aktivnosti posredovanja, ako se poverioci i dužnik o tome saglase, zajedno sa posrednikom (PKS). Naravno, svaki poverilac pojedinačno (ili određeni poverioci zajedno, kao i dužnik sa svoje strane) mogu angažovati posebne finansijske, pravne ili poslovne savetnike, koji će ih savetovati u pogledu celokupnog postupka restrukturiranja ili u pogledu određenih pitanja od značaja, između ostalog i radi sprovođenja već pomenutog pravnog, poreskog ili finansijskog ispitivanja poslovanja odnosno stanja dužnika;
4. ograničenje raspolaganja potraživanjem prema privrednom društvu po pravilu tokom perioda mirovanja dugova poverilac može raspolagati svojim potraživanjem, osim ako ugovorom o mirovanju dugova nije drugačije određeno³⁶;
5. ugovorna kazna za poverioca ili za dužnika koji se ne pridržava obaveza iz ugovora o mirovanju dugova;
6. način obaveštavanja poverilaca od strane dužnika o bitnim događajima, preduzetim merama ili drugim okolnostima koje mogu da utiču na finansijsko restrukturiranje;
7. način rešavanja sporova, gde ugovorne strane mogu predvideti da sporove nastale iz primene ovog ugovora rešavaju uz pomoć trećeg lica ili putem arbitraže ili, pak, pred nadležnim privrednim sudom Republike Srbije³⁷;
8. uslovi stupanja ugovora na snagu;

---

36 Pri čemu treba imati u vidu i odredbu ZSFRPD da u slučaju raspolaganja potraživanjem, kupac potraživanja kao novi poverilac stupa na mesto prodavca potraživanja (kao prethodnog poverioca) u ugovoru o mirovanju dugova, koji nastavlja da ga obavezuje u svemu na isti način.

37 U slučaju odsustva ove odredbe, za rešavanje sporova nadležan je sud po opštim propisima o nadležnosti sudova, a to je u slučaju privrednog društva i njegovih poverilaca iz privrednih odnosa mesno nadležni Privredni sud po mestu sedišta tuženog (u zavisnosti od toga ko pokreće spor).

9. uslovi i način produženja važnosti ugovora (perioda moratorijuma);
10. prestanak ugovora;
11. druge fakultativne odredbe.

U prilogu ovog vodiča nalazi se primer ugovora o mirovanju dugova³⁸, u kojem su navedene i određene odredbe koje mogu (ali ne moraju) biti deo sporazuma poverilaca i dužnika (obeležene ravnim zagradama). Naravno, poverioci i dužnik su slobodni da koriste i bilo koju drugu formu ovog ugovora, vodeći računa da svaki takav ugovor mora sadržati obavezne odredbe koje su gore pomenute.

Deblokada poslovnih računa – ako su sredstva dužnika na njegovim poslovnim računima u blokadi, dužnik ili bilo koji poverilac koji zaključi ugovor o mirovanju dugova dostavlja organizaciji koja sprovodi prinudnu naplatu sa računa dužnika³⁹ taj ugovor radi obustave izvršenja u prinudnoj naplati sa računa dužnika po osnovu podnetih menica i drugih sredstava plaćanja u pogledu potraživanja onih poverilaca koji su zaključili taj ugovor⁴⁰.

Odlaganje izvršenja – u pogledu postupaka prinudnog izvršenja koje su pojedini poverioci eventualno pokrenuli pre zaključenja ugovora o mirovanju dugova, svaki takav poverilac, u obavezi je da bez odlaganja dostavi izvršnom sudu koji sprovodi postupak izvršenja zahtev za odlaganje tog izvršenja do isteka perioda mirovanja dugova (moratorijuma). Sud pred kojim se vodi postupak dužan je da odmah po prijemu tog zahteva, a najkasnije u roku od dva radna dana, donese odluku o odlaganju izvršenja i da je odmah, a najkasnije narednog radnog dana po donošenju, dostavi NBS-OPN, odnosno drugom nadležnom organu ili organizaciji u zavisnosti od samog predmeta tog izvršnog postupka (odnosno u zavisnosti od toga da li je u pitanju izvršenje na sredstvima sa računa dužnika, prodaja određene imovine, zaplena potraživanja ili nešto treće)⁴¹.

---

38 Prilog 3.

39 NBS – OPN u Kragujevcu.

40 Ovo je, inače, specifičan način „deblokade računa”, budući da je po opštim pravilima za deblokadu računa (odnosno uklanjanje naloga za prinudnu naplatu iz sistema prinudne naplate) potreban izričit pisani zahtev poverioca čiji je nalog za prinudnu naplatu u blokadi ili odluka nadležnog suda (ako je blokada izvršena po izvrššnom sudskom rešenju), dok se ovde deblokada računa postiže jednovremeno za sve poverioce koji su potpisali ugovor i to na zahtev dužnika, uz dostavu potpisanog primerka ugovora NBS – OPN u Kragujevcu.

41 Ova procedura je nužna za one naloge za prinudnu naplatu koje NBS sprovodi po odluci izvršnog suda, u kom slučaju jedino nadležni izvršni sud ima ovlašćenje da NBS-OPN naloži da takav nalog ukloni iz blokade računa dužnika.

Prenos potraživanja – kao što je već pomenuto, i pre, ali i tokom perioda mirovanja dugova, poverilac svoje potraživanje može preneti na treće lice (uobičajeno su to pravna lica koja su iz nekog konkretnog razloga zainteresovana da otkupe potraživanje prema dužniku, recimo radi učešća u restrukturiranju, ili su u pitanju specijalizovani fondovi za restrukturiranje privrednih društava u teškoćama koji su gore pomenuti)⁴². Pri tome, treba imati u vidu da u postupcima SFR u kojima učestvuju samo dve banke takav prenos potraživanja na treće lice koje nije banka stvara situaciju u kojoj više nije ispunjen neophodan uslov za SFR – učešće dve banke u postupku – pa bi nakon toga postupak SFR morao biti obustavljen⁴³.

Ako poverioci i dužnik u toku trajanja perioda mirovanja dugova ne postignu sporazum o ugovoru o SFR, istekom tog perioda poverioci ponovo stiču pravo na pokretanje naplate potraživanja sa poslovnih računa dužnika, odnosno pravo na započinjanje (ili nastavak, prema okolnostima slučaja) postupka prinudnog izvršenja.

Međutim, važno je napomenuti da u pogledu redosleda blokade računa ne dolazi do ponovnog uspostavljanja ranije postojećeg redosleda naloga u prinudnoj naplati, budući da ZSFRPD (niti bilo koji drugi zakon) to ne propisuje⁴⁴.

2.4. Ugovor o sporazumnom finansijskom restrukturiranju

Postupak SFR okončava se ugovorom o sporazumnom finansijskom restrukturiranju.

Naime, krajnji cilj postupka SFR je da strane u pregovorima potpišu ugovor o sporazumnom finansijskom restrukturiranju koji sadrži sve relevantne uslove restrukturiranja i reguliše odnos, prava i obaveze strana u pogledu potraživanja koja su njima obuhvaćena. U meri u kojoj menja

42 Ovde treba napomenuti da je NBS izmenama propisa iz 2012. godine omogućila relativno slobodno ustupanje potraživanja koje banke imaju prema pravnim licima, za razliku od prethodnog perioda kada je takvo ustupanje moglo da se izvrši samo drugoj banci.

43 PKS bi u tom slučaju donela akt kojim bi konstatovala da je ovaj postupak obustavljen. Ovo bi istovremeno značilo i da ugovor o mirovanju dugova prestaje da ima svoj smisao i svrhu, budući da postupak u okviru kojeg je zaključen više ne postoji, a nema ni cilja u kojem je zaključen – omogućavanje pregovora za uspešno okončanje SFR. U takvoj situaciji moglo bi se postaviti i pitanje dalje važnosti ovog ugovora, ali smatramo da u odsustvu konkretnih odredbi o tome u samom tekstu ugovora, opšta pravila ugovornog prava govore da taj ugovor nastavlja da obavezuje strane sve do njegovog isteka.

44 Kao *ratio legis* ovakvog pristupa mogla bi se navesti potreba za izbegavanjem pogrešne motivacije poverilaca – da pre ulaska u postupak SFR i pre potpisivanja ugovora o mirovanju dugova blokiraju račune dužnika radi obezbeđivanja budućeg redosleda blokade (za slučaj da restrukturiranje ne bude uspešno). Takođe, kada su poverioci svesni da u slučaju neuspeha moratorijuma gube svoj red prvenstva, ozbiljnije pristupaju pregovorima u toku moratorijuma.

uslove dužničko-poverilačkih odnosa između društva u teškoćama i njegovih poverilaca, ovaj ugovor će zameniti odgovarajuće odredbe prethodno postojećih ugovora (dok će u preostalom delu ti ugovori nastaviti da važe, ako se strane drugačije ne dogovore). Iako ugovor o sporazumnom finansijskom restrukturiranju može biti jedini dokument koji reguliše restrukturiranje, često postoje i bilateralni sporazumi i dogovori strana u postupku, bilo putem izmena i dopuna postojećih ugovora, bilo putem potpisivanja novih (ali u tim slučajevima svi takvi bilateralni dogovori moraju biti u skladu sa odredbama potpisanog ugovora o sporazumnom restrukturiranju). U nekim slučajevima sporazum može predvideti promene u korporativnoj strukturi ili upravljanju kompanijom, stvaranje novih pravnih lica i / ili prodaju imovine.

Konkretnije, taj ugovor može da obuhvata sledeće mere:

- predviđanje otplate u ratama, izmena rokova dospelosti, kamatnih stopa ili drugih uslova kredita, zajma ili drugog potraživanja ili instrumenta obezbeđenja;
- unovčenje imovine ili prenos takve imovine radi namirenja potraživanja;
- otpust (otpis) duga;
- izvršenje, izmena ili odricanje od založnog prava;
- davanje dodatnih sredstava obezbeđenja od strane dužnika ili trećih lica, uključujući davanje jemstava i garancija;
- pretvaranje (konverziju) potraživanja u kapital;
- zaključivanje ugovora o kreditu, odnosno zajmu;
- izdavanje hartija od vrednosti;
- druge mere od značaja za realizaciju finansijskog restrukturiranja.

Pretvaranje (konverzija) potraživanja u kapital

Ovaj pravni institut i finansijski mehanizam predstavlja zamenu poveriočevog potraživanja prema privrednom društvu u njegovo procentualno učešće u osnovnom kapitalu tog društva. U ekonomskom smislu, to je transformacija pozajmljenog kapitala u osnovni kapital, po kom osnovu poverilac postaje vlasnik društva i može da preuzme kontrolu nad upravljanjem društvom kao i da učestvuje u njegovom budućem profitu, pored dodatašnjeg vlasnika (čiji udeo u kapitalu se time smanjuje, proporcionalno iznosu potraživanja koji se konvertuje), ili mogućnost da svoja (sada konvertovana) potraživanja „naplati“ kroz eventualnu prodaju takvih vlasničkih udela u budućnosti a u pravnom smislu ovo je zamena ispunjenja). Konverzijom se, dakle, potraživanje gasi, jer je obaveza na taj način ispunjena, a dolazo do povećanja osnovnog kapitala društva.

Međutim, treba pomenuti da u javnom akcionarskom društvu (čiji akcijama se, dakle, trguje na berzi odnosno tržištu kapitala u smislu Zakona o tržištu kapitala) konverzija potraživanja u kapital se ne može sprovesti, u skladu sa članom 295. Zakona o privrednim društvima („Sl. glasnik RS“, br. 36/2011 i 99/2011).

Primer ugovora o sporazumnom finansijskom restrukturiranju⁴⁵ nalazi se u prilogu ovog vodiča u kojem su navedene i određene odredbe koje mogu (ali ne moraju) biti deo sporazuma poverilaca i dužnika (obeležene ravnim zagradama). Treba imati u vidu da ovaj dokument predstavlja samo jednu od mogućih formi ovog ugovora, te da se njegove odredbe mogu (i moraju) prilagođavati svakom pojedinačnom slučaju.

Dužnik je obavezan da ugovor o finansijskom restrukturiranju odmah po zaključenju dostavi Registru privrednih subjekata pri Agenciji za privredne subjekte radi registracije zabeležbe o postojanju tog ugovora.⁴⁶

2.5. Založno pravo

Za slučajeve u kojima poverilac koji učestvuje u SFR ima obezbeđenje za svoje potraživanje (koje je predmet restrukturiranja) u vidu hipoteke na nepokretnostima dužnika ili zaloge na njegovoj opremi ili zalihama (zajednički: „založno pravo“), ZSFRPD izričito utvrđuje neprekidnost (kontinuitet) takvog založnog prava. To se postiže tako što ZSFRPD uvodi mogućnost izmene podataka upisane hipoteke, odnosno založnog prava na pokretnim stvarima i pravima.

Potraživanje koje se restrukturira i koje je obezbeđeno založnim pravom (obezbeđeno potraživanje koje se restrukturira) zamenjuje se, za svrhe te zaloge, restrukturiranim potraživanjem, tako da to založno pravo (koje je, inače, po opštim pravilima sporedno pravo vezano za samo potraživanje) nastavlja da postoji kao sredstvo obezbeđenja restrukturiranog potraživanja, sve u skladu sa ugovorom o finansijskom restrukturiranju. Time se u postupcima SFR, izričitom zakonskom intervencijom, isključuje tzv. problem novacije, kao promene samog osnova ili kvaliteta potraživanja, kada po opštim pravilima ugovornog prava dolazi do prestanka svih sporednih prava (pa i založnog

---

45 Prilog 4.

46 Iako bi se za ovakvu obavezu koju zakon propisuje mogli naći određeni razlozi vidljivosti, pravne i ekonomske sigurnosti i izvesnosti, sa druge strane osnovni postulati ovakvog (dobrovoljnog) postupka govore mnogo više u prilog poverljivosti i nedostatka potrebe za transparentnošću i javnošću postupka i njegovog ishoda, budući da potpisani ugovor o SFR obavezuje samo strane potpisnice, pa nema ni razloga da drugi subjekti znaju da je potpisan odnosno za njegovo postojanje.

prava). Na ovaj način Zakon implicitno staje na stanovište da restrukturiranja potraživanja nije novacija već samo menjanje određenih uslova tog potraživanja (rok dospeća, visina kamate i slično), kada i založno pravo uredno nastavlja da postoji i obezbeđuje tako restrukturirano potraživanje.⁴⁷

Katastar nepokretnosti, odnosno drugi registar založnog prava vrši izmenu podataka upisane hipoteke, odnosno založnog prava na pokretnim stvarima i pravima, saglasno uslovima restrukturiranog obezbeđenog potraživanja.

Hipoteka, odnosno založno pravo na pokretnim stvarima i pravima predstavlja sredstvo obezbeđenja restrukturiranog obezbeđenog potraživanja samo do iznosa obezbeđenog potraživanja koje se restrukturira (drugim rečima, nije moguće da kao rezultat restrukturiranja maksimalni iznos hipoteke upisan u katastru nepokretnosti bude uvećan).

Naknada za izmenu podataka već upisane hipoteke pred katastrom nepokretnosti izričito je propisana i značajno niža u odnosu na troškove zasnivanja nove hipoteke, budući da je fiksna i nezavisna od iznosa potraživanja.

3. Poreski i drugi javni podsticaji za finansijsko restrukturiranje

3.1. Poreski podsticaji

ZSFRPD utvrđuje poreske podsticaje za finansijsko restrukturiranje, u smislu poreskog oslobođenja otpusta duga kod poverilaca, kao i mogućnosti reprogramiranja duga po osnovu javnih prihoda, koji su naknadno propisani zakonom kojim se uređuje porez na dobit pravnih lica, odnosno zakonom kojim se uređuje poreski postupak i poreska administracija.

Shodno tome, članom 74b Zakona o poreskom postupku i poreskoj administraciji („Sl. glasnik RS“, br. 80/2002, 84/2002 – ispr., 23/2003 – ispr., 70/2003, 55/2004, 61/2005, 85/2005 – dr. zakon, 62/2006 – dr. zakon, 63/2006 – ispr. dr. zakona, 61/2007, 20/2009, 72/2009 – dr. zakon, 53/2010, 101/2011, 2/2012 – ispr., 93/2012, 47/2013, 108/2013 i 68/2014) propisano je da izuzetno od člana 73. stav 4. ovog zakona (kojim su propisani uslovi za odlaganje plaćanja poreskog duga i period na koji se odlaže plaćanje ograničen na 24 meseca), nadležni organ može, na pismeni i obrazloženi zahtev

---

⁴⁷ Inače, pojedine banke koje su učestvovala u postupcima SFR u prethodnom periodu istakle su prilikom pravljenja već pomenute analize pravnog okvira za SFR da ne postupaju svi katastri u Republici Srbiji na isti način kada je u pitanju primena instituta „izmene podataka upisane hipoteke“, pa da tu u praksi postoje određeni problemi, što treba naravno pokušati proveriti sa nadležnim katastrom već tokom samog postupka SFR ukoliko za to postoje mogućnosti, radi izbegavanja kasnijih problema za obezbeđene poverioce.

poreskog obveznika koji je zaključio ugovor o finansijskom restrukturiranju u skladu sa zakonom kojim se uređuje SFR, odobriti odlaganje plaćanja poreskog duga u jednakim ratama do 60 meseci, uz mogućnost korišćenja odloženog plaćanja (grace period) za prvih 12 meseci.

Inače, poreski propisi predviđaju i da se odobrenjem odlaganja plaćanja ovog poreskog duga prekida zastarelost prava na naplatu tog poreskog duga, a vreme za koje je odlaganje plaćanja odobreno ne uračunava se u rok zastarelosti.

Takođe, isti zakon predviđa da je poreski obveznik ovlašćen da podnese zahtev za ovakvo (specijalno) odlaganje plaćanja poreskog duga čak i ako mu je prethodno već jednom odobreno odlaganje plaćanja poreskog duga (po standardnim pravilima), ali uz ograničenje da se takav zahtev mora podneti pre isteka perioda na koji je plaćanje prethodni put odloženo i da se taj zahtev može odobriti samo na način da ukupan period odlaganja plaćanja, zajedno sa prethodno odobrenim, iznosi najduže do 60 meseci.

Zakonom o porezu na dobit pravnih lica („Sl. glasnik RS“, br. 25/2001, 80/2002, 80/2002 - dr. zakon, 43/2003, 84/2004, 18/2010, 101/2011, 119/2012, 47/2013, 108/2013 i 68/2014) u članu 16. stav 3. propisan je poreski podsticaj za sporazumno finansijsko restrukturiranje tako što se, izuzetno, na teret rashoda u poreskom bilansu poverilaca priznaje otpis vrednosti pojedinačnih potraživanja, pod uslovom da su ta potraživanja obuhvaćena finansijskim restrukturiranjem sprovedenim na način propisan Zakonom. Ovo je dakle izuzetak u odnosu na opšti režim, po kojem se za priznavanje rashoda u okviru poreskog bilansa zahtevaju određeni uslovi (koji se pre svega svode na to da je poverilac pokušao sve moguće pravne postupke za naplatu potraživanja, što je načelno teško dokazati odnosno zahteva dugo vreme), koji omogućava poveriocima (pre svega bankama) da ne plaćaju porez na otpis dela duga koji prihvate u okviru postupka SFR (u praksi, to se najčešće odnosi na kamate), što je značajno sa aspekta prihvatljivosti takvih otpisa za banke (koje bi po opštem režimu, osim otpisa svog potraživanja, morale da plate državi i porez na dobit za sve tako otpisane iznose).

3.2. *Bankarski podsticaji*

Odlukom o klasifikaciji bilansne aktive i vanbilansnih stavki banke („Sl. glasnik RS“, br. 94/2011, 57/2012 i 123/2012, nadalje Odluka o klasifikaciji aktive) u tački 23. propisano je da se docnja u naplati potraživanja računa prema prvobitnom datumu dospeća. Određivanje datuma dospeća obaveze je od značaja za banke, budući da u skladu sa dospećem potraživanja i eventualnim kašnjenjem dužnika u otplati tog potraživanja u odnosu na datum dospeća, banka mora da vrši klasifikovanje tog dužnika u odgovarajuće kategorije i na osnovu tog klasifikovanja da vrši izmene u nivou sopstvenih rezervacija (na teret svog kapitala), kao i određene promene u sopstvenom bilansu uspeha. Drugim rečima rečeno, ako dužnik suviše kasni

sa plaćanjem u odnosu na datum dospeća, banka zbog toga trpi posledice i knjiži određene gubitke. Obim takvih posledica i nivo takvih gubitaka direktno zavise od klasifikacije dužnika, koja može biti različitih kategorija, od odlične (A) pa sve do najlošije (D).

Ako banka, sa druge strane, odluči da dužniku koji kasni sa plaćanjem izvrši, recimo, reprogram kreditne obaveze, po ovom pravilu za pitanje klasifikacije dužnika banka nema pravo da uzima novi datum dospeća u skladu sa odobrenim reprogramom, već onaj inicijalni.

Bankarski propisi poznaju i određene izuzetke od ovog načelnog pravila.

Recimo, banka ima pravo da docnju u naplati potraživanja računa prema naknadno ugovorenom datumu dospeća ako su ispunjeni sledeći uslovi:

- da dužnik u momentu podnošenja zahteva za produženje roka otplate potraživanja nije u docnji dužoj od 90 dana;
- da finansijsko stanje dužnika na osnovu određenih pokazatelja i dokumentacije ukazuje da će taj dužnik biti sposoban da uredno izmiruje svoje obaveze prema naknadno ugovorenim uslovima otplate;
- da je pri produženju roka otplate potraživanja ugovoren mesečni obračun i naplata kamate ili kamate i dela glavnice;
- da dužnik, nakon produženja roka otplate, blagovremeno izmiruje svoje obaveze prema banci, odnosno s docnjom ne dužom od 90 dana.

Sa druge strane, pošto u brojnim slučajevima banka nije u mogućnosti da se pozove na ovaj izuzetak, postoji dodatna mogućnost da banka novi rok dospeća koristi za potrebe klasifikacije dužnika⁴⁸, ali pod uslovom da je potraživanje restrukturirano (nezavisno od primenjenog metoda restrukturiranja) samo jedanput.

Ako se, pak, radi o drugom restrukturiranju istog potraživanja, banka za potrebe klasifikacije može koristiti novi rok dospeća (određen u skladu sa tim drugim reprogramom) samo ako je to restrukturiranje preduzeto u skladu sa ZSFRPD ili putem reorganizacije u skladu sa propisima o stečaju (unapred pripremljeni plan reorganizacije ili obična reorganizacija u stečajnom postupku).

Pri tome, važno je napomenuti da je u svakom od opisanih slučajeva, da bi banka stekla pravo da dužnika klasifikuje u bolju kategoriju od one sa kojom je ušao u restrukturiranje, neophodno da je dužnik u periodu od najmanje tri meseca, odnosno u najmanje tri uzastopna plaćanja prema naknadno ugovorenom planu otplate, svoje obaveze izmirivao s docnjom ne dužom od 30 dana.

---

48 Odnosno da zadrži istu (povoljniju) klasifikaciju dužnika.

4. Tok postupka sporazumnog finansijskog restrukturiranja

4.1. Koraci u postupku sporazumnog finansijskog restrukturiranja

Kao što je već navedeno, pre formalnog pokretanja postupka sporazumnog finansijskog restrukturiranja, privredno društvo u finansijskim teškoćama (dužnik) po pravilu se obraća poveriocima, radi pokušaja redefinisanja dužničko-poverilačkih odnosa. U slučaju da se u direktnim bilateralnim pregovorima ne postigne dogovor, može se pristupiti institucionalnom posredovanju pred Privrednom komorom Srbije, koje obuhvata sledeće korake:

1. Prvi kontakt sa podnosiocem (davanje prve informacije)

Strane zajednički, ili jedna strana samostalno (najčešće dužnik) kontaktira Privrednu komoru Srbije ili regionalnu privrednu komoru (RPK) tražeći informacije o postupku sporazumnog finansijskog restrukturiranja privrednih društava.

Davanje prve informacije najčešće se obavlja telefonom ili putem e-maila od strane zaposlenih u Centru za usluge i posredovanje PKS (Centar) ili u RPK. Prilikom prvog kontakta sa jednom od strana, PKS ili RPK prikupljaju potrebne informacije i pružaju osnovne informacije o postupku SFR⁴⁹.

2. Prvi informativni sastanak u Centru ili RPK

Nakon pružene prve informacije, ukoliko je dužnik ili druga strana zainteresovan za pokretanje postupka i ukoliko u postupku učestvuje po prvi put, organizuje se sastanak u Centru za usluge i posredovanje PKS, na kome učestvuju dužnik (ili drugi podnosilac zahteva), direktor Centra, rukovodilac predmeta (RP) i posrednik-medijator, koga preliminarno delegira PKS sa spiska posrednika-medijatora specijalizovanih za postupke SFR. Na ovom sastanku dužniku se daju sve potrebne informacije i razjašnjenja.

Ukoliko je podnosiocu zahteva poznat postupak SFR ili ukoliko je na osnovu prvog kontakta telefonom moguće proceniti da li je slučaj doban za postupak SFR, ovaj korak nije obavezan.

3. Podnošenje zahteva za pokretanje postupka SFR

Nakon što je dužnik (podnosilac) dobio više informacija o postupku SFR, donosi definitivnu odluku da inicira postupak, te podnosi zvanični

---

49 Prvi razgovor sa učesnicima obavlja se u skladu sa standardizovanom ček-listom PKS.

zahtev Centru za usluge i posredovanje PKS za pokretanje postupka SFR. Sadržina zahteva (predloga) propisana je Pravilnikom o uslovim i načinu institucionalnog posredovanja u sporazumnoj finansijskoj restrukturiranju privrednih društava. Po prijemu zahteva Centar formira predmet i dodeljuje mu broj po upisniku.

4. Provera zahteva – procena podobnosti slučaja

Centar za usluge i posredovanje PKS proverava da li su ispunjeni kriterijumi za pokretanje postupka SFR (RP i direktor) i da li podneti zahtev sadrži sve potrebne detalje neophodne za postupanje. Osnovni uslov je učešće (odnosno identifikaciju u samom zahtevu za pokretanje postupka) dve poslovne banke, kao i da je dužničko poverilački odnos komercijalne prirode, odnosno da je podoban za sporazumno finansijsko restrukturiranje. Ukoliko su ispunjeni predviđeni kriterijumi za pokretanje postupka SFR, telefonskim putem se proverava i potvrđuje ko je osoba za kontakt kod druge strane (drugih strana) navedene u zahtevu podnetom od strane podnosioca.

Ukoliko su ispunjeni formalni uslovi za pokretanje postupka SFR, Direktor Centra u zavisnosti od prirode i kompleksnosti slučaja preliminarno određuje jednog ili više posrednika-medijatora (ko-medijatori) sa spiska PKS, koji u saradnji sa rukovodiocem predmeta vodi dalju komunikaciju sa stranama i pripremu za institucionalno posredovanje u postupku SFR.

Ukoliko nisu ispunjeni formalni uslovi za vođenje postupka SFR (npr. u zahtevu koji podnosi dužnik je navedena samo jedna banka kao poverilac), Centar o tome obaveštava podnosioca (kada uobičajeno proverava da li je podnosilac eventualno zainteresovan da učestvuje u postupku redovnog posredovanja – medijacije u privredi, koji ovaj Centar PKS takođe sprovodi, ali po opštim pravilima posredovanja-medijacije).

5. Priprema predloga plana restrukturiranja (Plan)

Nakon podnošenja Zahteva, paralelno sa drugim radnjama u postupku, dužnik treba da pristupi pripremi predloga plana restrukturiranja (ukoliko već nije pripremljen). Centar, odnosno posrednik-medijator, na zahtev dužnika (naročito ukoliko se radi o dužnicima koji nemaju iskustva i znanja iz finansija) može davati određena tehnička razjašnjenja u toku pripreme plana restrukturiranja, ali bez ulaženja u suštinu Plana, i uz strogo poštovanje principa poverljivosti podataka, te neutralnosti i nepristrasnosti kako zaposlenih u samom Centru tako i samog posrednika-medijatora.

6. Slanje dopisa sa obaveštenjem o pokretanju postupka drugoj strani

Nakon prijema Zahteva za pokretanje postupka, PKS dostavlja dopis – obaveštenje o pokretanju postupka i kopiju podnetog zahteva drugoj

strani/stranama, u standardnom formatu Centra. Kopija dopisa sa spisikom svih strana kojima je upućen dostavlja se i posredniku-medijatoru.

7. Prvi telefonski razgovor sa drugom stranom

Nakon 3-5 dana od dostavljanja Dopisa sa obaveštenjem o pokretanju postupka, posrednik-medijator kontaktira putem telefona sve strane kojima je upućen dopis (poverioce navedene u zahtevu za pokretanje postupka). Medijator proverava da li su dobili i razmotrili pomenuti dopis, te da li su spremni da učestvuju u postupku SFR, ali i motiviše ih da prihvate učešće i po potrebi daje dodatne informacije o postupku SFR. Po potrebi moguće je organizovati i sastanak medijatora sa pojedinim poveriocima radi davanja dodatnih informacija i razjašnjenja u vezi sa postupkom SFR, naročito ukoliko poverioci do sada nisu učestvovali u postupku SFR, a sve to uz poštovanje principa nepristrasnosti i nezavisnosti medijatora i poverljivosti podataka.

8. Interni razgovor/sastanak nadležnih u Centru za usluge i posredovanje PKS i medijatora

Nakon što su uspostavljeni kontakti i obavljeni prvi razgovori sa svim potencijalnim učesnicima – poveriocima i dužnikom (ukoliko dužnik nije bio podnosilac zahteva), i dobijena informacija o njihovoj spremnosti da učestvuju u postupku, po potrebi se organizuje razgovor ili sastanak u Centru na kome učestvuju posrednik-medijator, RP i Direktor Centra, gde se na osnovu ishoda obavljenih razgovora sa potencijalnim učesnicima utvrđuje strategija za dalje korake u postupku.

9. Dostavljanje predloga plana restrukturiranja poveriocima i zakazivanje prvog sastanka u postupku posredovanja u PKS

Kada dužnik dostavi predlog plana restrukturiranja Centru, svim poveriocima koji su prihvatili učešće u postupku SFR dostavlja se dužnikov predlog plana restrukturiranja, sa pozivom za prvi zajednički sastanak u okviru SFR. Datum prvog zajedničkog sastanka se uobičajeno zakazuje 10-14 dana nakon dostavljanja predloga Plana kako bi se poveriocima ostavilo dovoljno vremena za analizu tog predloga i njihovu internu pripremu⁵⁰.

---

50 Potrebno je imati u vidu da banke kao poverioci funkcionišu kao relativno komplikovani sistemi odlučivanja, gde je za preuzimanje bilo kakve aktivnosti, uključujući i odluku o učešću u postupku SFR, uobičajeno potrebna saglasnost nekoliko nivoa odlučivanja i nekoliko različitih sektora u okviru banke.

10. Drugi razgovor sa poveriocima – priprema za posredovanje

5-7 dana nakon dostavljanja predloga plana restrukturiranja (a pre prvog sastanka), posrednik-medijator po drugi put kontaktira sve poverioce kako bi proverio da li su dobili dužnikov predlog plana, kakav je njihov stav u vezi sa Planom, i ko će ispred poverioca učestvovati na prvom zajedničkom sastanku u okviru postupka institucionalnog posredovanja u PKS. Medijator ih po potrebi dodatno motiviše da učestvuju na sastanku, proverava da li nadležna osoba ima ovlašćenje za učešće u postupku, pruža i prikuplja dodatne informacije značajne za organizaciju sastanka (cilj sastanka, vreme i mesto, dogovor o vremenu trajanja sastanka, ko dolazi ispred poverioca, ovlašćenje za vođenje pregovora, i sl.)

11. Drugi razgovor sa dužnikom – priprema za posredovanje

Nakon dobijenih informacija od svih poverilaca o učešću na prvom zajedničkom sastanku, posrednik-medijator kontaktira dužnika, prenosi mu informacije relevantne za održavanje prvog zajedničkog sastanka u PKS (cilj sastanka, vreme i mesto, dogovor o vremenu trajanja sastanka, koliko poverilaca je prihvatilo da učestvuje na sastanku, da li na strani poverilaca dolaze savetnici i punomoćnici, i sl.)⁵¹.

12. Priprema za prvi zajednički sastanak u PKS

Medijator i RP i po potrebi Direktor Centra pripremaju prvi zajednički sastanak između dužnika i poverilaca⁵².

Centar pre održavanja prvog zajedničkog sastanka, na pogodan način (e-mail, fax, itd.), svim učesnicima dostavlja sledeća dokumenta:

- Izjavu o poverljivosti⁵³
- Opšte uslove institucionalnog posredovanja u postupku SFR.⁵⁴

Učešćem u institucionalnom posredovanju smatra se da su strane prihvatile Opšte uslove institucionalnog posredovanja u postupku sporazumnog finansijskog restrukturiranja.

---

51 Drugi razgovor sa učesnicima obavlja se u skladu sa standardizovanom ček-listom PKS.

52 Priprema za prvi zajednički sastanak između dužnika i poverilaca uz posredovanje PKS obavlja se u skladu sa standardizovanom ček-listom PKS.

53 Prilog 5. .

54 Prilog 6.

4.2. *Postupak posredovanja-medijacije, prvi zajednički sastanak svih učesnika*

Postupak institucionalnog posredovanja vodi posrednik – medijator PKS⁵⁵ i po pravilu obuhvata sledeće faze;

1. Pre početka postupka, sva prisutna lica (uključujući i tehnička i pomoćna lica, medijatore i predstavnike PKS) potpisuju Izjavu o poverljivosti;
2. Postupak počinje predstavljanjem učesnika i uvodnom reči posrednika-medijatora;
3. Dužnik izlaže Plan restrukturiranja;
4. Nakon izlaganja dužnika, poverioci razmatraju Plan i iznose svoja pitanja, primedbe i komentare;
5. Pregovore između dužnika i poverilaca, kao i između grupa poverilaca, ili između samih poverilaca o pojedinim rešenjima, vodi medijator. Pregovori se mogu voditi na zajedničkom sastanku (plenumu), a po potrebi mogu se voditi i odvojeni sastanci. Odluku o odvojenim sastancima donosi medijator, uz saglasnost i/ili na predlog strana u postupku. Razgovori koji se vode na odvojenim sastancima su takođe poverljivi i medijator nema pravo da detalje tih razgovora prenese ostalim učesnicima, osim ukoliko ga same strane sa kojima je vodio odvojene sastanke o tome ne ovlaste;
Pregovori se vode do zaključivanja ugovora o mirovanju dugova, odnosno ugovora o finansijskom restrukturiranju. Kao što je već pomenuto, u praksi će se često desiti da se strane sporazumeju o uslovima i elementima finansijskog restrukturiranja društva, tako da se odmah zaključi ugovor o finansijskom restrukturiranju, bez zaključivanja ugovora o mirovanju dugova;
6. Strane zaključuju Ugovor o sporazumnom finansijskom restrukturiranju, koji sadrži mere kojima se to restrukturiranje sprovodi⁵⁶. Po stupanju ugovora na snagu, ugovorne strane sprovode mere finansijskog restrukturiranja i, prema okolnostima, koriste propisane podsticaje (o kojima je napred bilo reči);

---

55 Kao što je ranije pomenuto, u tom mu mogu pomagati i posebno izabrani savetnici poverilaca i dužnika, ako je tako odlučeno i dogovoreno, ali je učešće medijatora PKS obavezno u ovom postupku i u takvoj situaciji.

56 Ovaj ugovor može imati i određene uslove pod kojima stupa na snagu, kao i svaki drugi ugovor.

Po potrebi, posredovanje – medijacija u okviru postupka SFR može se sprovoditi na jednom ili više zajedničkih sastanaka, po proceni medijatora, a u dogovoru sa stranama;

7. Okončanje postupka:

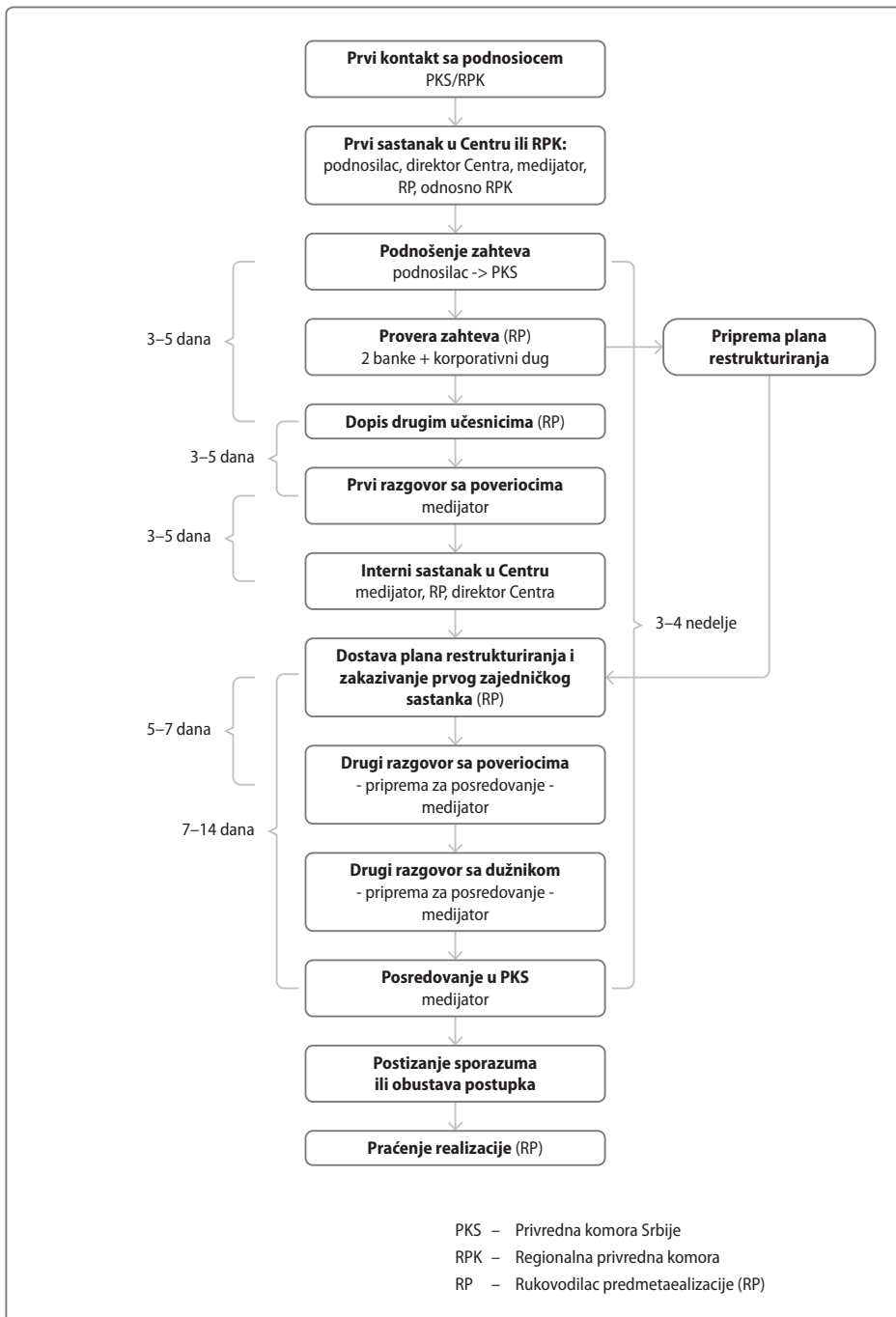
- Medijator je ovlašćen da prekine postupak SFR ukoliko opravdano proceni da dalje vođenje postupka nije svrishodno⁵⁷;
- Svaka od strana u postupku je slobodna da u svakom trenutku odustane od daljeg učešća u postupku ukoliko proceni da postupak nije u njenom interesu, odnosno da nema mogućnosti za postizanje sporazuma (načelo dobrovoljnosti);
- Ukoliko neka od strana odustane od učešća u toku postupka, medijator procenjuje da li i dalje postoje uslovi za vođenje postupka SFR (učešće dve banke), te u dogovoru sa stranama nastavlja ili prekida postupak;
- U slučaju postizanja sporazuma u postupku SFR, medijator i PKS mogu na zahtev strana pomoći pri sastavljanju nacрта ugovora o finansijskom restrukturiranju;
- U slučaju postizanja sporazuma u postupku SFR, Centar nastavlja da pruža podršku stranama u postupku radi potpisivanja pomenutog ugovora.
- U slučaju prekida postupka SFR, strane se mogu saglasiti da nastave postupak pregovaranja izvan okvira sporazumnog finansijskog restrukturiranja, odnosno da uz pomoć medijatora nastave sa postupkom medijacije u privredi⁵⁸;
- U slučaju prekida postupka bez postizanja sporazuma, medijator prekida (obustavlja) postupak institucionalnog posredovanja i obaveštava Centar za usluge i posredovanje PKS.

---

57 Ipak, medijator ovakvu procenu treba da donese tek nakon ulaganja dodatnih napora i razgovora sa svim učesnicima, budući da bi u principu trebalo izbegavati situacije u kojima medijator odlučuje da prekine (obustavi) postupak koji učesnici (većinski, recimo) žele da nastave.

58 Posebno je značajno to što postupak SFR može, u određenom broju slučajeva, dovesti do potpisivanja bilateralnih sporazuma dužnika sa poveriocima o reprogramu dugova (kroz, recimo, aneksiranje ugovora o kreditu), a sprovedena analiza je pokazala da se to u praksi neretko i dešava. Ovakav ishod postupka nikako ne treba smatrati za nepoželjan, jer medijator (i sama PKS) treba da teže da se postigne rešenje koje odgovara učesnicima u postupku, nezavisno od same forme u kojoj je to rešenje postignuto, pa u tom smislu ovaj ishod treba takođe smatrati uspešnim okončanjem postupka SFR.

Tok postupka sporazumnog finansijskog restrukturiranja privrednih društava

IV Uslovi Fonda za razvoj Republike Srbije za prihvatanje sporazuma u okviru finansijskog restrukturiranja privrednih društava

Prema „Uslovima u okviru kojih je moguće odobrenje finansijskog restrukturiranja privrednih društava“ koje je u prethodnom periodu usvojio Upravni odbor Fonda za razvoj Republike Srbije (nadalje: „Uslovi Fonda za razvoj“), uslovi pod kojima je moguće odobrenje finansijskog restrukturiranja od strane Fonda za razvoj RS (koji, dakle, moraju biti predviđeni ugovorom o SFR u pogledu potraživanja samog Fonda za razvoj, nezavisno od toga da li su drugi poverioci koji učestvuju u SFR možda prihvatili i neke lošije uslove u pogledu sopstvenih potraživanja, u smislu dužih rokova otplate ili određenih otpisa dela duga) su sledeći:

- period mirovanja duga je do 24 meseca;
- konačan rok otplate duga je do 5 godina, nakon isteka perioda mirovanja;
- zadržavanje valutne klauzule i prvobitno ugovorene kamatne stope, ukoliko je veća od kamatne stope koja je predviđena za investicione kredite Programom Fonda za razvoj za godinu u kojoj se donosi odluka o prihvatanju finansijskog restrukturiranja. Ukoliko je kamatna stopa manja od navedene, ugovoriće se kamatna stopa koje je predviđena za investicione kredite Programom Fonda za razvoj za godinu u kojoj se donosi odluka o prihvatanju finansijskog restrukturiranja;
- zadržavanje prvobitno predviđenih sredstava obezbeđenja – moguće je predvideti dodatno sredstvo obezbeđenja, ali ne i smanjiti sredstvo obezbeđenja koje je predviđeno ugovorima o kreditu/garanciji koji su predmet finansijskog restrukturiranja; takođe,

neophodno je namenski opravdati kredite koji su predmet finansijskog restrukturiranja;

- jednak tretman i ravnopravan položaj svih poverilaca, u srazmeri sa visinom svojih potraživanja.

Prema ovim uslovima, Planom finansijskog restrukturiranja nije moguće predvideti:

- otpust duga – bilo da se radi o otpustu dela ili otpustu celokupnog duga;
- novi plasman;
- pretvaranje (konverziju) potraživanja u kapital.

Svaki pojedinačno dostavljeni plan finansijskog restrukturiranja od strane dužnika se analizira posebno od nadležnih službi Fonda za razvoj i određuju konkretni uslovi prihvatljivi za Fond za razvoj. Konačnu odluku o prihvatanju svakog plana finansijskog restrukturiranja donosi Upravni odbor Fonda za razvoj. Pored dostavljenog plana finansijskog restrukturiranja, Fond za razvoj može zahtevati dodatnu dokumentaciju u cilju kompletnije analize.

V Pitanja i odgovori koji se odnose na finansijsko restrukturiranje

1. **Koji je odnos finansijskog restrukturiranja prema Zakonu o sporazumnom finansijskom restrukturiranju privrednih društava sa unapred pripremljenom reorganizacijom prema Zakonu o stečaju?**

Usporedni pregled (vidi Tabelu na strani 17) finansijskog restrukturiranja prema Zakonu o sporazumnom finansijskom restrukturiranju privrednih društava i reorganizacije prema Zakonu obrid stečaju ukazuje da je SFR u velikoj meri fleksibilnije kao pristup restrukturiranju, što stvara manje direktne, ali i relativno niže indirektne troškove za društvo u teškoćama (izbegava se, odnosno bitno se smanjuje rizik prekida poslovne saradnje sa dobavljačima i kupcima i lančana reakcija poverilaca u slučaju javnog pokušaja restrukturiranja kroz unapred pripremljenu reorganizaciju). Naravno, ovaj pristup zahteva saglasnost svih ključnih poverilaca o uslovima restrukturiranja, budući da u slučaju da neki od bitnih poverilaca odstupa od zajedničkog stava, najčešće će biti neophodno da se koristi mehanizam unapred pripremljenog plana reorganizacije, koji omogućava preglasavanje poverilaca. Konačno, postupak SFR bi (u principu, iako ne uvek) trebalo da traje kraće od postupka UPPR-a.

2. **Na koje subjekte se Zakon o sporazumnom finansijskom restrukturiranju privrednih društava ne primenjuje?**

Svoјstvo dužnika prema Zakonu ne mogu imati: privredni subjekti koji nisu organizovani u pravnoj formi privrednog društva, a to su preduzetnici i javna preduzeća. Dodatno, ZSFRPD se ne primenjuje ni na dužnike koji su lica u finansijskom sektoru, kao što su banke, društva za osiguranje, pokrovitelji emisije hartija od vrednosti, privatni investicioni fondovi, društva za upravljanje investicionim i dobrovoljnim penzijskim fondovima, brokersko-dilerska društva, privredna društva koja obavljaju poslove finansijskog lizinga, kao i druga privredna društva koje se pretežno bave pružanjem finansijskih usluga u skladu sa zakonom.

Radi jasnoće, svi ovi subjekti mogu imati svojstvo poverioca u postupku SFR.

3. Šta se podrazumeva pod uslovom učešća „dve banke“ koji Zakon propisuje?

Zakon propisuje da se finansijsko restrukturiranje može sprovoditi samo ako u njemu učestvuju najmanje dve domaće ili strane banke u svojstvu poverilaca. Ovo se u praksi PKS tumači tako da se smatra da je uslov ispunjen i ako je jedna od tih banaka u stečaju. Sa druge strane, u pojedinim dosadašnjim postupcima SFR učestvovala je i Fond za razvoj na strani poverilaca, ali se njegovo učešće ne može kvalifikovati kao podobno za ispunjenost ovog uslova.

4. Da li privredno društvo može da se obrati Privrednoj komori Srbije samostalno ili dužnik i poverioci moraju da pokrenu postupak zajedno?

Dužnik i poverioci ne moraju zajedno da podnesu predlog za pokretanje postupka finansijskog restrukturiranja. Zahtev za pokretanje postupka može podneti samo dužnik, u kom slučaju PKS poziva poverioce (koje dužnik iz tog razloga mora identifikovati u zahtevu) da se u kratkom roku izjasne da li žele da učestvuju u takvom postupku⁵⁹. Naravno, zahtev za pokretanje postupka može podneti i bilo koji poverilac pojedinačno, ili grupa poverilaca zajedno⁶⁰.

5. Koja dokumentacija se podnosi uz zahtev (predlog) za pokretanje postupka sporazumnog finansijskog restrukturiranja?

Ni Zakonom ni podzakonskim aktima nije izričito propisano koji dokumenti se dostavljaju kao prilog uz zahtev za pokretanje postupka SFR, pri čemu Pravilnik o uslovima i načinu institucionalnog posredovanja sadrži obrazac tog zahteva (predloga). Potrebno je istaći da se u predlogu obavezno navode najmanje dve domaće ili strane banke koje bi učestvovala u finansijskom restrukturiranju u svojstvu poverilaca (ali se moraju navesti i svi drugi poverioci, sa kontakt detaljima, za koje dužnik predlaže da budu pozvani da učestvuju u postupku, a

---

59 Naravno, u slučaju kada dužnik sam podnosi predlog, celishodno je (iako ne i obavezno) da prethodno kontaktira poverioce za koje žele da predloži da učestvuju u postupku SFR, kako bi utvrdio kakvo je stanje i raspoloženje kod njih za moguće finansijsko restrukturiranje i kako bi obezbedio učešće najmanje dve banke u postupku.

60 Možda je značajno pomenuti da u slučaju kada poverilac podnosi zahtev, on takođe mora sadržati indikaciju najmanje dve banke koje bi trebalo da učestvuju u postupku (ako dve banke nisu podnosioci takvog zahteva).

kako bi PKS i posrednik-medijator mogli da ih kontaktiraju – u tom pogledu, moguće je određene nedostajuće podatke dostaviti i naknadno, pre ili nakon otpočinjanja postupka, kao što je moguće i naknadno, nakon početka postupka, predlagati pozivanje dodatnih poverilaca da učestvuju u postupku).

Radi adekvatnog sprovođenja postupka, potrebno je da se, pored navođenja podataka o poveriocima, navede i iznos duga, njegov osnov (npr. ugovor o kreditu), a poželjno je navesti i druge podatke koji mogu biti od značaja za konkretni dužničko-poverilački odnos (poput datuma dospeća duga, što može biti od pomoći PKS ili posredniku u pripremi pregovora i samog postupka SFR, što je u najboljem interesu dužnika). Naknadno, pred početak ili tokom postupka, uobičajeno je potrebno da dužnik pripremi i dostavi predlog plana restrukturiranja, o čemu će se dalje voditi razgovori sa poveriocima.

Informacije od značaja za podnošenje predloga za pokretanje postupka dostupne su i na web stranici PKS: <http://www.pks.rs/Usluge.aspx?tipUslugeID=4>

6. Šta se dešava nakon podnošenja zahteva za pokretanje postupka sporazumnog finansijskog restrukturiranja?

Ovde je bitno imati u vidu da su banke veliki sistemi, posebno kada se radi o bankama koje su članice međunarodne bankarske grupacije, tako da im često (po pravilu) treba dosta vremena za donošenje odluka i davanje odgovora, jer je potrebno sprovesti propisane obavezne i interne procedure i pribaviti saglasnosti odgovornih organa i tela banke, odnosno bankarske grupacije, tako da neke banke mogu imati poteškoća sa davanjem odgovora u roku od 15 dana na predlog (zahtev) za pokretanje postupka finansijskog restrukturiranja, koji je propisan Pravilnikom o uslovima i načinu institucionalnog posredovanja.

U dosadašnjoj praksi, u slučaju izostanka formalnog izjašnjenja o predlogu u propisanom roku, Privredna komora Srbije bi kontaktirala banke koje bi, u slučaju pozitivnog odgovora na predlog za pokretanje postupka SFR, učestvovala u postupku institucionalnog posredovanja pred Privrednom komorom Srbije.

7. Da li se u poslovnom imenu društva u finansijskom restrukturiranju dodaje oznaka „u finansijskom restrukturiranju”, i da li se u registru privrednih subjekata registruje pokretanje postupka sporazumnog finansijskog restrukturiranja?

Poslovnom imenu društva u teškoćama koje je dužnik u postupku finansijskom restrukturiranju ne dodaje se oznaka „u finansijskom restrukturiranju”, niti se činjenica pokretanja postupka SFR upisuje u registar privrednih subjekata koji vodi Agencija za privredne registre.

8. Da li se ugovor o finansijskom restrukturiranju objavljuje na internet stranici Agencije za privredne registre?

Zakon propisuje dostavljanje zaključenog ugovora o finansijskom restrukturiranju registru privrednih subjekata koji vodi Agencija za privredne registre radi registracije zabeležbe o postojanju tog ugovora – dakle, ne i radi objavljivanja tog ugovora. Istovremeno, Zakon predviđa načelo poverljivosti podataka, propisujući da poverilac i institucionalni posrednik čuvaju kao poverljive sve podatke i obaveštenja koji se odnose na imovinu, kapital, obaveze, poslovanje i poslovne planove i predlog mera finansijskog restrukturiranja dužnika, te da ovi podaci i obaveštenja mogu da budu dostupni samo poveriocima koji učestvuju u finansijskom restrukturiranju. Načelo poverljivosti predviđa i Pravilnik o uslovima i načinu institucionalnog posredovanja.

Saglasno navedenom, ugovor o finansijskom restrukturiranju ne objavljuje se na internet stranici Agencije za privredne registre.

9. Koje pogodnosti sporazumno finansijsko restrukturiranje nudi privrednim društvima?

SFR predstavlja znatno jeftiniju proceduru u odnosu na UPPR, pri čemu su troškovi institucionalnog posrednika ograničeni na najviše 5.500 EUR i to u slučaju uspešnog završetka restrukturiranja.

Postupak SFR traje kraće od UPPR-a. Teorijski ceo postupak može biti okončan za manje od 30 dana. Ipak, za složenije slučajeve potrebno je više vremena. U proseku protekne 40 dana od pokretanja postupka SFR do prvog sastanka dužnika i poverilaca. SFR postupak je poverljiv, i samim tim stvara manje indirektno troškove dužniku jer nema gubitka reputacije i poverenja kao u slučaju UPPR-a. Razlog zašto mnogi od dužnika ne pokreću odmah UPPR (pored toga što su troškovi veći) je upravo reputacioni efekat, tj. rizik da će mnogi dobavljači prekinuti saradnju sa takvim dužnikom ukoliko se pokrene formalni postupak, koji podrazumeva javnost. Takav rizik nije u istoj meri prisutan kod SFR. Time je jedna od najznačajnijih koristi procedure njena poverljivost, kojom se smanjuje negativan efekat finansijskog restrukturiranja na poslovanje dužnika, za razliku od formalnih stečajnih postupaka.

Iako je reč o vansudskom postupku, SFR ipak predstavlja formalizovan postupak koji se odigrava u okviru institucija, odnosno uz određeni nivo nadzora PKS Centra. Pored toga, u samom postupku, nadležna tela PKS i medijator imaju aktivnu ulogu u pregovorima između dužnika i poverilaca, u poređenju sa pasivnom ulogom koju sud ima u slučaju UPPR-a.

SFR (kao u slučaju UPPR-a) omogućava dužnikovoj upravi da nastavi da vodi privredno društvo u slučaju iniciranja postupka, što nije slučaj kod običnog stečaja.

SFR omogućava dužniku da reprogramira dug prema Poreskoj upravi, u skladu sa propisima koji uređuju porez na prihod pravnih lica i poreski postupak i poresku administraciju.

10. Koje pogodnosti sporazumno finansijsko restrukturiranje nudi bankama?

Banke u situacijama kada procene da dužnik ima potencijala da nastavi da posluje i otplati svoje dugove iz redovnog poslovanja ili putem prodaje imovine kroz postupak SFR mogu da postignu brže, jednostavnije i jeftinije rešavanje pitanja restrukturiranja u odnosu na druge metode. Pribegavanje prinudnom izvršenju ili stečaju, što predstavlja alternativu restrukturiranju, po pravilu dovodi do smanjenja vrednosti imovine dužnika i potencijala za namirenje svih poverilaca. Postupak SFR omogućava da svi poverioci dobiju iste informacije pre odluke o prihvatanju predloga za restrukturiranje, a učešće posrednika PKS daje garanciju da će postupak poštovati osnovne principe koje je propisao ZSFRPD (princip jednakog tretmana i drugo). Postupak je fleksibilan i daje mogućnost odustanka svakom poveriocu, ne zahteva formalnu odluku organa banke pre nego što nastupi trenutak za eventualno potpisivanje konačnog ugovora o restrukturiranju, a posebne odredbe o moratorijumu omogućavaju efikasniju deblokadu računa dužnika ako je to potrebno za uspešno restrukturiranje. ZSFRPD daje jasan osnov za ostanak na snazi postojećih sredstava obezbeđenja (bez rizika gubitka prava na obezbeđenje i rizika poboynih tužbi), uz najmanje moguće troškove za dužnika u pogledu izmena uslova hipoteka u skladu sa sporazumom o restrukturiranju. Konačno, korišćenjem ovog postupka banke stiču mogućnost da koriste bankarske podsticaje koje je propisala NBS, pre svega pravo da zadrže postojeću klasifikaciju dužnika i ako je u pitanju drugo restrukturiranje duga (što inače ne bi bilo moguće).

11. Kako uočiti finansijske teškoće na vreme?

Postoji niz ranih signala upozorenja koji ukazuju da privredno društvo ima probleme. Za dužnika i za poverioce od velikog je značaja da su svesni tih signala kako bi mogli da spreče nastanak gubitaka i da iniciraju pravovremeno finansijsko restrukturiranje. Problemi se dele na one koji su u vezi sa poslovanjem privrednog društva, različitim problemima u pogledu uprave, probleme izveštavanja, problema u pogledu investicionih i finansijskih aktivnosti.⁶¹ Ipak, izolovani signali upozorenja ne moraju da znače da problemi zaista i postoje ili su oni samo

---

61 Prilog 7 sadrži detaljan pregled uobičajenih signala finansijskih i drugih poteškoća privrednih društava.

privremene prirode. Ali, dva ili više simultanih signala u nekim slučajevima mogu jasno da ukažu na potencijalne finansijske teškoće.

Dok su neki simptomi vidljivi samo upravi preduzeća, za veliki broj privrednih društava signali upozorenja mogu biti i objektivno utvrđeni na osnovu podataka iz finansijskih izveštaja. Uobičajeno, reč je o nekoliko pokazatelja:

- **Negativni tokovi gotovine** mogu da ukažu na skorašnje probleme u pogledu likvidnosti;⁶²
- **Visok leveridž** (odnos pozajmljenog i sopstvenog kapitala) ukazuje da privredno društvo u budućnosti može da se suoči sa značajnim dospelim dugovanjima i visokim iznosima kamate. Takva privredna društva prati veliki finansijski rizik, odnosno rizik neizvršenja, pa uobičajeno plaćaju i premiju rizika usled obračuna viših kamatnih stopa. Načelno, privredna društva koja imaju ratio iznad 0.5 treba da budu predmet stalnog nadzora, naravno imajući u vidu sektor u kome ta preduzeća posluju;
- **Neadekvatan ratio pokrića kamata** (ratio poslovne dobiti izražene kao EBIT i troškova kamate) ispod 1 ukazuje da privredno društvo nije u mogućnosti da servisira kamatu iz sopstvene dobiti po odbijanju kamate i poreza.

12. U kojim okolnostima je primena sporazumnog finansijskog restrukturiranja odgovarajuća?

Postupak SFR je prevashodno namenjen:

- **Privrednim društvima koja imaju održivo poslovanje, ali problematičan bilans stanja.** Reč je o privrednim društvima koja generišu pozitivan novčani tok iz poslovanja, ali nisu ili neće biti u stanju da servisiraju dospela plaćanja iz gotovinskih tokova. Ako se takva situacija produžava, privredno društvo smanjuje sopstveni kapital, smanjuje investicione aktivnosti ili odlaže plaćanja dobavljačima. To se na kraju odražava na pad produktivnosti i konkurentnosti takvog preduzeća i konačno dovodi u pitanje opstanak privrednog društva.
- **Privrednim društvima u kojima su poslovne banke pretežni poverioci.** Ne postoji egzaktno pravilo u pogledu broja poverilaca koji je poželjno uključiti u SFR. Ipak, SFR je najpogodniji za ključne poverioce (poslovne banke, druge finansijske institucije i po potrebi najveće dobavljače). Sa rastom broja

---

62 Činjenica da privredno društvo može istovremeno da iskazuje neto dobit, ne znači da se ono nalazi u finansijskim poteškoćama. Neto dobit je često rezultat primene određenih računovodstvenih pravila i standarda, ili je jednostavno rezultat primene „kreativnog“ računovodstva ili lažnog prikazivanja poslovnih rezultata.

poverilaca, raste i značaj problema opstrukcije (*hold-out problem*). To znači da u takvim okolnostima raste potreba za nametanjem rešenja nesaglasnim poveriocima sudskim putem, tj. pokretanjem stečajnog postupka.

13. U kom trenutku je najbolje pokrenuti postupak sporazumnog finansijskog restrukturiranja?

Jedan od ključnih faktora za uspešnost sporazumnog finansijskog restrukturiranja je pravovremeno pokretanje postupka. U praksi, dužnici pokreću inicijativu veoma kasno, kada su već nekoliko meseci u docnji i kada je upitno da li je njihovo poslovanje održivo. Stoga, je pravovremeno pokretanje postupka SFR ključno za sprečavanje potencijalne dodatne štete koju poslovanje trpi zbog produžene finansijske nezvestosti, čime se unapređuju izgledi za uspešno dugoročno finansijsko restrukturiranje.

14. Sporazumno finansijsko restrukturiranje podrazumeva dobrovoljnost. Šta se događa ako strane, dužnik i poverioci, ne uspeju da se dogovore?

U slučaju da pregovori o SFR ne budu zaključeni, dužnik može i dalje da pokuša da postigne bilateralni sporazum sa poveriocima, ili da na osnovu sporazuma sa saglasnim poveriocima i dokumentacijom koja je pripremljena za potrebe SFR pripremi i podnese unapred pripremljeni plan reorganizacije. U tom smislu UPPR može da bude sledeći logičan korak nakon neuspeh pregovora o SFR. U izvesnom smislu mogućnost podnošenja UPPR-a takođe može da predstavlja „verodostojnu“ pretnju nesaglasnim poveriocima tokom pregovora o SFR, kojom se oni podstiču da zakluče sporazum sa dužnikom i ostalim saglasnim poveriocima u okviru SFR, jer u suprotnom stepen namirenja može biti znatno manji, a troškovi znatno veći u UPPR-u.

15. Postupak sporazumnog finansijskog restrukturiranja sprovodi se u skladu sa pravilima institucionalnog posredovanja, odnosno medijacije. Šta to znači za učesnike postupka?

Već je navedeno da strane dobrovoljno ulaze u postupak SFR i da svaka od strana može odustati od postupka u svakom trenutku. Uz posredovanje medijatora, u praksi se pokazalo da ovaj princip utiče na sve strane da prilagode svoje pregovaračke pozicije i vode računa o interesima druge strane, što podstiče konstruktivnu atmosferu dijaloga. Takođe, princip poverljivosti doprinosi da strane otvoreno pregovaraju što je još jedan preduslov za postizanje zajednički prihvatljivog rešenja. Na početku postupka posredovanja, svi učesnici su upoznati sa Opštim uslovima postupka SFR i potpisuju Izjavu o poverljivosti (Prilozi 5 i 6).

Posrednik-medijator je neutralan i nepristrasan, nema ovlašćenje da donosi ili predlaže pojedina rešenja, već korišćenjem naprednih veštine fasilitacije, pregovaranja i medijacije pomaže stranama da dođu do sporazuma. Odluku samostalno donese strane u skladu sa svojim poslovim i opštim interesima, i takvo zajednički usvojeno rešenje predstavlja najbolju garanciju održivosti sporazuma postignutog u procesu institucionalnog posredovanja pred Privrednom komorom Srbije.

VI Prilozi

ЗАКОН

О СПОРАЗУМНОМ ФИНАНСИЈСКОМ РЕСТРУКТУРИРАЊУ ПРИВРЕДНИХ ДРУШТАВА

I. ОСНОВНЕ ОДРЕДБЕ

Предмет закона

Члан 1.

Овим законом уређују се услови и начин споразумног финансијског реструктурирања привредних друштава (у даљем тексту: финансијско реструктурирање) у Републици Србији које се спроводи најкасније пре покретања стечајног поступка у складу са законом којим се уређује стечај.

Изузетак од примене

Члан 2.

Одредбе овог закона о привредном друштву у финансијским тешкоћама, као дужнику у финансијском реструктурирању, не примењују се на банку, друштво за осигурање, покровитеља емисије хартија од вредности, приватни инвестициони фонд, друштво за управљање инвестиционим и добровољним пензијским фондовима, брокерско-дилерско друштво, привредно друштво које обавља послове финансијског лизинга, као и друго привредно друштво које се претежно бави пружањем финансијских услуга, у складу са законом.

Значење израза

Члан 3.

Поједини изрази употребљени у овом закону имају следеће значење:

- 1) *финансијско реструктурирање* јесте поновно уређивање дужничко-поверилачких односа између привредног друштва у финансијским тешкоћама, као дужника, и поверилаца;
- 2) *финансијске тешкоће* јесу неспособност плаћања (неликвидност), претећа неспособност плаћања (претећа неликвидност) или презадуженост;
- 3) *мировање дугова* јесте привремена обустава испуњења обавеза и забрана покретања извршења, односно одлагање извршења према привредном друштву, у погледу поверилаца који учествују у финансијском реструктурирању.

Начело подобности

Члан 4.

Финансијско реструктурирање спроводи се ради поновног уређивања дужничко-поверилачких односа поводом дуга, односно потраживања којим дужник и повериоци слободно располажу.

- 2 -

Начело добровољности

Члан 5.

Финансијско реструктурирање спроводи се добровољно, на основу писмене сагласности поверилаца и дужника, уз учешће институционалног посредника.

Начело одрживости пословања дужника

Члан 6.

Финансијско реструктурирање спроводи се ако је могућ опоравак и одржив наставак пословања привредног друштва.

Начело поступања у доброј вери

Члан 7.

Финансијско реструктурирање спроводи се у доброј вери, у складу са начелом савесности и поштења, са пажњом која се у правном промету захтева у одређеној врсти односа.

Поверилац и дужник не могу да предузимају радње којима се другом може проузроковати штета.

У току мировања дугова дужнику је забрањено да предузима радње које би могле спречити или отежати наплату потраживања поверилаца који су закључили уговор о мировању дугова.

Начело сарадње и координације поверилаца

Члан 8.

Повериоци који су прихватили да учествују у финансијском реструктурирању дужни су да међусобно сарађују, како би се створили услови за дужника да прикупи и пружи податке и обавештења о својој имовини, капиталу, обавезама, пословању и пословним плановима, као и ради припреме предлога мера реструктурирања.

У случају учешћа већег броја поверилаца, сарадња из става 1. овог члана обухвата нарочито:

- 1) именоване једног или више лица које ће водити преговоре са дужником или усклађивати поступање поверилаца у преговорима;
- 2) образовање тела за координацију;
- 3) избор и именоване стручних саветника који могу обављати и услуге посредовања ако се повериоци и дужник о томе сагласе, заједно са институционалним посредником;
- 4) друге активности у циљу остваривања сарадње између поверилаца.

Лице које води преговоре са дужником јесте поверилац са највећим укупним потраживањем према дужнику на дан подношења захтева за институционално посредовање у финансијском реструктурирању, односно његов овлашћени представник, осим ако се повериоци који учествују у финансијском реструктурирању не договоре другачије.

Лице које води преговоре са дужником или усклађује поступање поверилаца у смислу ст. 2. и 3. овог члана дужно је да редовно и благовремено

- 3 -

обавештава остале повериоце који учествују у финансијском реструктурирању о току и садржини преговора.

Начело равноправности положаја поверилаца и положај сразмеран висини потраживања

Члан 9.

У финансијском реструктурирању свим повериоцима обезбеђује се једнак третман и равноправан положај у сразмери са висином њихових потраживања, осим ако се не договоре другачије.

Начело приступа подацима и поверљивости података

Члан 10.

Дужник мора да обезбеди повериоцима, односно лицима која они овласте, благовремен и несметан приступ подацима и документацији од значаја за финансијско реструктурирање, а који се односе на његову имовину, капитал, обавезе, пословање и пословне планове, ради правилне процене његовог финансијског стања и припреме предлога мера финансијског реструктурирања.

Поверилац и институционални посредник чувају као поверљиве све податке и обавештења који се односе на имовину, капитал, обавезе, пословање и пословне планове и предлог мера финансијског реструктурирања дужника.

Подаци и обавештења из става 2. овог члана могу да буду доступни само повериоцима који учествују у финансијском реструктурирању.

II. ФИНАНСИЈСКО РЕСТРУКТУРИРАЊЕ

Услови за финансијско реструктурирање

Члан 11.

Финансијско реструктурирање може се спроводити ако у њему учествују најмање две домаће или стране банке у својству поверилаца.

Осим банака из става 1. овог члана у финансијском реструктурирању могу учествовати и сви други повериоци.

Мировање дугова

Члан 12.

У току финансијског реструктурирања уводи се мировање дугова које производи правно дејство даном закључења уговора о мировању дугова.

Уговор о мировању дугова представља основ за обуставу извршења у принудној наплати са рачуна привредног друштва у погледу потраживања поверилаца који закључе тај уговор, као и за забрану покретања односно одлагање извршења које је покренуто на предлог извршног повериоца који је закључио тај уговор.

Уговор из става 2. овог члана закључује се у писменој форми.

Ако су средства дужника на његовим рачунима у блокади, дужник или било који поверилац који закључи уговор из става 2. овог члана доставља тај уговор организацији која спроводи принудну наплату са рачуна дужника ради

- 4 -

обуставе извршења по основу поднетих меница и других средстава плаћања у погледу потраживања поверилаца који су закључили тај уговор.

У периоду мировања дугова повериоци који су закључили уговор о мировању дугова не могу предузимати радње у циљу наплате потраживања, осим подношења тужби ради наплате потраживања у циљу спречавања наступања застарелости свог потраживања.

Поверилац који закључи уговор о мировању дугова дужан је да без одлагања достави судским и другим органима пред којима се на захтев ових поверилаца води поступак извршења, односно наплате из става 2. овог члана, захтев за одлагање тог извршења, односно наплате до истека периода мировања дугова.

Суд, односно други орган пред којим се води поступак из става 6. овог члана, дужан је да по пријему захтева, без одлагања, а најкасније у року од два радна дана од дана пријема захтева донесе одлуку о одлагању извршења и да је без одлагања, а најкасније наредног радног дана од дана њеног доношења достави организацији која спроводи принудну наплату са рачуна дужника, односно другом надлежном органу или организацији.

У периоду мировања дугова поверилац може располагати својим потраживањем, осим ако уговором из става 2. овог члана није другачије одређено.

У случају из става 8. овог члана, стицалац потраживања ступа у сва права и обавезе преносиоца потраживања из тог уговора.

Период мировања дугова утврђује се уговором о мировању дугова.

Ако се повериоци и привредно друштво у периоду мировања дугова не споразумеју о поновном уређивању дужничко-поверилачких односа, повериоци истеком периода мировања дугова поново стичу право на покретање наплате потраживања с рачуна тог привредног друштва, односно право на започињање или наставак поступка извршења.

Министар надлежан за послове економије прописује садржину уговора о мировању дугова.

Институционално посредовање

Члан 13.

Привредна комора Србије, на захтев дужника или једног или више поверилаца, пружа:

- 1) помоћ при успостављању сарадње између дужника и поверилаца ради преговора о поновном уређивању дужничко-поверилачких односа;
- 2) подршку дужницима и повериоцима у току преговора ради њиховог успешног окончања.

Привредна комора Србије, уз претходну сагласност министра надлежног за послове економије, уређује услове и начин институционалног посредовања из става 1. овог члана и висину накнаде за институционално посредовање у финансијском реструктурирању.

- 5 -

Уговор о финансијском реструктурирању

Члан 14.

Финансијско реструктурирање се окончава уговором о финансијском реструктурирању.

Уговор из става 1. овог члана обухвата нарочито:

- 1) предвиђање отплате у ратама, измену рокова доспелости, каматних стопа или других услова кредита, зајма или другог потраживања или инструмента обезбеђења;
- 2) уновчење имовине или пренос такве имовине ради намирања потраживања;
- 3) отпуст дуга;
- 4) извршење, измену или одрицање од заложног права;
- 5) давање додатних средстава обезбеђења од стране дужника или трећих лица, укључујући давање јемстава и гаранција;
- 6) претварање потраживања у капитал;
- 7) закључивање уговора о кредиту, односно зајму;
- 8) издавање хартија од вредности;
- 9) друге мере од значаја за реализацију финансијског реструктурирања.

Дужник мора да најкасније у року од два радна дана од дана закључења уговора достави закључени уговор из става 1. овог члана регистру привредних субјеката ради регистрације забележбе о постојању тог уговора.

Заложно право

Члан 15.

Потраживање које се реструктурира и које је обезбеђено хипотеком, односно заложним правом на покретним стварима и правима (у даљем тексту: обезбеђено потраживање које се реструктурира), замењује се реструктурираним обезбеђеним потраживањем, тако да хипотека, односно заложно право на покретним стварима и правима, као споредно право везано за обезбеђено потраживање које се реструктурира, наставља да постоји као средство обезбеђења реструктурираног потраживања, у складу са уговором о финансијском реструктурирању.

Катастар непокретности, односно други регистар заложног права, врши измену података уписане хипотеке, односно заложног права на покретним стварима и правима, сагласно износу реструктурираног обезбеђеног потраживања, као и другим условима реструктурираног обезбеђеног потраживања.

Хипотека, односно заложно право на покретним стварима и правима, представља средство обезбеђења реструктурираног обезбеђеног потраживања до износа обезбеђеног потраживања које се реструктурира, а у случају да је износ реструктурираног обезбеђеног потраживања смањен у односу на износ обезбеђеног потраживања које се реструктурира, катастар непокретности, односно други регистар заложног права врши измену података уписане хипотеке, односно заложног права на покретним стварима и правима, у смислу става 2. овог члана.

- 6 -

Подстицаји за финансијско реструктурирање

Члан 16.

Порески подстицаји за финансијско реструктурирање, у смислу пореског ослобођења отпуста дуга код поверилаца, као и могућности репрограмирања дуга по основу јавних прихода, утврђују се законом којим се уређује порез на добит правних лица, односно законом којим се уређује порески поступак и пореска администрација.

Народна банка Србије у прописима из своје надлежности утврђује подстицаје за финансијско реструктурирање.

III. ПРЕЛАЗНЕ И ЗАВРШНЕ ОДРЕДБЕ

Рок за доношење подзаконских аката

Члан 17.

Прописи потребни за спровођење овог закона биће донети у року од три месеца од дана ступања на снагу овог закона.

Ступање на снагу

Члан 18.

Овај закон ступа на снагу осмог дана од дана објављивања у „Службеном гласнику Републике Србије”, а примењиваће се по истеку деведесетог дана од дана ступања на снагу.

На основу члана 13. став 2. Закона о споразумном финансијском реструктурирању привредних друштава („Службени гласник РС“, број 36/2011) и члана 45. Статута Привредне коморе Србије,

Управни одбор Привредне коморе Србије, 21. јуна 2011. године, донео је

ПРАВИЛНИК

О УСЛОВИМА И НАЧИНУ ИНСТИТУЦИОНАЛНОГ ПОСРЕДОВАЊА У СПОРАЗУМНОМ ФИНАНСИЈСКОМ РЕСТРУКТУРИРАЊУ ПРИВРЕДНИХ ДРУШТАВА

(„Сл. гласник РС“ бр. 65/2011 и 67/2011 – испр.)

I ОСНОВНЕ ОДРЕДБЕ

Члан 1

Овим правилником уређују се услови, начин и поступак по коме се одвија институционално посредовање у споразумном финансијском реструктурирању привредних друштава (у даљем тексту: финансијско реструктурирање).

Привредна комора Србије пружа помоћ и успоставља сарадњу између дужника и поверилаца ради преговора о поновном уређењу дужничко-поверилачких односа и пружа подршку дужницима и повериоцима у току преговора ради њиховог успешног окончања.

Члан 2

- 1) Начело благовремености - институционално посредовање у финансијском реструктурирању се спроводи на начин који обезбеђује правовремено учовање и препознавање финансијских тешкоћа привредног друштва;
- 2) Начело ефикасности - Привредна комора Србије, као институционални посредник, обезбеђује успешно и квалитетно остваривање и заштиту права и правних интереса страна у финансијском реструктурирању;
- 3) Начело економичности - институционално посредовање у финансијском реструктурирању се спроводи без одуговлачења и са што мање трошкова за стране;

4) Начело непристрасности и независности - Привредна комора Србије, као институционални посредник, је непристрасна и независна у односу на стране и предмет финансијског реструктурирања;

5) Начело поверљивости - подаци и обавештења добијени за потребе финансијског реструктурирања који се односе на имовину, капитал, обавезе, пословање и пословне перспективе дужника и предлог мера финансијског реструктурирања третирају се као поверљиви од стране поверилаца и институционалног посредника, у мери у којој нису јавно доступни.

II СПРОВОЂЕЊЕ ИНСТИТУЦИОНАЛНОГ ПОСРЕДОВАЊА

Покретање поступка

Члан 3

Поступак институционалног посредовања у финансијском реструктурирању се покреће на захтев дужника или једног или више поверилаца.

За спровођење институционалног посредовања у финансијском реструктурирању потребна је сагласност обе стране - поверилаца и дужника.

У захтеву из става 1. овог члана се наводе најмање две домаће или стране банке које би учествовале у финансијском реструктурирању у својству поверилаца.

Захтев из става 1. овог члана се подноси Центру за посредовање Привредне коморе Србије (у даљем тексту: Центар) у писаном облику, који ће предлог доставити другој страни, да се у року од 15 дана од дана пријема предлога, изјасни по том предлогу.

Захтев се подноси на посебном обрасцу, који је саставни део овог правилника.

Члан 4

Ако се друга страна у року од 15 дана од дана пријема предлога, не изјасни о предлогу, сматра се да предлог није прихваћен.

Члан 5

Центар проверава испуњеност услова за институционално посредовање и подобност дужничко-поверилачког односа за финансијско реструктурирање.

Уколико услов подобности дужничко - поверилачког односа није испуњен, Центар о томе обавештава подносиоца захтева.

Дужник, односно поверилац се писмено изјашњавају о захтеву из члана 3, прихватањем или неприхватањем институционалног посредовања, на обрасцу који је саставни део овог правилника.

Уколико друга страна прихвати посредовање, покреће се поступак институционалног посредовања.

Посредовање

Члан 6

Поступак финансијског реструктурирања се одвија без одуговлачења.

Институционално посредовање се спроводи на састанку, односно састанцима којима присуствују стране у финансијском реструктурирању, лично или преко овлашћеног заступника, посредник, као и стручна служба Центра. Састанку могу присуствовати и друга лица уз сагласност обе стране.

Стране у финансијском реструктурирању се позивају на састанак електронском поштом, телефоном, факсом или путем поште.

Место и време састанка се одређује договорно са странама, узимајући у обзир принцип хитности и економичности поступка.

На састанку се води записник.

Члан 7

Посредник је дужан да пре почетка институционалног посредовања упозна стране у финансијском реструктурирању са циљем тог посредовања, правилима посредовања и улогом посредника.

Члан 8

Уколико се процени да је то целисходно, институционални посредник организоваће форум.

Форум јесте општи састанак поверилаца и дужника, као страна у финансијском реструктурирању, односно могућих страна у том реструктурирању, на коме се повериоци

и дужник доводе у везу, износе ставови и предлози, сагледавају и расправљају интереси и сви други елементи у смислу финансијског реструктурирања.

Форум се може одржати пре или у току институционалног посредовања.

Члан 9

Повериоци у поступку финансијског реструктурирања међусобно сарађују.

У случају учешћа већег броја поверилаца, посредник ће организовати састанак ради постизања договора о начину сарадње између поверилаца, сходно члану 8. Закона, о чему ће се сачинити записник.

До постизања договора из става 2. овог члана, преговоре са дужником ће водити поверилац, који на дан подношења захтева, има највеће потраживање према дужнику и који ће благовремено обавештавати остале повериоце и посредника о садржини и току преговора.

Члан 10

Посредник ће посредовати у преговорима за увођење мировања дугова, које производи правно дејство даном закључења уговора о мировању дугова.

Уговор о мировању дугова који су потписале стране, представља основ за обуставу извршења у принудној наплати.

Уговор о мировању оверава се у Привредној комори Србије и заводи у посебну књигу.

Члан 11

Институционално посредовање у финансијском реструктурирању се окончава:

- 1) закључивањем уговора о финансијском реструктурирању;
- 2) писаном изјавом о одустајању, коју једна страна доставља посреднику и другој страни, односно другим учесницима, осим ако после одустајања једног повериоца у институционалном посредовању наставе да учествују најмање две банке, који имају интерес да се посредовање настави;
- 3) писаном изјавом о окончању институционалног посредовања, коју обе стране достављају посреднику;
- 4) када престане да постоји услов учешћа најмање две банке у својству поверилаца.

Члан 12

Уколико у поступку посредовања стране постигну споразум, потписује се уговор о финансијском реструктурирању, у складу са чланом 14. Закона.

Уговор о финансијском реструктурирању оверава се у Привредној комори Србије и заводи у посебну књигу.

Оверен уговор дужник доставља регистру привредних друштава.

III ПОСРЕДНИК

Члан 13

Посредник је лице које на основу споразума страна спроводи поступак и посредује између страна, без овлашћења да им наметне решење.

Посредовање могу обављати запослени у привредној комори и друга лица која испуне услове за обављање посредовања и која су завршила обуку према посебном програму Привредне коморе Србије.

Листу посредника утврђује одлуком председник Привредне коморе Србије.

Посредника у појединој ствари одређује Центар.

Стране у поступку могу споразумно одабрати посредника са листе.

IV ТРОШКОВИ

Члан 14

Учесници носе своје трошкове, укључујући трошкове својих пуномоћника, а заједничке трошкове носе на једнаке делове, осим ако није другачије договорено.

Заједничке трошкове институционалног посредовања чине накнада за рад посредника и накнада за трошкове његовог пута и боравка, у колико је ван места посредовања, као и трошкови организовања институционалног посредовања.

Висина трошкова институционалног посредовања утврђује се посебном одлуком коју доноси надлежни орган Привредне коморе Србије, у складу са Законом.

Административно-техничка подршка

Члан 15

Административно-техничку подршку посреднику пружају стручне службе Привредне коморе Србије.

V ПРЕЛАЗНЕ И ЗАВРШНЕ ОДРЕДБЕ

Члан 16

Овај правилник ступа на снагу осмог дана од дана објављивања у "Службеном гласнику Републике Србије".

На овај правилник, министар надлежан за послове економије дао је сагласност под бр. 011-00-251/2011-02 од од 25. јула 2011. године.

Образац Предлога за покретање поступка	
Предлагач	
ИМЕ	
ПРЕЗИМЕ	
Телефон	
Факс	
e-mail	
Адреса	
Пуномоћник предлагача	
ИМЕ	
ПРЕЗИМЕ	
Телефон	
Факс	
e-mail	
Адреса	
Друга страна	
ИМЕ	
ПРЕЗИМЕ	
Телефон	
Факс	
e-mail	
Адреса	
Пуномоћник друге стране	
ИМЕ	
ПРЕЗИМЕ	
Телефон	
Факс	
e-mail	
Адреса	

ПРЕДМЕТ ПОСТУПКА:

Овлашћујем ПКС, да овај предлог за покретање поступка финансијског реструктурирања, проследи другој страни и да је контактира и предузме све потребне радње са циљем покретања и вођење поступка финансијског реструктурирања.

ПОТПИС
ПРЕДЛАГАЧА

У Београду _____

_____

Предлагач _____

Друга страна _____

Предмет _____

ОДГОВОР**На предлог за покретање поступка финансијског реструктурирања**

Изјављујем да сам:

Сагласан _____

Нисам сагласан _____

са покретањем поступка финансијског реструктурирања између горе наведених страна у складу са Законом о споразумном финансијском реструктурирању привредних друштава („Службени гласник РС“, број 36/2011) и Правилником о условима и начину институционалног посредовања у споразумном финансијском реструктурирању привредних друштава.

Место и датум

_____

ПОТПИС ДРУГЕ СТРАНЕ

_____

Ovaj nacrt ugovora i sve odredbe koje se u njemu navode dati su samo primera radi i nisu obavezujući za učesnike u sporazumnom finansijskom restrukturiranju, koji mogu odabrati da svoje odnose urede i na drugačiji način. Cilj ovog nacrta ugovora je da stranama koje učestvuju u postupku pruži zajedničku polaznu tačku za pregovore o sadržini ugovora i predlog forme u kojoj se taj ugovor može zaključiti, a na stranama je da u zavisnosti od konkretne situacije i potrebe odaberu koje će sve odredbe od onih koje su ponuđene iskoristiti u datim okolnostima ili će se možda odlučiti za neke dodatne odredbe i pravila. Ovaj nacrt ne sadrži sve moguće odredbe koje bi se mogle naći u jednom ovakvom ugovoru, ali sadrži određeni broj fakultativnih odredbi ili izbora koji su označeni ravnim zagradama u tekstu, gde je na stranama da odluče da li će i koje od takvih odredbi iskoristiti u konkretnom slučaju. Jasnoće radi, odredbe koje nisu u takvim zagradama su u principu uobičajene odnosno standardne u ovakvim ugovorima, ali čak i neke od njih u konkretnoj situaciji mogu biti preformulisane ili izostavljene. Na stranama koje učestvuju u pregovorima je uvek odgovornost da odredbe ugovora koji zaključuju budu u skladu sa propisima i njihovim interesima, pa ovaj nacrt ne daje nikakav pravni savet u tom smislu.

UGOVOR O MIROVANJU DUGOVA

zaključen u [●] dana [●] godine između:

1. [●] iz [●], MB [●], koga zastupa [●], u funkciji [●] (u daljem tekstu: Dužnik) i
2. [●] iz [●], MB [●], koga zastupa [●], u funkciji [●] (u daljem tekstu: Poverilac 1)
3. [●] iz [●], MB [●], koga zastupa [●], u funkciji [●] (u daljem tekstu: Poverilac 2)
4. [●] iz [●], MB [●], koga zastupa [●], u funkciji [●] (u daljem tekstu: Poverilac 3)
5. [●] iz [●], MB [●], koga zastupa [●], u funkciji [●] (u daljem tekstu: Poverilac 4)

Svaka od navedenih strana pojedinačno je označena u daljem tekstu kao „Ugovorna strana”, a zajednički kao „Ugovorne strane”. Poverioci potpisnici ovog ugovora zajednički su označeni kao „Poverioci“.

UVODNE NAPOMENE

– Dužnik je privredno društvo koje se bavi [●],

– Poverioci na dan zaključenja ovog ugovora imaju određena potraživanja prema Dužniku po osnovu plasmana novčanih sredstava Dužniku putem [kreditnih linija, pozajmica, eskontovanja menica, datih jemstava, izdatih garancija po nalogu Dužnika, dozvoljenih prekoračenja po tekućem računu, akreditiva], odnosno po osnovu [plasmata robe ili usluga] Dužniku, koja su bliže specificirana u Prilogu 1 uz ovaj ugovor,

– Dužnik i Poverioci učestvuju u postupku sporazumnog finansijskog restrukturiranja koji se sprovodi pred Privrednom komorom Srbije kao institucionalnim posrednikom, u skladu sa propisima koji regulišu sporazumno finansijsko restrukturiranje privrednih društava, budući da Dužnik ima, odnosno očekuje da u narednom periodu dospe u situaciju da ima problema u izmirivanju svojih nespornih, a dospelih ili trenutno nedospelih obaveza po pomenutim osnovima,

[– Poslovni računi Dužnika su počev od [●] godine u blokadi, što je značajno ugrozilo njegovo poslovanje i plaćanje dospelih i nedospelih obaveza;]

– Potpisivanjem ovog ugovora, Ugovorne strane žele da omoguće određeni vremenski period u kojem će obaveze Dužnika u pogledu plaćanja prema Poveriocima mirovati kako bi se omogućilo redovno poslovanje Dužnika i sprečavanje daljeg pogoršanja njegove finansijske pozicije, [kao i da u pogledu naloga za plaćanje koje su pojedini Poverioci podneli odnosno izvršnih sudskih odluka donetih na predlog pojedinih Poverilaca izvrše deblokadu poslovnih računa Dužnika,]

– Tokom perioda mirovanja dugova Ugovorne strane nameravaju da učestvuju u pregovorima u cilju postizanja dogovora o ugovoru o sporazumnom finansijskom restrukturiranju, koji bi se izvršilo restrukturiranje Dužnikovih obaveza prema Poveriocima koji prihvate da potpišu taj ugovor, bez ikakve obaveze bilo koje Ugovorne strane da u tom pogledu postignu sporazum ili da ulože bilo koje napore da se takav sporazum postigne u okviru pomenutog perioda;

Ugovorne strane su se saglasile kako sledi:

CILJ SPORAZUMA

Član 1.

Ugovorne strane zaključuju ovaj Sporazum sa ciljem da se Dužniku omogući da neometano nastavi poslovanje tokom pregovora o eventualnom restrukturiranju dugova Dužnika i potpisivanja ugovora o sporazumnom finansijskom restrukturiranju, čime bi se na trajan i održiv način regulisali dužničko-poverilački odnosi između Dužnika i Poverilaca, a sve kako bi Dužnik u budućnosti nastavio da posluje u skladu sa propisima i izmiruje svoje obaveze prema Poveriocima i trećim licima koja su poverioci Dužnika.

POTRAŽIVANJA POVERILACA

Član 2.

Svi Poverioci potpisnici ovog ugovora saglasno potvrđuju da su njime obuhvaćene sve obaveze koje Dužnik ima prema svakome od njih pojedinačno (bilo kao osnovni ili kao solidarni dužnik ili jemac, dospеле ili nedospеле, uslovne ili bezuslovne) [na dan [●] koji će se smatrati za presečni datum za svrhe ovog ugovora / na dan zaključenja ovog ugovora], a koje su taksativno pobrojane u Prilogu 1 ovog ugovora, pri čemu svaki Poverilac to potvrđuje samo u pogledu svojih potraživanja, i Poverioci međusobno ne vrše priznanje postojanja ili punovažnosti bilo kojih obaveza prema drugim Poveriocima koje su navedene u Prilogu 1 ovog ugovora.

Prilog 1 sadrži i pregled svih instrumenata obezbeđenja, a Prilog 2 pregled svih izdatih menica Dužnika po osnovu potraživanja Poverilaca koja su obuhvaćena ovim ugovorom.

DEBLOKADA POSLOVNIH RAČUNA I INSTRUMENTI OBEZBEĐENJA

Član 3.

Poverioci svu saglasni da se na osnovu ovog ugovora, a u skladu sa odredbama propisa o sporazumnom finansijskom restrukturiranju privrednih društava, izvrši deblokada poslovnih računa Dužnika u pogledu naloga za prinudnu naplatu koje su Poverioci podneli Narodnoj banci Srbije – Odeljenju za prinudnu naplatu (u daljem tekstu: NBS – OPN) u prethodnom periodu, kao i u pogledu izvršnih sudskih odluka koje su u cilju namirenja potraživanja Poverilaca podnete NBS – OPN.

Poverioci su saglasni da Dužnik, odmah po potpisivanju ovog ugovora, podnese ovaj ugovor NBS – OPN sa zahtevom za deblokadu poslovnih računa Dužnika u pogledu gore navedenih naloga za prinudnu naplatu i izvršnih sudskih odluka.

Takođe, ovim ugovorom Poverioci preuzimaju obavezu da u roku od [●] radnih dana od dana zaključenja ovog ugovora izvrše povraćaj sredstava koja su Poverioci naplatili iz blokade računa počev od [●] pa do dana deblokade poslovnih računa Dužnika u smislu ovog člana. Dužnik će u tom pogledu u roku od [●] radnih dana obavestiti sve Poverioce i medijatora PKS o pojedinačnim iznosima sredstava koja je svaki Poverilac naplatio iz blokade računa u smislu ovog stava, kao i o iznosima koje je svaki takav Poverilac vratio Dužniku na njegove poslovne računa.

Ovim putem svaki od Poverilaca preuzima obavezu da u slučaju nepoštovanja obaveza iz ovog člana svim ostalim Poveriocima, koji usled toga pretrpe štetu, istu u celosti nadoknadi, što će se posebno odnositi na one Poverioce koji su imali niži prioritet u blokadi računa u odnosu na druge Poverioce, ili

uopšte na dan zaključenja ovog ugovora nisu imali naloge za prinudnu naplatu u blokadi poslovnih računa Dužnika, a namirili su deo svog potraživanja kroz nepoštovanje odredbi ovog člana.

Poverioci su saglasni da u slučaju prestanka važnosti ovog ugovora, a u odsustvu njegovog produžetka ili zaključenja ugovora o sporazumnom finansijskom restrukturiranju, poštuju red prvenstva u strukturi blokade koji je postojao na dan zaključenja ovog ugovora u odnosu na druge Poverioce (ali ne i u odnosu na treća lica), u kom smislu će preduzeti sve potrebne radnje da se ponovo uspostavi takav redosled u strukturi blokade poslovnih računa Dužnika, a ukoliko to ne bude moguće preduzeće sve potrebne radnje da se postigne cilje ove odredbe u smislu poštovanja redosleda naplate između Poverilaca.

Ugovorne strane potvrđuju da instrumenti obezbeđenja, uključujući i menice, dostavljeni od strane Dužnika Poveriocima po osnovu potraživanja nabrojanih u Prilogu 1 ovog ugovora, ostaju na snazi, nezavisno od deblokade poslovnih računa Dužnika i drugih odredbi ovog ugovora, a Dužnik preuzima obavezu da u slučaju potrebe dostavi Poveriocima nove menice ukoliko to bude potrebno u slučaju prestanka važnosti ovog ugovora radi ponovnog uspostavljanja blokade računa.]

MIROVANJE DUGOVA – PERIOD I OBAVEZE STRANA

Član 4.

Period mirovanja utvrđen ovim ugovorom iznosi [●] (slovima: [●]) dana od momenta zaključenja ovog ugovora.

Za vreme trajanja perioda mirovanja, Poverioci će se uzdržati od prinudne ili dobrovoljne naplate svih svojih potraživanja prema Dužniku, a konkretno neće ostvarivati niti pokušavati da ostvare prinudno izvršenje protiv Dužnika, odnosno nad njegovom imovinom, radi namirenja svojih potraživanja, i to naročito (a) pokretanjem bilo kog postupka, sudskog ili vansudskog, usmerenog na naplatu potraživanja, (b) aktiviranjem bilo kog sredstva obezbeđenja kojim Poverioci raspolažu ili (c) podnošenjem predloga za pokretanje stečaja Dužnika. [Ova obaveza neće se odnositi na namirenje iz založenih potraživanja Dužnika prema trećim licima, koja dospevaju tokom perioda mirovanja i koja budu u tom periodu isplaćena od strane trećih lica.]

Posebno, za vreme trajanja perioda mirovanja ni jedan Poverilac neće ostvarivati bilo koje pravo ili pravnu moć koja mu pripada usled postojanja, nastanka ili trajanja bilo kog slučaja neispunjenja, odnosno kršenja ugovornih obaveza od strane Dužnika (uključujući posebno proglašenje prevremenog dospeća obaveza ili raskid ugovora [ili otkazivanje raspoloživih sredstava po postojećim ugovorima] ili izmenu bilo kog ugovora odnosno drugog dokumenta koji se odnosi na Dužnika u vezi sa potraživanjima iz Priloga 1 ovog ugovora), koji su nastali bilo pre bilo nakon zaključenja ovog ugovora.

[Dodatno, na datume dospeća bilo kog potraživanja Poverilaca po osnovu glavnice svaki takav kredit ili drugi aranžman će biti produžen, zanovljen ili obnovljen u skladu sa prvobitnim uslovima, pod uslovom da se nijedan dan dospeća ili dan obnavljanja ne mora produžiti do datuma koji je duži od dana na koji ističe period mirovanja odnosno od dana prestanka važnosti ovog ugovora, i pod dodatnim uslovom da takvo produženje, zanavljanje ili obnavljanje neće dovesti do bilo kakvih promena u nivou neizmirene glavnice po postojećim finansijskim obavezama Dužnika.]

[Obaveze iz ovog člana ugovora ne odnose se na bilo kakvo namirenje Poverilaca za vreme trajanja perioda mirovanja iz imovine odnosno sredstava trećih lica koja su solidarni dužnici ili jermci po potraživanjima iz Priloga 1 ovog ugovora, ili su založni dužnici po takvim potraživanjima, pod uslovom da takvo namirenje neće proizvesti, za vreme perioda mirovanja, aktivaciju bilo kog sredstva obezbeđenja koje je dao Dužnik, uključujući i sredstva obezbeđenja koja je eventualno dao takvim trećim licima.]

[Za vreme trajanja perioda mirovanja Dužnik se obavezuje da će redovno, odnosno uredno plaćati troškove svih kamata [pri čemu će se zatezne kamate obračunavati po stopama ugovorenih kamata], naknada po izdatim garancijama kao i druge troškove ugovorene osnovnim poslovima iz kojih potraživanja potiču, i Poverioci će izuzetno od ostalih odredbi ovog člana imati pravo da potraživanja po tim osnovima naplaćuju prinudnim ili dobrovoljnim putem.]

KONTROLA NOVČANIH TOKOVA DUŽNIKA

Član 5.

[Za vreme trajanja perioda mirovanja, [svi novčani prilivi / novčani prilivi od eventualne prodaje imovine] biće, po namirenju eventualnih založnih poverilaca sa zalogom na takvoj imovini, usmereni na račun Dužnika kod Poverioca [1] kao najvećeg poverioca, koji će o prometu na tom računu imati pravo i obavezu da redovno, [na dnevnom / nedeljnom nivou] izveštava ostale Poverioce i medijatora PKS.]

Dužnik se obavezuje da sve novčane prilive tokom perioda mirovanja koristi isključivo kako sledi:

[u skladu sa pisanim nalogima [●] kao lica ovlašćenog od strane Poverilaca]

[za svako raspolaganje sredstvima sa poslovnog računa Dužnik će pribaviti prethodnu pisanu saglasnost [●] kao lica ovlašćenog od strane Poverilaca da kontroliše trošenje novca]

na način da se prvoredno i o dospeću izmiruju [tekuće obaveze prema državi, zaposlenima, zakupodavcima i dobavljačima za nove nabavke], [a zatim obaveze po osnovu kamata i drugih naknada iz člana [●] ovog ugovora].

Dužnik će svakih [●] dana dostavljati detaljana izveštaj o utrošku sredstava Poveriocima, u sledećoj formi:

[kratak izveštaj sa iskazanim stanjem i strukturom dospelih/nedospelih obaveza, kao i izvršenih plaćanja u tom periodu, uz očekivane prilive sa scenarijima - prodaja imovine ili drugi mogući planovi za poboljšanje likvidnosti].

PRETHODNE RADNJE ODNOSNO USLOVI

Član 6.

Ugovorne strane su saglasne da su pre potpisivanja ovog ugovora ispunjeni određeni uslovi, kao bitni elementi istog, a sve kako sledi:

– [●] je prihvatio [da potpiše ugovor sa Dužnikom sa suštinski istim ovakvim sadržajem] [da izvrši deblokadu računa Dužnika i da prihvati mirovanje duga pod istim uslovima kao i Poverioci] o čemu je Poveriocima predato i zvanično pismo o namerama koje predstavlja Prilog [●] ovog ugovora

– obzirom na neophodan rok od [●] da [●] obezbedi formalne saglasnosti i sprovede proceduru za potpisivanje ovog ugovora, kao prihvatljivi izuzetak, [●] dostavio je Ugovornim stranama pismo o namerama, koje predstavlja Prilog [●] ovog ugovora, da je saglasan sa svim elementima istog i da će samo potpisivanje iz objektivnih razloga biti odloženo za navedeni rok]

OBAVEZE DUŽNIKA

Član 7.

Za vreme perioda mirovanja Dužnik se obavezuje da, bez saglasnosti svih Poverilaca [koja neće biti uskraćena bez opravdanog razloga] :

[- preduzme sve neophodne mere u cilju primene adekvatnih promena u upravljanju Dužnika, odnosno da u roku od [●] postavi novo rukovodstvo i to [●],]

[- u svemu na otvoren i direktan način saraduje sa nezavisnim finansijskim konsultantima koje će [Poverioci / Dužnik po izboru Poverilaca] angažovati [o trošku Dužnika] u roku od [●] u cilju praćenja poslovanja Dužnika tokom perioda mirovanja dugova, pripreme plana restrukturiranja i poslovanja Dužnika za naredni period, kao i za potrebe redovnog izveštavanja Poverilaca u skladu sa ovim ugovorom i prema zahtevu Poverilaca, a Dužnik se obavezuje da će na prvi zahtev takvih konsultanata i bez odlaganja dostavljati potrebnu dokumentaciju i podatke potrebne za sačinjavanje potrebnih izveštaja za Poverioce i za druge aktivnosti takvih konsultanata]

[- se neće dodatno zaduživati bez saglasnosti Poverilaca, pri čemu se pod dodatnim zaduženjem neće smatrati refinansiranje postojećih obaveza od strane istog Poverioca,]

[- neće uspostavljati nove instrumente obezbeđenja prema Poveriocima ili trećim licima, kao ni davati jemstva ili preuzimati obaveze za treća lica]

[- neće vršiti nikakve statusne promene tj. pripajanja, podele ili odvajanja tokom navedenog perioda.]

[- neće raspolagati imovinom [vrednosti preko [●]] u smislu prodaje, davanja u zakup, opterećivanja i slično, [osim u okviru redovnog poslovanja]]

- neće vršiti bilo kakva plaćanja po bilo kom osnovu članovima društva ili sa njima povezanim licima, niti će menjati svoju vlasničku strukturu ili sedište,

[- neće vršiti bilo kakvo investiranje u osnovna sredstva,]

[- obezbedi da svi Poverioci imaju jednak tretman u smislu informacija o Dužniku, njegovom poslovanju i imovini, kao i u pogledu pripreme plana restrukturiranja i poslovanja za naredni period, te u pogledu otplate bilo kojih obaveza prema Poveriocima od strane Dužnika [i od strane sa Dužnikom povezanih lica]]

[- će [Poveriocima / angažovanom Konsultantu] redovno, na [dnevnom/nedeljnom] nivou dostavljati izveštaje o poslovanju i [izveštaje o ključnim pokazateljima poslovanja / novčanim tokovima / pripremi plana restrukturiranja / prodaji imovine / drugim pregovorima odnosno ugovorima o restrukturiranju dugova sa drugim poveriocima,]

[- će pristupiti oglašavanju na prodaju i prodaji određene imovine, prema spisku Prilogu [●] ovog ugovora, a u skladu sa tamo predviđenom procedurom za prodaju imovine,]

Tokom perioda trajanja ovog ugovora Dužnik ne sme preduzeti nijednu radnju kojom bi na bilo koji način ugrozio poslovanje i mogućnost dalje otplate obaveza po osnovu svojih zaduženja kod Poverilaca.

PARNIČNI POSTUPCI I PRENOS POTRAŽIVANJA

Član 8.

Poverioci imaju pravo da podnose tužbe radi naplate potraživanja, kao i da nastave sve započete parnične postupke tokom perioda mirovanja duga.

Ukoliko neka od ugovornih strana prenese, proda ili na bilo koji način prenosom na treće lice prestane da bude poverilaca u pogledu potraživanja iz Priloga 1 ovog ugovora, dužna je da na prigodan način obavesti sticaoca potraživanja da on na osnovu samog zakona stupa na mesto tog Poverioca u ovom ugovoru.

TROŠKOVI
Član 9.

Ugovorne strane su saglasne da svaka strana snosi svoje troškove u vezi sa pripremom i potpisivanjem ovog ugovora, uključujući naknade advokatima i ostalim savetnicima, osim ako je drugačije predviđeno odredbama ovog ugovora.

OBAVEŠTENJA
Član 10.

Sva obaveštenja koja je potrebno dostaviti i ostala komunikacija Ugovornih strana u vezi sa ovim ugovorom (uključujući i obaveštenja o promeni adrese) biće u pisanoj formi i biće učinjena od strane ovlašćenog zastupnika relevantne Ugovorne strane, na srpskom jeziku i smatraće se uredno dostavljenim (i) po predaji, ukoliko se ručno uručuju, odnosno (ii) po isporuci, ako se šalju kurirskom poštom ili preporučenom poštom, odnosno (iii) po prijemu elektronske poruke, ako se šalju putem elektronske pošte, uz potvrdu prijema. Dostava će se vršiti na adrese navedene u Prilogu [●] ovog ugovora.

[Za potrebe svih saglasnosti za koje je ovim ugovorom predviđeno da će ih davati Poverioci, smatraće se da je takva saglasnost data ako Poverilac 1, kao najveći poverilac, o tome obavesti Dužnika.]

[Sve saglasnosti koje po ovom ugovoru daju Poverioci davaće, u ime i za račun svih Poverilaca, Odbor poverilaca koji će činiti [●],[●] i [●].]

TRAJANJE UGOVORA I PRODUŽETAK PERIODA MIROVANJA
Član 11.

[Ovaj Ugovor automatski prestaje da važi, odnosno da proizvodi pravna dejstva ukoliko dođe do neke od sledećih situacija:]

[Svaki od Poverilaca stiče pravo da upućivanjem pisanog obaveštenja o tome sa trenutnim dejstvom svim ostalim Ugovornim stranama raskine ovaj ugovor, koji u tom slučaju prestaje da obavezuje i sve ostale Ugovorne strane, u sledećim slučajevima:]

[Svaki od Poverilaca stiče pravo da upućivanjem pisanog obaveštenja o tome sa trenutnim dejstvom svim ostalim Ugovornim stranama istupi iz ovog ugovora, koji u tom slučaju nastavlja da obavezuje sve ostale Ugovorne strane, u sledećim slučajevima:]

- otvaranje postupka stečaja odnosno likvidacije Dužnika, [kao i u slučaju da treće lice podnese predlog za sprovođenje stečaja nad Dužnikom],

[- nemogućnosti potpune deblokade poslovnih računa Dužnika u roku od [●] dana od dana zaključenja ovog ugovora,]

- nastupanja blokade poslovnih računa Dužnika u trajanju od najmanje [●] radnih dana,

- preduzimanja od strane [bilo kog Poverioca / Poverilaca koji predstavljaju najmanje [●]% od ukupnih potraživanja navedenih u Prilogu 1 ovog ugovora] bilo koje radnje koja predstavlja kršenje ovog ugovora, [pod uslovom da se odnosi na imovinu ili sredstva u vrednosti od najmanje [●]],

- bilo koje radnje ili propuštanja Dužnika kojom se krši jedna od sledećih odredbi ovog ugovora:- član [●] st. [●]; član [●] st. [●]; član [●] st. [●] alineja [●].

[U slučaju da nije od Ugovornih strana najkasnije [●] dana pre isteka perioda mirovanja iz člana 4. ovog ugovora ne obavesti ostale ugovorne strane da ne želi da produži važnost ovog ugovora i trajanje

perioda mirovanja, ovaj ugovor i period mirovanja biće po isteku inicijalnog perioda iz člana 4. ovog ugovora jedanput produženi za dodatnih [●] dana.]

BANKARSKA TAJNA

Član 12.

Svaka od Ugovornih strana ovime potvrđuje da ovaj ugovor, kao i sve informacije razmjenjene na osnovu njega, predstavljaju bankarsku i poslovnu tajnu u smislu propisa koji regulišu banke i poslovnu tajnu generalno, te se obavezuje da će takve informacije čuvati kao poverljive, na način na koji čuva i sopstvene poverljive informacije.

MERODAVNO PRAVO I REŠAVANJE SPOROVA

Član 13.

Na ovaj ugovor primenjivaće se zakoni i drugi propisi Republike Srbije, a u slučaju spora utvrđuje se nadležnost Privrednog suda u Beogradu.

ZAVRŠNE ODREDBE

Član 14.

U slučaju da bilo koja od odredbi iz ovog ugovora postane nevažeća, nezakonita ili neprimenljiva, takva odredba će biti izmenjena tako da bi postala važeća, zakonita ili primenljiva, a u slučaju da takva izmena nije moguća, smatraće se da navedena odredba ne postoji ako ugovor i bez nje može da opstane na snazi, a sve ostale odredbe ostaju na snazi.

Član 15.

Ovaj ugovor je potpisan u [●] (slovima: [●]) istovetnih primeraka na srpskom jeziku, od kojih svaka Ugovorna strana zadržava po 2 (slovima. dva) primerka.

[Ugovorne strane su saglasne da će ovaj ugovor potpisivati na način da ga prvo potpisuje dužnik, pa Poverilac koji je prvi blokirao račun Dužnika, zatim Poverilac koji je drugi u blokadi i sve tako do Poverioca koji je poslednji blokirao račun Dužnika, a nakon toga će ga potpisati preostali Poverioci koji nisu podneli naloge za prinudnu naplatu protiv Dužnika.]

Član 16.

Ovaj ugovor stupa na snagu [danom potpisivanja od strane poslednje Ugovorne strane / na dan [●], pod uslovom da ga do tog datuma potpišu sve Ugovorne strane].

[Ovaj ugovor potpisuje i overava pečatom PKS posrednik PKS kao potvrdu da je zaključen u okviru procedure sporazumnog finansijskog restrukturiranja u skladu sa Zakonom o sporazumnom finansijskom restrukturiranju privrednih društava.]

DUŽNIK:

POVERIOCI:

Ovaj nacrt ugovora i sve odredbe koje se u njemu navode dati su samo primera radi i nisu obavezujući za učesnike u sporazumnom finansijskom restrukturiranju, koji mogu odabrati da svoje odnose urede i na drugačiji način. Cilj ovog nacrta ugovora je da stranama koje učestvuju u postupku pruži zajedničku polaznu tačku za pregovore o sadržini ugovora i predlog forme u kojoj se taj ugovor može zaključiti, a na stranama je da u zavisnosti od konkretne situacije i potrebe odaberu koje će sve odredbe, od onih koje su ponuđene, iskoristiti u datim okolnostima ili će se možda odlučiti za neke dodatne odredbe i pravila. Ovaj nacrt ne sadrži sve moguće odredbe koje bi se mogle naći u jednom ovakvom ugovoru, ali sadrži određeni broj fakultativnih odredbi ili izbora koji su označeni ravnim zagradama u tekstu, gde je na stranama da odluče da li će i koje od ponuđenih odredbi iskoristiti u konkretnom slučaju. Jasnoće radi, odredbe koje nisu u takvim zagradama su u principu uobičajene odnosno standardne u ovakvim ugovorima, ali čak i neke od njih u konkretnoj situaciji mogu biti preformulisane ili izostavljene. Na stranama koje učestvuju u pregovorima je odgovornost da odredbe ugovora koji zaključuju uvek budu u skladu sa propisima i njihovim interesima, pa ovaj nacrt ne daje nikakav pravni savet u tom smislu.

UGOVOR O SPORAZUMNOM FINANSIJSKOM RESTRUKTURIRANJU

zaključen u [●] dana [●] godine između:

1. [●] iz [●], MB [●], koga zastupa [●], u funkciji [●] (u daljem tekstu: „Dužnik“) i
2. [●] iz [●], MB [●], koga zastupa [●], u funkciji [●] (u daljem tekstu: „Poverilac 1“)
3. [●] iz [●], MB [●], koga zastupa [●], u funkciji [●] (u daljem tekstu: „Poverilac 2“)
4. [●] iz [●], MB [●], koga zastupa [●], u funkciji [●] (u daljem tekstu: „Poverilac 3“)
5. [●] iz [●], MB [●], koga zastupa [●], u funkciji [●] (u daljem tekstu: „Poverilac 4“)

Svaka od navedenih strana pojedinačno je označena u daljem tekstu kao „Ugovorna strana“, a zajednički kao „Ugovorne strane“. Poverioci potpisnici ovog ugovora zajednički su označeni kao „Poverioci“.

UVODNE NAPOMENE

– Dužnik je privredno društvo koje se bavi [●],

– Poverioci na dan zaključenja ovog ugovora imaju određena potraživanja prema Dužniku po osnovu plasmana novčanih sredstava Dužniku putem [kreditnih linija, pozajmica, eskontovanja menica, datih jemstava, izdatih garancija po nalogu Dužnika, dozvoljenih prekoračenja po tekućem računu, akreditiva], odnosno po osnovu [plasmata robe ili usluga] Dužniku, koja su bliže određena u Prilogu 1 uz ovaj ugovor,

- Dužnik i Poverioci učestvuju u postupku sporazumnog finansijskog restrukturiranja koji se sprovodi pred Privrednom komorom Srbije kao institucionalnim posrednikom, u skladu sa propisima koji regulišu sporazumno finansijsko restrukturiranje privrednih društava, budući da Dužnik ima, odnosno očekuje da u narednom periodu dospe u situaciju da ima, problema u izmirivanju svojih nespornih, a dospelih ili trenutno nedospelih obaveza po pomenutim osnovima,

- Potpisivanjem ovog ugovora, Ugovorne strane žele da redefinišu dužničko-poverilačke odnose kako bi se omogućilo izvršilo restrukturiranje Dužnikovih obaveza prema Poveriocima, redovno poslovanje Dužnika i sprečavanje daljeg pogoršanja njegove finansijske pozicije,

[- Budući da su poslovni računi Dužnika počev od [●] godine u blokadi, što onemogućava redovno poslovanje Dužnika i plaćanje dospelih i nedospelih obaveza, Poverioci ovim putem žele da, u pogledu naloga za prinudnu naplatu koje su Poverioci podneli odnosno izvršnih sudskih odluka donetih na predlog Poverilaca, izvrše deblokadu poslovnih računa Dužnika].

Ugovorne strane su se saglasile kako sledi:

CILJ I PREDMET UGOVORA

Član 1.

Ugovorne strane zaključuju ovaj Sporazum sa ciljem da se Dužniku omogući da restrukturira svoje obaveze prema Poveriocima, čime bi se na trajan i održiv način regulisali dužničko-poverilački odnosi između Dužnika i Poverilaca, a sve kako bi Dužnik u budućnosti nastavio da posluje u skladu sa propisima i izmiruje svoje obaveze prema Poveriocima i trećim licima koja su poverioci Dužnika.

Predmet ovog ugovora je uređivanje odnosa između Dužnika i svakog od Poverilaca u pogledu potraživanja Poverilaca iz člana 2. ovog ugovora (u daljem tekstu: „Potraživanja“), kroz mere restrukturiranja koje su bliže definisane ovih ugovorom.

POTRAŽIVANJA POVERILACA I DATUM PRESEKA

Član 2.

Svi Poverioci potpisnici ovog ugovora saglasno potvrđuju da su njime obuhvaćene sve obaveze koje Dužnik ima prema svakome od njih pojedinačno (bilo kao osnovni ili kao solidarni dužnik ili jemac, dospele ili nedospele, uslovne ili bezuslovne) [na dan [●] / na dan zaključenja ovog ugovora] koji će se smatrati za presečni datum za stanje obaveza Dužnika po ovom ugovoru, a koje su taksativno pobrojane u Prilogu 1 ovog ugovora, pri čemu svaki Poverilac to potvrđuje samo u pogledu svojih potraživanja, i Poverioci međusobno ne vrše priznanje postojanja ili punovažnosti bilo kojih obaveza drugih Poverilaca koje su navedene u Prilogu 1 ovog ugovora.

Obracun stanja obaveza u Prilogu 1 u smislu glavnice, ugovorenih i zateznih kamata, kao i drugih plativih naknada prema Poveriocima, izvršen je na datum preseka obaveza.

Prilog 1 sadrži i pregled osnova svakog potraživanja (naziv, datum i broj ugovora odnosno drugog dokumenta, sa svim izmena a i dopunama, a u slučaju kredita sa naznakom kreditne partije) i svih instrumenata obezbeđenja (uključujući i jemstva trećih lica data za Dužnika, kao i zaloge i hipoteke date od strane trećih lica), uključujući i izdate menice Dužnika.

DEBLOKADA POSLOVNIH RAČUNA I INSTRUMENTI OBEZBEĐENJA

Član 3.

Poverioci su saglasni da se u skladu sa izvršenim restrukturiranjem obaveza po ovom ugovoru izvrši deblokada poslovnih računa Dužnika u pogledu naloga za prinudnu naplatu koje su Poverioci podneli Narodnoj banci Srbije – Odeljenju za prinudnu naplatu (u daljem tekstu: „NBS – OPN“) u prethodnom periodu, kao i u pogledu izvršnih sudskih odluka koje su u cilju namirenja potraživanja Poverilaca podnete NBS – OPN (u daljem tekstu: „Potraživanja u prinudnoj naplati“).

Poverioci koji imaju Potraživanja u prinudnoj naplati su saglasni da svako od njih, [odmah po potpisivanju ovog ugovora / odmah po potpisivanju bilateralnih sporazuma sa Dužnikom na osnovu ovog ugovora], podnese NBS – OPN zahtev za deblokadu poslovnih računa Dužnika u pogledu njegovih Potraživanja koja se nalaze u prinudnoj naplati.

Takođe, ovim ugovorom Poverioci preuzimaju obavezu da u roku od [●] radnih dana od dana deblokade poslovnih računa Dužnika izvrše povraćaj sredstava koja su naplatili iz blokade počev od datuma preseka obaveza pa do dana deblokade. Dužnik će u tom pogledu u daljem roku od [●] radnih dana obavestiti sve Poverioce [i medijatora PKS] o pojedinačnim iznosima sredstava koja je svaki Poverilac naplatio iz blokade računa u smislu ovog stava, kao i o iznosima koje je svaki takav Poverilac vratio Dužniku na njegove poslovne račune.

Ovim putem svaki od Poverilaca preuzima obavezu da u slučaju nepoštovanja obaveza iz ovog člana svim ostalim Poveriocima, koji usled toga pretrpe štetu, istu u celosti nadoknadi, što će se posebno odnositi na one Poverioce koji su na dan zaključenja ovog ugovora imali niži prioritet u blokadi računa u odnosu na druge

Poverioce, ili uopštenisu imali naloge za prinudnu naplatu u blokadi poslovnih računa Dužnika, a namirili su deo svog potraživanja (ili potraživanje u celosti) kroz nepoštovanje odredbi ovog člana.

Ugovorne strane potvrđuju da instrumenti obezbeđenja, uključujući i menice, dostavljeni od strane Dužnika Poveriocima po osnovu potraživanja nabrajanih u Prilogu 1 ovog ugovora, ostaju na snazi, nezavisno od deblokade poslovnih računa Dužnika i drugih odredbi ovog ugovora, a Dužnik preuzima obavezu da u slučaju potrebe dostavi Poveriocima nove menice ukoliko to bude potrebno u skladu sa propisima.]

MERE RESTRUKTURIRANJA

Član 4.

Strane saglasno utvrđuju sledeće mere restrukturiranja Dužnika, koje su precizirane dalje u tekstu:

1. [reprogram duga – predviđanje otplate u ratama, izmena rokova dospelosti, izmena kamatnih stopa ili drugih uslova potraživanja]
2. [otpis (otпуст) dela glavnice i/ili otpis kamate]
3. [prodaja (unovčenje) imovine]
4. [zamena ispunjenja – prenos imovine umesto isplate duga]
5. [namirenje potraživanja kroz izvršenje založnog prava, izmena založnih prava ili odricanje od založnih prava od strane Poverilaca]
6. [davanje dodatnih sredstava obezbeđenja od strane Dužnika ili trećih lica, davanje jemstava ili garancija]
7. [namirenje potraživanja ili dela potraživanja kroz pretvaranje (konverziju) u osnovni kapital Dužnika]
8. [obezbeđivanje finansiranja poslovanja Dužnika (obrnog kapitala) ili isplata dugova kroz pribavljanje novog finansiranja (kredita) od trećih lica putem zaključenja novog ugovora o kreditu ili zajmu]
9. [obezbeđivanje finansiranja Dužnika kroz izdavanje hartija od vrednosti]
10. [●]

MERA REPROGRAMA DUGA

Član 5.

Strane saglasno utvrđuju uslove reprograma Potraživanja kako sledi:

- rok vraćanja obaveza [●] meseci [počev od [●] / počev od datuma zaključenja ovog ugovora]
- [- u rok vraćanja obaveza uključen je i grejs period od [●] meseci]
- [- tokom grejs perioda Dužnik je u obavezi da plaća ugovorenu kamatu]
- isplata svih iznosa glavnice i kamate vrši se u dinarskoj protivvrednosti po srednjem kursu NBS za odgovarajuću valuti (koja nije RSD) važećem na dan plaćanja
- otplata glavnice Potraživanja u [●] istih [mesečnih / tromesečnih / polugodišnjih] rata
- kamatna stopa iznosi [●] iznose u [EUR] i [●] na iznose u [RSD], na godišnjem nivou

Plan otplate je dat u Prilogu 2 ovog ugovora i čini njegov sastavni deo. Ukoliko je po planu otplate dan na koji obaveza dospeva neradni dan u Republici Srbiji, Dužnik je u obavezi da isplatu izvrši prvog narednog radnog dana.

Obračun i plaćanje kamate se vrši [mesečno / tromesečno] unazad za protekli obračunski period, primenom [proporcionalnog / konformnog] metoda obračuna, na iznos duga u odgovarajućoj valuti. [Tokom grejs perioda kamata se obračunava i plaća mesečno, a tokom perioda otplate glavnice obračunava se na dan dospeća svake rate glavnice i plaća zajedno sa ratama glavnice.]

[U pogledu kamate koja je određena kao zbir referentne kamatne stope i margine, Poverioci će o visini referentne kamatne stope i o ukupnom iznosu platve kamate obaveštavati Dužnika dva radna dana pre isteka svakog obračunskog perioda, a referentna kamatna stopa će se utvrđivati u skladu sa podacima iz odgovarajuće javno dostupne liste.]

DOCNJA I ZATEZNA KAMATA**Član 6.**

U slučaju da Dužnik svoje dospele obaveze ne izmiri u skladu sa planom otplate i ovim ugovorom, Poverioci će imati pravo da na sve dospele a neplaćene iznose obračunaju zateznu kamatu u skladu sa propisom o visini stope zatezne kamate.

Ipak, u slučaju da je stopa ugovorene kamate po ovom ugovoru viša od stope zatezne kamate u relevantnom trenutku za odgovarajuću valutu obaveze, Poverioci će imati pravo da Dužniku zaračunavaju kamatu po stopi ugovorene kamate za odgovarajuću valutu obaveze.

PREVREMENA OTPLATA**Član 7.**

Dužnik će imati pravo da pre roka dospeća isplati bilo koju obavezu po ovom ugovoru, ali samo uz poštovanje principa jednakog tretmana svih Poverilaca u smislu srazmernog plaćanja svim Poveriocima i uz prethodnu najavu svakom Poveriocu od [●] dana [kao i uz plaćanje naknade u iznosu od [●] koja se obračunava na iznos koji je plaćen pre dospeća].

OTPIS KAMATE**Član 8.**

Poverioci su saglasni da Dužniku zaključenjem ovog ugovora izvrše otpis [zatezne kamate / ugovorne kamate] za period [počev od datuma preseka obaveza / počev od [●]] pa zaključno sa danom zaključenja ovog ugovora.]

PRODAJA IMOVINE**Član 9.**

U roku od [●] od dana zaključenja ovog ugovora, Dužnik je u obavezi da pokrene i sprovede prodaju imovine navedene u Prilogu [3] ovog ugovora, čime bi se obezbedila sredstva za [obrtni kapital / nabavku [●] / prevremeno izmirenje obaveza prema Poveriocima] u iznosu od minimum [●] [na godišnjem nivou]. Postupak oglašavanja i prodaje imovine detaljno je opisan u Prilogu [4] ovog ugovora.

Dužnik se obavezuje da sve novčane prilive tokom perioda mirovanja koristi isključivo kako sledi:

[u skladu sa pisanim nalogima [●] kao lica ovlašćenog od strane Poverilaca]

O izvršenju ove obaveze Dužnik će redovno, na [nedeljnom / mesečnom] nivou ili češće po zahtevu bilo kog Poverioca, izveštavati Poverioce.]

DRUGE MERE RESTRUKTURIRANJA**Član 10.**

Strane su saglasne da [●].]

NAMIRENJE OD TREĆIH LICA**Član 11.**

Mere restrukturiranja obaveza iz ovog ugovora [ne odnose se na / odnose se i na] namirenje Poverilaca za period po zaključenju ovog ugovora iz imovine i sredstava trećih lica koja su solidarni dužnici ili jemci po potraživanjima iz Priloga 1 ovog ugovora, ali samo pod uslovom da takvo namirenje ne dovede do nastanka regresnog prava prema Dužniku ili, ako takvo regresno pravo nastane, samo pod uslovom da to lice u pogledu tog regresnog prava prema Dužniku prihvati da stupi na mesto Poverioca iz ovog ugovora u pogledu dela Potraživanja koji je iz njegove imovine namiren.]

PRETHODNE RADNJE ODNOSNO USLOVI**Član 12.**

Ugovorne strane su saglasne da su pre potpisivanja ovog ugovora ispunjeni određeni uslovi, kao bitni elementi istog, a sve kako sledi:

- obzirom na neophodan rok od [●] da [●] obezbedi formalne saglasnosti i sprovede proceduru za potpisivanje ovog ugovora, kao prihvatljivi izuzetak, [●] dostavio je Ugovornim stranama pismo o namerama, koje predstavlja Prilog [5] ovog ugovora, da je saglasan sa svim elementima istog i da će samo potpisivanje iz objektivnih razloga biti odloženo za navedeni rok]

OBAVEZE DUŽNIKA**Član 13.**

Za sve vreme do izmirenja svih obaveza po ovom ugovoru, Dužnik se obavezuje da, bez drugačije saglasnosti svih Poverilaca [koja neće biti uskraćena bez opravdanog razloga] :

[- preduzme sve neophodne mere u cilju primene adekvatnih promena u upravljanju Dužnika, odnosno da u roku od [●] postavi novo rukovodstvo i to [●]]

[- u svemu na otvoren i direktan način saraduje sa nezavisnim finansijskim konsultantima koje su [Poverioci / Dužnik po izboru Poverilaca] angažovali [o trošku Dužnika] i to [●] u cilju praćenja poslovanja Dužnika tokom perioda izmirenja obaveza prema Poveriocima, kao i za potrebe redovnog izveštavanja Poverilaca u skladu sa ovim ugovorom i/ili prema zahtevu Poverilaca, a Dužnik se obavezuje da će na prvi zahtev takvih konsultanata i bez odlaganja dostavljati potrebnu dokumentaciju i podatke potrebne za sačinjavanje potrebnih izveštaja za Poverioce i za druge aktivnosti takvih konsultanata]

[- se neće dodatno zaduživati bez saglasnosti Poverilaca, pri čemu se pod dodatnim zaduženjem neće smatrati refinansiranje postojećih obaveza od strane istog Poverioca,]

[- neće uspostavljati nove instrumente obezbeđenja prema Poveriocima ili trećim licima, kao ni davati jemstva ili preuzimati obaveze za treća lica,]

[- neće vršiti nikakve statusne promene tj. pripajanja, podele ili odvajanja tokom navedenog perioda,]

[- neće raspolagati imovinom [vrednosti preko [●]] u smislu prodaje, davanja u zakup, opterećivanja i slično, [osim u okviru redovnog poslovanja], pri čemu će mu za davanje u zakup na period od preko godnu dana ili dodatno optrećenje već opterećene imovine biti potrebna i saglasnost založnog poverioca na konkretnoj imovini]

[- neće vršiti bilo kakva plaćanja po bilo kom osnovu članovima društva ili sa njima povezanim licima, niti će davati bilo kakve pozajmice ili preuzimati obaveze za treća lica,

[- neće menjati svoju vlasničku strukturu ili sedište,]

[- neće vršiti bilo kakvo investiranje u osnovna sredstva, osim u iznosima i za svrhe navedenim u planu restrukturiranja koji su odobrili nezavisni finansijski konsultanti i Poverioci tokom postupka sporazumnog finansijskog restrukturiranja i koji čini Prilog [6] ovog ugovora]

[- obezbedi da svi Poverioci imaju jednak tretman u smislu informacija o Dužniku, njegovom poslovanju i imovini, kao i u pogledu primene plana restrukturiranja i poslovanja za naredni period, te u pogledu otplate bilo kojih obaveza prema Poveriocima od strane Dužnika [i od strane sa Dužnikom povezanih lica po bilo kom osnovu]]

[- će [Poveriocima / angažovanim nezavisnim finansijskim konsultantima] redovno, na [mesečnom] nivou dostavljati izveštaje o poslovanju i [izveštaje o ključnim pokazateljima poslovanja / novčanim tokovima / primeni plana restrukturiranja / prodaji imovine / drugim pregovorima odnosno ugovorima o restrukturiranju dugova sa drugim poveriocima,]

[- će tokom perioda izmirenja obaveza u svakom trenutku ispunjavati određene finansijske pokazatelje svog poslovanja kako sledi: [●].]

[- će u slučaju eventualnog viška slobodnih novčanih sredstava, o čemu će svoje mišljenje dati nezavisni finansijski konsultanti, izvršiti pre vremenu otplatu obaveza Poveriocima po ovom ugovoru.]

Tokom perioda trajanja ovog ugovora Dužnik ne sme preduzeti nijednu radnju kojom bi na bilo koji način ugrozio poslovanje i mogućnost dalje otplate obaveza po osnovu svojih zaduženja kod Poverilaca.

VAŽNOST ZALOGA I OSNOVNIH UGOVORA

Član 14.

Ovim ugovorom se ne vrši novacija u pogledu postojećih osnova potraživanja Poverilaca i ugovorne strane ovim putem potvrđuju kontinuitet svih obezbeđenja koja Poverioci imaju za svoja potraživanja iz Priloga 1 ovog ugovora po osnovnim ugovorima koji su zaključeni sa Dužnikom (uključujući sve hipoteke, zaloge, data jemstva, menice i drugo), pa takve hipoteke i založna prava kao sporedna prava koja obezbeđuju potraživanja svakog Poverioca koja se restrukturiraju nastavljaju da postoje kao sredstva obezbeđenja restrukturiranih potraživanja, u skladu sa propisima o sporazumnoj finansijskom restrukturiranju.

Sve ugovorne odredbe pojedinačnih osnovnih ugovora (sa eventualnim aneksima) koji su pobrojani u Prilogu 1 ovog ugovora između svakog pojedinačnog Poverioca i Dužnika nastavljaju da važe, ako nije drugačije regulisano ovim ugovorom o sporazumnoj finansijskom restrukturiranju.

[Poverioci će na osnovu ovog ugovora pristupiti izmenama i dopunama osnovnih ugovora iz stava 2. ovog člana, u roku od 30 dana od dana zaključenja ovog ugovora, ali propuštanje Poverioca i Dužnika da u bilo kom pojedinačnom slučaju takve izmene i dopune zakluče nemaju uticaj na važnost i obaveznost ovog ugovora za sve Poverioce i Dužnika.]

PRENOS POTRAŽIVANJA

Član 15.

Ukoliko neko od Poverilaca prenese, proda ili na bilo koji način prenosom na treće lice prestane da bude poverilac u pogledu potraživanja iz Priloga 1 ovog ugovora, dužan je da sticaoac potraživanja obavesti o postojanju ovog ugovora, kao i da o prenosu bez odlaganja obavesti pisanim putem ostale Poverioce.

Osim u prethodno opisanom slučaju, Ugovorne strane ne mogu raspolagati pravima i obavezama iz ovog ugovora bez prethodne saglasnosti svih Ugovornih strana.

NAKNADE I TROŠKOVI

Član 16.

Poverioci [će / neće] Dužniku po osnovu redefinisivanja dužničko-poverilačkih odnosa po ovom ugovoru naplatiti jednokratnu naknadu [i to kako sledi: [●]].

Ugovorne strane su saglasne da svaka strana snosi svoje troškove u vezi sa pripremom i potpisivanjem ovog ugovora, uključujući naknade advokatima i ostalim savetnicima, [osim ako je drugačije predviđeno odredbama ovog ugovora].

Izuzetno od stava 2. ovog člana, Dužnik se obavezuje da snosi sve troškove postupka sporazumnog finansijskog restrukturiranja pred PKS u smislu naknade PKS i posrednika.

OBAVEŠTENJA

Član 17.

Sva obaveštenja koja je potrebno dostaviti i ostala komunikacija Ugovornih strana u vezi sa ovim ugovorom (uključujući i obaveštenja o promeni adrese) biće u pisanoj formi i biće učinjena od strane ovlašćenog zastupnika relevantne Ugovorne strane, na srpskom jeziku i smatraće se uredno dostavljenim (i) po predaji, ukoliko se ručno uručuju, odnosno (ii) po isporuci, ako se šalju kurirskom poštom ili preporučenom pošiljkom,

odnosno (iii) po prijemu elektronske poruke, ako se šalju putem elektronske pošte, uz potvrdu prijema. Dostava će se vršiti na adrese navedene u Prilogu [7] ovog ugovora.

SAGLASNOST POVERILACA

Član 18.

[Za potrebe svih saglasnosti za koje je ovim ugovorom predviđeno da će ih davati Poverioci, smatraće se da je takva saglasnost data ako svaki Poverilac o tome pisanim putem obavesti Dužnika.]

[Sve saglasnosti koje po ovom ugovoru daju Poverioci davaće, u ime i za račun svih Poverilaca, Odbor poverilaca.]

ODBOR POVERILACA

Član 19.

Poverioci ovim putem formiraju Odbor poverilaca koji će činiti [●],[●] i [●].

Odbor poverilaca će održati svoju prvu sednicu u roku od 30 dana od dana zaključenja ovog ugovora, na kojoj će usvojiti pravila rada i izvršiti izbor predsednika Odbora poverilaca.

Odbor poverilaca će sve odluke donositi [većinom glasova / jednoglasno], pri čemu će svaki član Odbora poverilaca imati jedan glas.

Odbor poverilaca će u ime Poverilaca davati saglasnosti koje su predviđene ovim ugovorom, a imaće i sledeća ovlašćenja: [●].

Sledeće odluke Odbora poverilaca donosiće se isključivo jednoglasno: [●].]

PREVREMENO DOSPEĆE OBAVEZA I PRESTANAK UGOVORA

Član 20.

[Ovaj Ugovor automatski prestaje da važi, odnosno da proizvodi pravna dejstva ukoliko dođe do neke od sledećih situacija:]

[Svaki od Poverilaca stiče pravo da upućivanjem pisanog obaveštenja Dužniku, sa kopijom svim ostalim Poveriocima, raskine ovaj ugovor, uz ostavljanje naknadnog roka Dužniku od [●] dana za otklanjanje takvog prekršaja obaveza, a ugovor istekom tog roka prestaje da obavezuje i sve ostale Ugovorne strane, u sledećim slučajevima:]

[Svaki od Poverilaca stiče pravo da upućivanjem pisanog obaveštenja Dužniku, sa kopijom svim ostalim Poveriocima, istupi iz ovog ugovora, uz ostavljanje naknadnog roka Dužniku od [●] dana za otklanjanje takvog prekršaja obaveza, a ugovor istekom tog roka prestaje da obavezuje tog Poverioca, ali nastavlja da obavezuje ostale Ugovorne strane (pri čemu i svi ostali Poverioci u tom slučaju stiču pravo na istupanje iz ugovora, bez ostavljanja naknadnog roka Dužniku), u sledećim slučajevima:]

[Svaki od Poverilaca ima pravo da upućivanjem pisanog obaveštenja Dužniku, sa kopijom svim ostalim Poveriocima, uz ostavljanje naknadnog roka Dužniku od [●] dana za otklanjanje takvog prekršaja obaveza, proglasi sve preostale a do tada ne izmirene obaveze prema tom Poveriocu odmah dospelim, u sledećim slučajevima:]¹

- otvaranje postupka stečaja odnosno likvidacije Dužnika, [kao i u slučaju da treće lice podnese predlog za sprovođenje stečaja nad Dužnikom koji nije povučen ili odbačen u roku od [●] dana],

[- nemogućnosti potpune deblokade poslovnih računa Dužnika u roku od [●] dana od dana zaključenja ovog ugovora,]

¹ Ova četiri stava u ravnim zagradama predstavljaju četiri različita modaliteta rešavanja pitanja povrede ugovora od strane Dužnika, a ugovorne strane se uobičajeno odlučuju za jedan od tih modaliteta

- nastupanja blokade poslovnih računa Dužnika u trajanju od najmanje [●] radnih dana i u iznosu većem od [●],

- bilo koje radnje ili propuštanja Dužnika kojom se krši jedna od sledećih odredbi ovog ugovora: član [●] st. [●]; član [●] st. [●]; član [●] st. [●] alineja [●],

- neplaćanje bilo koje [dve uzostopne] obaveze po osnovu kamate, ili bilo koje obaveze po osnovu glavnice ukoliko je kašnjenje duže od [●] dana.

[Ako nastupi slučaj opisan u stavu [●] alineja [●] ili slučaj opisan u stavu [●] alineja [●], Dužnik će imati pravo da otkloni takvu povredu ugovora u roku od [●] dana, u kom slučaju Poverioci ne mogu vršiti svoja prava na raskid ili istupanje iz ovog ugovora predviđena ovim članom

BANKARSKA TAJNA

Član 21.

Svaka od Ugovornih strana ovime potvrđuje da ovaj ugovor, kao i sve informacije razmenjene na osnovu njega, predstavljaju bankarsku i poslovnu tajnu u smislu propisa koji regulišu banke i poslovnu tajnu generalno, te se obavezuje da će takve informacije čuvati kao poverljive, na način na koji čuva i sopstvene poverljive informacije.

MERODAVNO PRAVO I REŠAVANJE SPOROVA

Član 22.

Na ovaj ugovor primenjivaće se zakoni i drugi propisi Republike Srbije, a u slučaju spora utvrđuje se nadležnost Privrednog suda u Beogradu.

[Ugovorne strane se obavezuju da u slučaju spora prethodno pokušaju sporazumno rešenje istog, uz posredovanje Privredne komore Srbije, u periodu od [30] dana.]

ZAVRŠNE ODREDBE

Član 23.

U slučaju da bilo koja od odredbi iz ovog ugovora postane nevažeća, nezakonita ili neprimenljiva, takva odredba će biti izmenjena tako da bi postala važeća, zakonita ili primenljiva, a u slučaju da takva izmena nije moguća, smatraće se da navedena odredba ne postoji ako ugovor i bez nje može da opstane na snazi, a sve ostale odredbe ostaju na snazi.

Član 24.

Izmene i dopune ovog ugovora mogu se zaključiti samo pisanim putem, uz saglasnost svih Ugovornih strana.

[Radi jasnoće, pisana forma će biti ispunjena i ako Ugovorna strana, na posebnom dokumentu koji sadrži sve takve izmene i dopune, stavi svoj potpis i isti prosledi svim ostalim Ugovornim stranama putem preporučene pošte, faksa ili elektronske pošte, uz potvrdu prijema.]

Član 25.

Ovaj ugovor je potpisan u [●] (slovima: [●]) istovetnih primeraka na srpskom jeziku, od kojih svaka Ugovorna strana zadržava po 2 (slovima. dva) primerka, a jedan primerak zadržava Privredna komora Srbije za svoju arhivu.

[Ugovorne strane su saglasne da će ovaj ugovor potpisivati na način da ga prvo potpisuje Dužnik, pa Poverilac koji je prvi blokirao račun Dužnika, zatim Poverilac koji je drugi u blokadi i sve tako do Poverioca koji je poslednji blokirao račun Dužnika, a nakon toga će ga potpisati preostali Poverioci koji nisu podneli naloge za prinudnu naplatu protiv Dužnika.]

Član 26.

Ovaj ugovor stupa na snagu [danom potpisivanja od strane poslednje Ugovorne strane / na dan [●], pod uslovom da ga do tog datuma potpišu sve Ugovorne strane].

Ovaj ugovor će biti zaveden u delovodni protokol Privredne komore Srbije, odmah po potpisivanju od strane poslednje Ugovorne strane.

DUŽNIK

POVERIOCI:

Организациони део: Центар за услуге и посредовање

Број:

Датум:

ИЗЈАВА О ПОВЕРЉИВОСТИ

Изјављујем да ћу поштовати тајност поступка, као и свих података које сазнам у току трајања споразумног финансијског реструктурирања између:

ДУЖНИКА, ... са седиштем у ....., и

ПОВЕРИЛАЦА:

.....

.....

.....

....., посредник ПКС

....., записничар

**ОПШТИ УСЛОВИ
ИНСТИТУЦИОНАЛНОГ ПОСРЕДОВАЊА – МЕДИЈАЦИЈЕ
У ПОСТУПКУ СПОРАЗУМНОГ ФИНАНСИЈСКОГ РЕСТРУКТУРИРАЊА**

Стране учеснице имају интерес да своје односе уреде у поступку споразумног финансијског реструктурирања (СФР), у складу са одредбама Закона о споразумном финансијском реструктурирању привредних друштава и релевантним подзаконским актима, те у том смислу разумеју и прихватају следеће:

1. Циљ поступка СФР је поновно уређење дужничко – поверилачких односа између привредних друштава и њихових поверилаца, првенствено банака.
2. Привредна комора Србије (ПКС) као Законом одређени институционални посредник пружа помоћ при успостављању сарадње између дужника и поверилаца и вођењу преговора о редифинисању дужничко–поверилачких односа.
3. Улога посредника - медијатора је да помогне странама у поступку СФР у вођењу преговора ради проналажења узајамно прихватљивог решења подстицањем позитивне комуникације и атмосфере конструктивног решавања проблема.
4. Медијатор нема улогу судије или арбитра у поступку СФР. Медијатор не доноси одлуку, нити даје правне или пословне савете. Одговорност за доношење одлуке и постизање споразума је искључиво на странама учесницама. Ниједна од страна не може бити приморана на прихватање решења која јој не одговарају. Стране су слободне да ангажују саветнике, пуномоћнике или заступнике и са њима се консултују током поступка и пре закључења споразума.
5. Стране су упознате са одредбама и принципима поступка СФР и у исти улазе добровољно, у доброј вери и спремне да пруже свој пуни допринос ради постизања узајамно прихватљивог решења.
6. СФР је поступак који је затворен за јавност и који је поверљив. Медијатор је обавезан да све информације које је сазнао у поступку чува као тајну, осим у случају када то налаже јавни интерес. Медијатор не може бити позиван као сведок у судском, арбитражном или другом поступку у вези са информацијама које је сазнао у поступку СФР. Стране у поступку, њихови правни заступници, саветници или пуномоћници немају право да информације које су изнете у циљу постизања споразума у току поступка СФР преносе трећим лицима, нити да их користите као доказ у судском, арбитражном или другом поступку.
7. Стране су сагласне да ће се током поступка СФР водити записник који ће бити коришћен искључиво за интерне потребе Центра за услуге и посредовање ПКС, и неће ни на који начин угрозити поверљивост поступка. Записници се чувају у складу са Правилником о чувању архивске грађе ПКС.
8. Медијатор је овлашћен да прекине поступак СФР уколико сматра да даље вођење поступка није сврсисходно. Стране су овлашћене да у сваком моменту одустану од даљег учешћа у поступку уколико сматрају да нема могућности за постизање споразума.
9. Медијатор или ПКС ће на захтев страна пружити помоћ у припреми нацрта споразума који су стране у поступку постигле. Споразум постигнут у поступку СФР има правно дејство предвиђено Законом о СФРПД и представља уговор који стране обавезује након што га потпишу.
10. Стране су сагласне да трошкове поступка СФР сnose у складу са Одлуком ПКС о висини трошкова институционалног посредовања у споразумном финансијском реструктурирању привредних друштава.

Signali finansijskih poteškoća

Poslovanje preduzeća	Izveštavanje
<ol style="list-style-type: none"> 1. Konstantno opadanje ili dramatične promene obima prodaje 2. Česti nedostaci gotovinskih sredstava 3. Značajne promene neto obrtnog kapitala 4. Neočekivane promene poslovne strategije i poslovanja 5. Neočekivani gubici 6. Nerealna cenovna politika 7. Učestali 8. Rastuća zavisnost od manjeg broja kupaca 9. Negativni tokovi gotovine iz poslovanja pri ostvarenoj neto dobiti 10. Uvećanje nenaplativih potraživanja 11. Rast kredita odobrenih povezanim privrednim društvima 12. Produžavanje rokova plaćanja dobavljača 13. Učestale promene dobavljača 14. Nemogućnost korišćenja povoljnijih uslova nabavke sirovina 15. Gomilanje zaliha uz opadanje prometa 16. Zastarela tehnologija proizvodnje ili sistem distribucije 17. Neadekvatno trošenje sredstava namenjeno ključnim poslovnim aktivnostima 18. Docnje u izmirivanju poreskih obaveza 19. Nepostojanje ili prestanak osiguranja imovine i sl. 20. Problemi sa naplatom potraživanja 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Odlaganje rokova u pogledu finansijskih izveštaja 2. Nedovoljan kvalitet ili nekonzistentnost finansijskog izveštavanja 3. Mišljenje sa rezervom, uzdržavajuće mišljenje i negativno mišljenje revizora 4. Neočekivana ili zadocnela promena revizora 5. Niz neobičnih stavki u finansijskim izveštajima 6. Revalorizacija bez adekvatnog objašnjenja 7. Korišćenje kreativnog računovodstva (mahom u bilansu stanja) 8. Učestale promene u periodičnim izveštajima 9. Velika razlika između planiranih i ostvarenih rezultata bez obrazloženja 10. Pad boniteta privrednog društva 11. Konstantno narušavanje odredbi ugovora o kreditu ili zajmu 12. Učestali zahtevi za izmenu uslova kreditiranja
	Investiranje
	<ol style="list-style-type: none"> 1. Rast dugoročnih finansijskih plasmana znatno brži u odnosu na rast prihoda/profita 2. Velike nabavke bez odgovarajućeg oblika finansiranja ili bez opravdanja 3. Obrtni kapital se finansira prodajom imovine 4. gomilanje zaliha bez odgovarajuće kontrole 5. Špekulativna kupovina roba 6. Neadekvatno održavanje pogona i opreme
	Finansiranje
<ol style="list-style-type: none"> 1. Loša reputacija uprave 2. Nedostatak jasne strategije poslovanja 3. Sve uočljiviji autoritarni način vođenja kompanije 4. Članovi uprave ne daju adekvatne informacije 5. Nekompetentnost uprave u vođenju finansija 6. Nedostatak poznavanja sektora ili znanja uprave 7. Sukob uprave i akcionara 8. Česte promene svojinske strukture i promene ključnih pozicija u upravi 9. Iznenadna promena imovinskog stanja ključnih osoba u upravi privrednog društva 10. Rasprava društva i revizora 11. Lični sukobi unutar uprave 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Visok ili rastući nivo finansijskog leveridža 2. Rast učešća dugoročnih sredstava iz kratkoročnih izvora 3. Otežan pristup izvorima finansiranja 4. Prekomerno pozajmljivanje povezanim licima 5. Docnje u izmirivanju obaveza prema komercijalnim poveriocima 6. Rastući broj sporova 7. Obezbeđivanje izvora finansiranja pod nepovoljnim uslovima

IFC "Corporate and SME Workouts – A Manual of Best Practice" (2011)

Centar za usluge i posredovanje
Privredna komora Srbije, Resavska 15, Beograd
Tel: (011) 3300-997, Fax: (011) 3232-075
e-mail: posredovanje@pks.rs

Kontakt osoba:
mr Nataša Kecman, direktor centra
e-mail: natasa.kecman@pks.rs

Vodič kroz
sporazumno finansijsko restrukturiranje
privrednih društava